

KÄPYLÄN PERUSKOULU

OPETUSSUUNNITELMA 2 oppiaineosa

9.2. OPPIAINEIDEN JA AINERYHMIEN / KURSSIEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT, TYÖTAVAT JA ARVIOINTI

9.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus	3
9.2.2. Toinen kotimainen kieli	17
9.2.1.1 A-ruotsi	17
9.2.1.2 B-ruotsi	23
9.2.3. Vieraat kielet	27
9.2.3.1 A-englanti	27
9.2.3.2 A2-saksa	37
9.2.3.3 Valinnainen B-kieli (saksa, venäjä, ranska)	45
9.2.4. Matematiikka	50
9.2.5. Ympäristö- ja luonnontieto	64
9.2.6. Biologia	69
9.2.7. Maantieto	76
9.2.8. Fysiikka ja kemia	82
9.2.8.1 Fysiikka	85
9.2.8.2 Kemia	89
9.2.10 Terveystieto	92
9.2.11 Uskonto	95
9.2.11.1 Evankelisluterilainen uskonto	95
9.2.11.2 Ortodoksinen uskonto	102
9.2.12 Elämäkatsomustieto	105
9.2.13 Historia	113
9.2.14 Yhteiskuntaoppi	118
9.2.15. Musiikki	122
9.2.16. Kuvataide	129
9.2.17. Käsiyö	139
9.2.18. Liikunta	149
9.2.19. Kotitalous	159
9.2.20 Oppilaanohjaus	161
9.2.21 Valinnaisaineet	164
9.2.22 Teemakurssit	164
9.3 TOIMINTA-ALUEITTAIN JÄRJESTETTÄVÄN OPETUKSEN TAVOITTEET JA OPPISISÄLLÖT	168

9.2.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Johdanto

Äidinkieli on tieto-, taito- ja taideaine, joka ammentaa kieli- ja kirjallisuustieteestä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen perustana on laaja tekstikäsitys: tekstit ovat paitsi sanallisia – puhuttuja ja kirjoitettuja – myös kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Kieli on laaja esteettinen ja käsitteellinen itseilmaisun väline. Kielen avulla oppilas saa keinoja jäsentää todellisuutta ja omaa ajatteluaan, välineitä oppia uutta ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin. Äidinkieli on kaiken oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on saada oppilas kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetus nojaa oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin. Oppilas saa monipuolisia mahdollisuuksia ilmaista itseään, lukea ja kirjoittaa. Elämyksellisen oppimisen avulla rakennetaan identiteettiä ja itsetuntoa. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja vastuullinen viestijä ja lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteisön toimintaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä alaluokilla on edetä mekaanisen luku- ja kirjoitustaidon oppimisen kautta ymmärtävään lukemiseen ja tuottavaan kirjoittamiseen. Oppilasta ohjataan ilmaisemaan itseään tilanteen vaatimalla tavalla. Yläluokilla tavoitteena on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti normitetun yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia. Oppilas kehittyä peruskoulun aikana tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy vähitellen tuottamaan erityyppisiin tilanteisiin sopivia tekstejä. Hän tulee tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Koko koulupolun ajan oppilasta innostetaan tutkimaan kieltä ja tekstejä kaikessa laajuudessaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa toteutuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet: *ihmisenä kasvaminen* (itseilmaisuus ja vuorovaikutus, kirjallisuuden tulkinta ja oma kirjoittaminen), *kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys* (suomalainen kirjallisuus länsimaisen kulttuurin kehyksessä, suomi maailman kielten joukossa), *viestintä ja mediataito* sekä *osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys* (kielellä vaikuttaminen ja kulttuurielämään osallistuminen).

Maahanmuuttajataustainen oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta joko suomi toisena kielenä tai suomi äidinkielenä -oppimäärän mukaisesti. Käpylän peruskoulussa suomi toisena kielenä -oppimäärää opetetaan Helsingin kaupungin kunnallisen opetussuunnitelman mukaan. Lisäksi oppilas voi saada opetusta myös omassa äidinkielessään (tai ylläpitokielessään).

Keskeisiä työtapoja

Äidinkielen ja kirjallisuuden tarjoamaa aineistoa voidaan hyödyntää monin tavoin: lukemalla, kuuntelemalla, tuottamalla ja analysoimalla, toimien yksin tai ryhmässä muiden kanssa. Työskenneltäessä otetaan huomioon erilaiset oppijat.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa käytetään esimerkiksi:

- erityyppisiä ryhmitöitä
- keskusteluja (pari-, ryhmä-, ohjattu opetuskeskustelu)
- muistiinpanojen tekemistä
- erilaisia kirjoitustehtäviä
- erilaisten tekstien, myös kokonaisteosten ja mediatekstien, lukemista ja analysointia
- esitelmää ja erilaisia suullisia ilmaisutehtäviä

- draamallisia työtapoja, leikkiä
- opintokäyntejä mahdollisuuksien mukaan
- tietotekniikkaa tarpeen mukaan

Opettaja valitsee työtavat, jotka edistävät oppilaan vuorovaikutteista oppimista ryhmässä, oppimistaitoja, tiedon jäsentämistä ja kokonaisuuksien ymmärtämistä. Alaluokilla keskeistä on äidinkielen ja kirjallisuuden integrointi kaikkiin oppiaineisiin.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

1. luokan keskeiset tavoitteet

Kuunteleminen ja puhuminen

Oppilas

- pystyy kuuntelemaan ja seuraamaan muiden puhetta
- pystyy osallistumaan keskusteluun ja kertomaan omia mielipiteitään
- osaa kertoa havainnoistaan ja kokemuksistaan ymmärrettävästi
- osallistuu luokkansa yhteisiin ilmaisuharjoituksiin.

Lukeminen ja kirjallisuus

Oppilas

- tunnistaa äänne - kirjain -vastaavuuden
- osaa lukea sujuvasti tavuja ja lyhyitä sanoja
- lukee melko sujuvasti lauseita ja lyhyitä tarinoita
- ymmärtää sanojen ja helppojen lauseiden sisällön
- on lukenut ainakin yhden lukutaitoaan vastaavan kirjan
- kuuntelee tarinoita mielellään.

Kirjoittaminen

Oppilas

- kirjoittaa tavuja ja helppoja sanoja lähes virheettömästi
- harjoittelee lauseiden ja lyhyiden tarinoiden kirjoittamista
- osaa tavuttaa sanoja
- osaa isot ja pienet tekstauskirjaimet.

1. luokan keskeisiä sisältöjä

Lukeminen

- äänne, kirjain, tavu ja sana
- sanahahmon tunnistaminen: opitaan lukemaan tavuja, sanoja ja lyhyitä lauseita
- harjoitellaan ymmärtävää lukemista

Kirjoittaminen

- oikea kynäote
- tavujen, sanojen, lyhyiden lauseiden ja tarinoiden kirjoittaminen
- tavuttaminen
- isot ja pienet tekstauskirjaimet

Kielentuntemus

- pitkä ja lyhyt vokaali
- diftongit
- iso alkukirjain ja piste
- erisnimet
- yhdyssanat

2. luokan keskeiset tavoitteet

Kuunteleminen ja puhuminen

Tavoitteet yhteiset 1. ja 2. luokalla.

Lukeminen ja kirjallisuus

Oppilas

- lukee ikäiselleen suunnattua tekstiä sujuvasti
- ymmärtää melko hyvin lukemaansa
- on lukenut lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja
- lukee mielellään.

Kirjoittaminen

Oppilas

- kirjoittaa sanoja ja lauseita lähes virheettömästi
- osaa käyttää isoja alkukirjaimia, sanavälejä ja lopetusmerkkejä
- osaa kirjoittaa pieniä tarinoita
- osaa kirjoittaa käsialalla
- osaa tavuttaa sanoja ja jakaa sanan kahdelle riville.

2. luokan keskeisiä sisältöjäLukeminen

- sana, lause ja tarina
- sujuvan ja ymmärtävän lukemisen harjoittelua ääneen ja itsekseen

Kirjoittaminen

- sanojen, lauseiden ja lyhyiden tarinoiden kirjoittaminen
- lauseen kirjoittaminen oikein
- tyyppikirjainten harjoittelu
- luova kirjoittaminen (tarinat, viestit, ohjeet)
- tekstinkäsittelyn alkeet

Kielentuntemus

- aakkostaminen
- tavurakenne
- kaksoiskonsonantti
- t vai d
- äng-äänne
- yhdyssanat

1. ja 2. luokan yhteisiä sisältöjäPuhuminen ja kuunteleminen

- suullista ilmaisua (esim. vuoropuhelut, kirjaesittelyt, pienet esitykset..)
- keskittyvän ja arvioivan kuuntelemisen harjoittelua
- omien kokemusten ja tarinoiden kertomista

Kirjallisuus

- kirjallisuuteen tutustumista; satu- ja lastenkirjat, tietokirjat
- lukemista ja lukemisen kuuntelua
- keskustelua luetusta/lukukokemuksen jakamista
- kirjaston käyttö

KUVAAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Puhuminen ja kuunteleminen

Oppilas

osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja mielipiteillään sekä kysymyksillä on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa; hän osallistuu luokkansa yhteisiin ilmaisuharjoituksiin.

Lukeminen ja kirjoittaminen

Oppilas

pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielen merkityksestä ja muodosta: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen, jolloin lukemisen sujuvuus ja nopeus kehittyvät; lukeminen on melko sujuvaa: hän tunnistaa tutut sanat ilman kirjain kirjaimelta, tavu tavulta etenemistä, hän osaa kuitenkin käyttää tätä tekniikkaa hyväkseen oudon sanan lukemisessa; häneltä sujuu tälle ikäkaudelle tarkoitettujen tekstien lukeminen on kehittynyt luetun ymmärtämisen taidoissa päätelmien tekemiseen; hän on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa ja tietää, että ymmärtämisen apuna voi käyttää yleistietoa sekä erilaisia kokemuksia ja tietoa kielestä haluaa ilmaista itseään myös kirjallisesti, on kokeillut kirjoittaa eri tarkoituksiin ja osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan kehittää kirjoittamistaitojaan: käsin kirjoittaminen on motorisesti vakiintumassa, ja oppilas osaa jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella; helppojen ja tutujen sanojen oikeinkirjoitus on jo lähes virheetöntä, ja oppilas alkaa käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Kirjallisuus

Oppilas

etsii itselleen sopivaa ja mieltä kiinnostavaa luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja joskus myös löytääkseen tietoa on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunniteltujen ohjelmien ja aineistojen seuraamiseen ja käyttämiseen ja niiden edellyttämään vastavuoroisuuteen.

Vuosiluokat 3 - 6

Vuosiluokkien 3 – 6 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

3. luokan keskeiset tavoitteet

Vuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

Oppilas

- oppii kuuntelemaan aktiivisesti, rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin
- oppii oman mielipiteen esittämistä ja perustelemista
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä lähteistä
- oppii perustietoja mediasta ja tutustuu viestimien käyttöön.

Lukeminen

Oppilas

- kehittää ymmärtävää lukutaitoaan
- tutustuu erilaisiin teksteihin ja tottuu arvioimaan itseään lukijana
- harjaantuu valitsemaan itselleen sopivaa luettavaa.

Kirjoittaminen

Oppilas

- oppii kirjoittamaan sujuvasti ja mahdollisimman virheettömästi, myös kirjoituskirjaimilla
- harjoittelee loogista kirjallista tuotosta
- kokeilee erilaisten tekstien kirjoittamista tekstinkäsittelyohjelmalla
- tottuu arvioimaan omaa kirjallista ilmaisuaan.

Kielentuntemus

Oppilas

- kehittää lausetajuaan
- osaa erottaa tekstistä ainakin verbin ja substantiivin
- havainnoi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja.

Kirjallisuus

Oppilas

- lukee lastenkirjallisuutta, satuja ja runoja
- lukee luokan kanssa yhteisen kokonaisteoksen
- tutustuu oman maansa ja muiden kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin tai elokuvan keinoin
- tutustuu kirjallisuuden peruskäsitteisiin
- saa tietoa kirjaston palveluista.

3. luokan keskeisiä sisältöjä

Vuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

- kertomista, selostamista, mielipiteen esittämistä ja perustelemista, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja, aktiivisen kuuntelun opettelua
- paikalliseen mediaan tutustumista
- esiintymistaitojen harjoittelua: ilmaisuharjoituksia, pieniä esitelmiä

Lukeminen

- päätelmien tekemistä tekstistä, tekstin sisällön arvioimista kuvien ja otsikoiden avulla
- tutustumista ajatuskartan laatimiseen
- itselleen sopivan luettavan valitsemista ja oman lukemisen arviointia

Kirjoittaminen

- sujuvan käsialan varmennus
- oikeinkirjoituksen perusasioita: lauseen aloitus, iso ja pieni alkukirjain, päättöväälimerkit, pilkut luettelossa, yhdyssanat, vierasperäisten kirjainten kirjoittaminen
- juonelliseen kirjalliseen kerronnan harjoittelua
- viestien, kirjeiden, korttien sekä runojen kirjoittamista

Kielentuntemus

- aakkostaminen, vokaalit ja konsonantit
- diftongit, kaksoiskonsonantit, äng-äänne
- sanojen luokittelua merkityksen ja tehtävän perusteella: substantiivi, adjektiivi, verbi
- vastakohtat ja synonyymit
- eri lausetyyppien tarkastelua

Kirjallisuus

- erilaisten tekstien lukemista; tutustumista kirjallisuuden lajeihin
- luokan yhteisten kokonaisteosten lukemista, kuuntelemista ja käsittelyä
- oman lukukokemuksen jakamista (esim. kirjallisuuspiirit, esitelmät)
- eritellään kaunokirjallisuutta: juoni, pää- ja sivuhenkilöt
- suomalaisia kirjailijoita
- kirjaston aineiston hakua ja varausta sekä ryhmittelyyn tutustumista

4. luokan keskeiset tavoitteetVuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

Oppilas

- oppii kuuntelemaan aktiivisesti, rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin
- oppii lisää oman mielipiteen esittämistä ja perustelemista
- laajentaa tietojaan mediasta
- harjaantuu käyttämään eri viestimiä

Lukeminen

Oppilas

- varmentaa sujuvaa lukutaitoaan ja luetun ymmärtämistä
- tutustuu erilaisiin teksteihin ja tottuu arvioimaan itseään lukijana
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin
- oppii käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia harjoituksia.

Kirjoittaminen

Oppilas

- oppii kirjoittamaan sujuvasti ja mahdollisimman virheettömästi, myös kirjoituskirjaimilla
- kehittää kirjallista esitystään loogisemmaksi ja kieleltään monipuolisemmaksi
- saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla
- tottuu arvioimaan omaa kirjallista ilmaisuaan.

Kielentuntemus

Oppilas

- laajentaa ja syventää ymmärrystään kieliopin perusasioista; oppii luokittelemaan sanoja
- kehittää ja varmentaa lausetajuaan
- osaa yleensä valita tilanteeseen sopivan kielimuodon (tuntee puheen ja kirjoitetun yleiskielen eroja).

Kirjallisuus

Oppilas

- lukee lasten ja nuorten kirjallisuutta
- tutustuu kirjallisuuden peruskäsitteisiin
- tutustuu kirjallisuuteen kuunnellen
- harjaantuu valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omaa lukutaitoaan vastaavaa luettavaa
- lukee luokan kanssa yhteisen kokonaisteoksen
- tutustuu oman maansa ja muiden kansojen kulttuureihin esim. kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin.

4. luokan keskeisiä sisältöjä

Vuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

- kertomista, selostamista, oman mielipiteen esittämistä ja perustelemista, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja, aktiivisen kuuntelun opettelua
- mediaan tutustumista
- pienoisnäytelmien esittämistä ja ilmaisuharjoituksia
- seinälehti/ luokkalehti/ teemalehti

Lukeminen

- päätelmien tekemistä tekstistä; tekstin sisällön ja rakenteen ennustamista
- ajatuskartan laatimista tekstien avaamisen avuksi
- ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia ja kysymysten esittämistä
- erilaisten tietokirjojen käytön harjoittelu

Kirjoittaminen

- sujuvan käsialan harjoittelua ja varmentamista
- oikeinkirjoituksen perusasioita: virkkeen aloitus, iso ja pieni alkukirjain, päättövälimerkit, pilkku pää- ja sivulauseen välissä, yhdyssanat ja yhdysmerkki, päiväys, vuorosanojen merkitseminen
- kirjoitetaan juonellinen kertomus, sovelletaan prosessikirjoittamisen periaatteita
- harjoitellaan arkipäivän tekstilajien tuottamista: viesti, kirje, kortti, runo, uutinen, ilmoitus
- opetellaan palautteen vastaanottamista ja antamista omista ja muiden teksteistä

Kielentuntemus

- sanojen luokittelua: substantiivi, adjektiivi, adjektiivin vertailuasteet, verbi, numeraali, pronomini ja partikkeli
- homonyymit ja synonyymit
- pää- ja sivulauseiden tarkastelua
- puhutun ja kirjoitetun kielen erojen havainnointia ja havaintojen soveltamista omaan tuotokseen

Kirjallisuus

- erilaisten tekstien lukemista ja tutustumista kirjallisuuden lajeihin
- luokan yhteisten kokonaisteosten lukemista, kuuntelemista ja käsittelyä
- kirjastokäyntejä
- eritellään kaunokirjallisia tekstejä: juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika, -paikka, tunnelma
- luetaan ja tutkitaan erilaisia runoja
- tutustutaan jollakin tavoin Kalevalaan

5. luokan keskeiset tavoitteet

Vuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

Oppilas

- kehittää aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja erilaisissa tilanteissa
- osaa muodostaa mielipiteitä ja pystyy perustelemaan ne
- tutustuu tarkemmin mediaviestintään ja harjaantuu medialukutaidossa
- kehittää omaa kerrontaansa ja luovaa ilmaisuaan
- oppii sähköpostin käyttöä.

Lukeminen

Oppilas

- varmentaa sujuvaa lukutaitoaan ja syventää ymmärtävää lukutaitoaan
- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja arvioimaan itseään lukijana
- oppii käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia harjoituksia.

Kirjoittaminen

Oppilas

- haluaa ja uskaltaa ilmaista itseään kirjallisesti
- varmentaa käsialakirjoitustaan ja osaa tuottaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmalla
- oppii laatimaan tekstejä eri tarkoituksiin
- oppii käyttämään monipuolisia lauserakenteita ja harjoittelee kappalejako.

Kielentuntemus

Oppilas

- osaa etsiä ja luokitella teksteistä sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, miten verbeillä ilmaistaan persoonaa ja aikaa
- hahmottaa tekstistä lauseet ja lauseista pääjäsenet (subjektin ja predikaatin)
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää tietojään omassa ilmaisussaan.

Kirjallisuus

Oppilas

- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- tutustuu oman maan ja muiden kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta
- hyödyntää kirjastoa lukuharrastuksessa ja tiedon hankinnassa
- osaa valita ikätasolleen sopivaa luettavaa
- kykenee jakamaan oman lukukokemuksensa toisten kanssa.

5. luokan keskeisiä sisältöjäVuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

- kertomista, selostamista, oman mielipiteen esittämistä ja perustelemista, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja, aktiivisen kuuntelun opettelua, esim. haastattelu, kuunnelma, esitelmä
- ilmaisuharjoituksia
- hyödynnetään mediaa tiedonhankinnassa
- elokuvaan, teatteriin ja näytelmään tutustumista
- sähköpostin käyttöä

Lukeminen

- ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- päätelmien tekemistä sekä tekstin sisällön ja rakenteen ennustamista
- pääasioiden erottamista tekstikokonaisuudesta; tekstin tiivistämisen harjoittelua

Kirjoittaminen

- harjoitellaan tuottamaan kertovia, informatiivisia ja kantaa ottavia tekstejä: mielipideteksti, kertomus, tietoteksti, esitelmä, tiivistelmä, essee
- otsikointi, kappalejako
- oikeinkirjoitus: johtolause ja vuorosanojen merkitseminen, alkukirjain, yhdyssanat ja yhdysmerkki
- kirjoituskirjaimilla kirjoittamista sekä tekstien tuottamista tekstinkäsittelyohjelmilla

Kielentuntemus

- tarkastellaan, mitä verbi ilmaisee: perusmuoto, myönteiset ja kielteiset persoonamuodot, aktiivi ja passiivi, aikamuodot
- adjektiivin vertailumuodot
- muiden sanaluokkien kertaus
- tutustutaan sijamuotoihin: nominatiivi, genetiivi ja partitiivi
- lause: päälause ja sivulause sekä subjekti ja predikaatti
- puhutun ja kirjoitetun kielen erojen tarkastelua

Kirjallisuus

- käsitellään eri kirjallisuuden lajeja
- luokan yhteisten kokonaisteosten ja vapaavalintaisten kirjojen lukemista ja käsittelyä
- käytetään kirjaston palveluita
- oman lukukokemuksen jakaminen: luetusta kertominen, keskusteleminen, kirjoittaminen, dramatisointi ja arvioiminen

KUVAAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan

- on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
- pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
- on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Vuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

Oppilas

- kehittää viestintätaitojaan ja tilannetajuun
- pyrkii omalta osaltaan luomaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä
- ymmärtää, että on erilaisia näkemyksiä, joiden taustalta löytyy erilaisia arvoja
- uskaltaa tuoda esille perusteltuja mielipiteitään muut huomioon ottaen
- säilyttää rohkeutensa itsensä ilmaisemisessa.

Lukeminen

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi, kuulijaksi ja viestinten käyttäjäksi
- kehittyy tiedonhankintataidoissa ja osaa käyttää tiedonhankinnassa monenlaisia lähteitä.

Kirjoittaminen

Oppilas

- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii tuottamaan erilaisia tekstejä erilaisiin tarkoituksiin
- osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa kirjoittaessaan.

Kielentuntemus

Oppilas

- ymmärtää kielentuntemuksen merkityksen kielitaidon kannalta
- hallitsee suomen kieliopin perusasiat: sanaluokat, verbin aika- ja persoonamuodot, sijamuotojen idean sekä prototyypin lauseen tärkeimmät lauseenjäsenet
- ymmärtää puhutun ja kirjoitetun kielen eron
- ymmärtää, että puhuttu suomi vaihtelee käyttäjän ja tilanteen mukaan
- osaa eritellä ja tuottaa lauseita ja virkkeitä yleiskielen normien mukaan.

Kirjallisuus

Oppilas

- monipuolistaa lukuharrastustaan
- saa kulttuurikokemuksia
- saa aineksia tunne-elämänsä ja maailmankuvansa rakentamiseen
- ymmärtää kaunokirjallisuuden merkityksen ihmiselle tärkeiden asioiden ilmaisijana.

6. luokan keskeisiä sisältöjä

Vuorovaikutus, viestintä ja mediataidot

- vuorovaikutustaidot ristiriitatilanteissa; kuunteleminen, omien näkemysten esittäminen, oman näkökannan puolustaminen sekä ilmaisutapojen kehittäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen; omien ja toisten viestintätaitojen arvioiminen
- tietojen hankintaa eri lähteistä ja lähteiden luotettavuuden arviointia sekä yksinkertaisten lähdemerkintöjen käyttöä
- muistiinpanojen tekemistä eri tavoin
- aineiston ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi
- puhe-esityksiä ja ilmaisuharjoituksia

Lukeminen

- erilaisten lukutapojen harjoittelua
- erilaisten tekstien lukemista
- lukukokemuksen jakamista
- tekstien (myös puhuttujen) erittelyä, vertailua, arviointia ja tiivistämistä

Kirjoittaminen

- tekstintekoprosessin harjoittelemista: tekstin suunnittelu, parantelu, muuttaminen ja arviointi
- tekstin jaksottamista
- erilaisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista

Kielentuntemus

- sanaluokat
- sijamuodot ilmiönä tutuksi (kieliopilliset ja paikallissijat)
- persoonamuodot ja aikamuodot
- subjektin, predikaatin ja objektin tunnistaminen yksinkertaisista lauseista
- lauseen ja virkkeen ero sekä sivulauseen tunnistaminen; pilkun käyttö pää- ja sivulauseen rajalla

Kirjallisuus

- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista ja käsittelyä
- kaunokirjallisuuden päälaajien käsittelyä
- erilaisia kulttuurikokemuksia, niihin valmistautumista, kokemusten erittelyä ja jakamista
- tv- ja radio-ohjelmien tarkastelua

Vuosiluokat 7 - 9

Yläluokilla äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu on jaksotettu; luokka-asteilla 7. – 9. äidinkieltä ja kirjallisuutta opiskellaan vuosittain kolmen jakson ajan neljä tuntia viikossa. Oppisisällöt on jaettu löyhästi teemoittain *kurkseiksi*, pääsääntöisesti yksi kurssi opiskellaan yhden jakson aikana.

7. luokan keskeiset tavoitteet**Oppilas**

tutkii, miten kielen avulla luokitellaan maailmaa ja vahvistaa ja laajentaa jo oppimaansa kielentuntemusta.

oppii pitämään suomen kieltä kohteena, jota tutkitaan ja verrataan muihin kieliin.

vahvistaa kykyään persoonalliseen itseilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti.

oppii kirjallisuudenanalyysin peruskäsitteitä ja lukee vähintään kolme kokonaisteosta.

harjoittelee tietokoneen käytön, tekstinkäsittelyn ja tiedonhaun perustaitoja.

7. luokan keskeisiä sisältöjä***Tietokone kirjoittamisen välineenä***

Tekstinkäsittelyohjelma tulee tutuksi ja luontevaksi välineeksi, tekstilajeina esimerkiksi kertomus, kuvaus, uutinen ja sähköpostikirje. Kirjoittamistehtävissä sisällöt liittyvät pääosin seitsemännen luokan aloittamiseen, eri oppiaineisiin ja uuden kouluyhteisön kulttuuriin. Harjoitellaan myös tiedonhakua, taulukon tekoa ja kuvan liittämistä tekstiin. Opiskellaan kielenhuollon ja tekstitaitojen perusteita. Kurssin suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kaksi opettajaa (AI ja ATK).

Sanat rakentavat maailmaa

Opitaan pitämään suomen kieltä kohteena, jota tutkitaan ja verrataan muihin kieliin. Tutustutaan siihen, miten kielen avulla luokitellaan asioita. Kerrataan sanaluokat ja sanojen taipuminen. Opiskellaan synonymia,

homonymia, ylä- ja alakäsitteet sekä lausetyyppejä (pää- ja sivulauseet virkkeen osina). Luetaan nuorten maailmaan liittyvä teos.

Kirjallisuus ja oma ilmaisu

Tutustutaan kaunokirjallisuuden lajeihin ja teksteihin laajemminkin. Saadaan rohkeutta itseilmaisuun. Luetaan kirjallisuutta ja opitaan kirjallisuuden tulkinnan peruskäsitteet. Oppilas pitää lukemastaan kirjasta suullisen esittelyn. Kirjoista myös kirjoitetaan ja keskustellaan. Kirjoitetaan kaunokirjallisia tekstejä.

8. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii tulkitsemaan, jäsentämään ja arvioimaan viestintäympäristön välittämää tietoa.
- harjaantuu valitsemaan kuhunkin tilanteeseen sopivan kielimuodon ja oivaltaa puhekielen, yleiskielen ja kirjakielen eroja.
- tutustuu tarkemmin kaunokirjallisuuden eri lajeihin, lukukokemus rikastuu.
- oppii analysoimaan kertovaa tekstiä.
- ymmärtää kirjoittamisen merkityksen itseilmaisun ja ajattelun välineenä ja kirjoittaa asiatekstejä.
- tutkii erilaisia tekstejä niiden vaikuttavuuden kannalta.
- oivaltaa kielen rakenteellista olemusta: osaa jäsentää lauseita ja tuntee verbiin sisältyvän tiedon.

8. luokan keskeisiä sisältöjä

Kielen rakenne

Opiskellaan persoonamuotoiseen verbiin ladattu tieto: tekijä, aika ja sävy. Perehdytään lauseenjäsennykseen sekä välimerkkien käyttöön.

Vaikuttava kieli

Pohditaan eri näkökulmista, miten kielen avulla voi vaikuttaa. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua ja perustelemista sekä tilanteeseen sopivaa kielenkäyttöä. Perehdytään mediateksteihin ja harjoitellaan kriittistä lukutaitoa. Luetaan kaunokirjallisuutta ja opitaan ymmärtämään kirjallisuuden voima yksilön ja yhteisön identiteettiä rakentavana tekijänä. Tarkastellaan hyvän puheen ja hyvän puhujan ominaisuuksia ja laaditaan puhe-esitys. Keskustellaan ja väitellään.

Sukelluksia kirjallisuuteen

Kirjallisuuden tulkintataito syvenee; analysoidaan ja tulkitaan novelleja. Luetaan ainakin yksi kokonaisteos ja tutustutaan tarkemmin joihinkin kirjallisuuden lajeihin, esimerkiksi fantasiaan, kauhu- tai jännityskirjallisuuteen. Kirjoja esitellään suullisesti ja niistä kirjoitetaan. Luodaan omia kaunokirjallisia tekstejä.

9. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- harjaantuu tiedon jäsentämiseen, tulkitsemiseen ja muokkaamiseen kirjallisesti ja harjoittelee aineistopohjaista kirjoittamista.
- tutustuu suomen kielen historiaan ja erityispiirteisiin, kielisukulaisuuteen ja kielikuntiin sekä kielen alueelliseen ja sosiaaliseen vaihteluun.
- perehtyy kotimaisen kirjallisuuden historiaan ja nykyisyyteen sekä länsimaisen kirjallisuuden kulttuuriperintöön.
- tutustuu kirjallisuutemme suuriin klassikoihin.
- kertaa kieliopin sekä kielenhuollon keskeiset asiat.

9. luokan keskeisiä sisältöjä

Minun kieleni

Harjoitellaan erilaisten tekstilajien käyttöä. Pohditaan, mitä kieli on, millaista on suomen kieli ja miten se sijoittuu maailman kielten joukkoon. Tutustutaan kielen vaihteluun: murteisiin, slangiin ja sosiaaliseen vaihteluun. Opiskellaan suomen kielihistoriaa.

Suomalaisen kulttuurin kuvia

Käydään pääpiirteissään läpi suomalaisen kirjallisuuden historia ja tarkastellaan kirjallisuutta osana yhteiskuntaa. Luodaan katsaus kirjallisuuteemme länsimaisen kulttuurin osana. Käsitellään myyttejä ja kansanperinnettä. Tarkemmin tutustutaan Kalevalaan, Seitsemään veljekseen ja Tuntemattomaan sotilaaseen.

Tutkiva ja pohtiva kieli

Tehdään laajahko tutkielma jostakusta kirjailijasta ja esitellään hänet myös suullisesti. Kerrataan oikeinkirjoitusasioita ja kielioppia. Oman kirjoittamisen taito syvenee: tehdään aineistopohjaisia ja pohdiskelevia tekstejä sekä hiotaan luovaa kirjallista ilmaisua.

Arviointi

Alkuopetuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden arviointi on jatkuvaa. Alaluokilla arvioinnissa huomioidaan ja arvosanojen muodostumiseen vaikuttavat oppilaan ikäluokan mukaisesti seuraavat tekijät:

- luetun ja kuullun ymmärtäminen
- oikeinkirjoitus ja käsialan selkeys
- sanelut
- kirjallisuudessa esim. kirja-arvostelut, keskustelut kirjasta sekä kirjaesittelyt.
- oppilaan kirjalliset tuotokset: kirjoitelmat, esitelmät, tiivistelmät, esseet
- vihko- ja työkirjatyöskentely
- kokeet
- vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot: näytelmät, esitelmät, ilmaisuharjoitukset
- lukeminen: sujuvuus, ilmeikkyys, tekstinymmärrystaidot, lukupiireihin osallistuminen
- kirjallisuuden tuntemus, omien lukukokemuksien kuvaileminen ja tekstin analysointi

Yläluokkien todistuksissa äidinkielen ja kirjallisuuden kaikki yhdeksän kurssia arvostellaan numeroin.

Hyväksytyt kurssi-arvosanan saaminen edellyttää sovittujen tehtävien suorittamista, yläarvoisia arvosanoja kokeista ja niihin verrattavista töistä sekä läsnäoloa oppitunneilla. Kurssi-arvioinneissa noudatetaan päättöarvioinnin kriteereitä soveltuvin osin.

Kurssi-arvioinnin pohjana ovat

- kokeet, testit, projektityöt, tekstit ja suulliset esitykset
- jatkuva tuntinäyttö, osallistuminen ja oma-aloitteisuus
- työskentely itsenäisesti ja ryhmässä
- kotitehtävät

Arviointia täydentää ja siihen vaikuttaa kaikilla vuosiluokilla myös oppilaiden itsearviointi.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (äidinkieli ja kirjallisuus)**Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän**

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisistä keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään

- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden päälaajat, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsa kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

9.2.2 Toinen kotimainen kieli

Johdanto

Toisen kotimaisen kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoja. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Toinen kotimainen kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

Toisen kotimaisen kielen opetukseen erityisesti soveltuvia aihekokonaisuuksia ovat:

Ihmisenä kasvaminen

- vastuu omasta oppimisesta
- kannustetaan oppilasta ponnistelemaan tavoitteiden saavuttamiseksi
- kehitetään vuorovaikutustaitoja, esim. puhumalla ja kuuntelemalla
- erilaisuuden hyväksyminen
- puututaan oppilaiden keskinäiseen diskriminointiin

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- tutustutaan oman ja kohdemaan kulttuuriin
- harjoitellaan kertomaan niistä toisella kotimaisella kielellä
- järjestetään kansainvälisiä kontakteja mahdollisuuksien mukaan

Viestintä ja mediataito

- harjoitellaan suullista ja kirjallista ilmaisua
- käytetään tarkoituksenmukaisesti erilaisia viestimiä, esim. lehtiä, Internetiä, kirjoja

Keskeiset työtavat toisen kotimaisen kielen opiskelussa

- opettaja valitsee vaihtelevia, ryhmän tarpeet huomioivia, työtapoja, jotka edistävät oppimaan oppimista sekä tiedon jäsentämistä ja kokonaisuuksien ymmärtämistä
- oppilaat työskentelevät opettajan johdolla, yksin, pareittain tai ryhmissä
- oppilaat harjoittelevat uusia sanoja ja rakenteita kirjallisesti ja suullisesti mm. käyttämällä niitä omissa tuotoksissaan
- harjoitellaan ääntämistä ja kuuntelua opettajan ja äänitteiden avulla

9.2.2.1 A-ruotsi

Yleistä

Koulussamme opiskellaan ruotsia A2-kielenä. Ruotsin kielen opiskelu antaa oppilaalle valmiuksia toimia ruotsinkielisissä viestintätilanteissa. Oppilas tottuu käyttämään kielitaitoaan ja hänen tietonsa pohjoismaisista kulttuureista kasvaa. Oppilaalle avautuu uusi näkökulma myös omaan kieleen ja kulttuuriin. Oppilas oppii ymmärtämään, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Tavoitteena on totuttaa oppilas viestimään ruotsin kielellä konkreettisissa tilanteissa pääasiassa suullisesti ja vähitellen myös enemmän kirjallisesti.

4. luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää rajallisen määrän tavallisempia sanoja ja fraaseja arkipäiväisissä tilanteissa
- osaa vastata lyhyin lausein häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin
- oppii tuottamaan ruotsin kielelle tyypillisiä äänteitä

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää keskeisimpiä sanoja, sanontoja ja lyhyitä lauseita
- osaa kirjoittaa pienen määrän tuttuja sanoja, fraaseja ja yksinkertaisia lauseita

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- perustietoja suomenruotsalaisista ja Ruotsista, sekä arvostamaan molempia kulttuureja
- vertailemaan omaa ja kohdekielen kulttuureja toisiinsa
- viestimistä kohdekulttuurille luontevalla tavalla

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- ymmärtämään työrauhan merkityksen
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa

4. luokan keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit

- kellonajat
- tervehtiminen ja itsensä esittely
- lapsen omaan elämänsäpiiriin liittyviä asioita, esim. perhe, asuminen, ruoka

Rakenteet

- lukusanat
- persoonapronominit
- kysymyssanat
- substantiivin taivutusta
- preesens

Viestintästrategiat

- oppi- ja sanakirjan käytön harjoittelua

5. luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää yksinkertaisia keskusteluja itselleen läheisistä aiheista
- osaa käyttää perussanastoa käyttäen peruskielioppia

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää yksinkertaisia tekstejä ja pystyy löytämään niistä etsimänsä yksittäisen tiedon
- osaa viestiä välittömiä tarpeita ja kirjoittaa jonkun verran yksinkertaisia viestejä

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tutustuu kohdekulttuurin vuosittaisiin juhliin
- syventää kohdekulttuurin tuntemusta

Opiskelustrategiat

Oppilas

- oppii arvioimaan omaa oppimistaan
- oppii käyttämään hyväkseen äidinkielessään oppimaansa kielitaitoa

5. luokan keskeiset sisällötTilanteet ja aihepiirit

- laajennetaan omaan elämämpiiriin liittyvää sanastoa esim. harrastukset, sää, musiikki

Rakenteet

- adjektiivin taivutusta
- sanajärjestys
- kieltosanat
- ajanmääreitä
- apuverbit

Viestintästrategiat

- enenevässä määrin oman kielitaidon hyödyntämistä eri viestintätilanteissa

6. luokan keskeiset tavoitteet**Kielitaito**Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- pystyy ymmärtämään selkeää ja yksinkertaista arkielämään liittyvää puhetta
- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää yksinkertaisesta tekstistä pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia lyhyehköstä tekstistä
- selviytyy kirjoittamalla tutuissa, arkisiin tarpeisiin liittyvissä tilanteissa

Kulttuuritaidot

Oppilas

- syventää tietojaan ruotsalaisesta kulttuurista

Opiskelustrategiat

Oppilas

- oppii jo opitun hyödyntämistä ja soveltamista uuteen
- oppii enenevässä määrin vastuun ottamista omasta opiskelusta

6. luokan keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit

Oppilas

- syventää edellä mainittuja aihepiirejä esim. matkustaminen, ostosten teko

Rakenteet

- lisää substantiivin, adjektiivin ja verbin käyttöä

Viestintästrategiat

- oman kielitaidon hyödyntämistä eri viestintätilanteissa

Arviointi

Kielen osaamisen taso kuudennella luokalla taitotasoasteikon mukaan:

Kuullunymmärtäminen: taso A1.3

Puhuminen: taso A1.2

Tekstinymmärtäminen: taso A1.3

Kirjoittaminen: taso A1.2

7.luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää selkeää ja yksinkertaista, yleiskielistä puhetta esim. matkustamiseen ja ostoksiin liittyvissä tilanteissa.
- oppii ymmärtämään suomen- ja riikinruotsiksi puhuttua yksinkertaista, hidastempoista kieltä.
- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja selviytyy yksinkertaisista vuoropuheluista, joissa on keskeistä sanastoa.
- oppii tuottamaan suomen- tai riikinruotsille tyypillisiä äänteitä.
- hallitsee perustason lauserakenteita.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää tavanomaista sanastoa sisältäviä tekstejä.
- ymmärtää tekstin pääajatuksen.
- kirjoittaa yksinkertaisia, arkielämän tilanteisiin ja omaan elämäänsä liittyviä viestejä.
- kirjoittaa yksinkertaisia virkkeitä.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- perustietoja suomenruotsalaisista, Ruotsista ja muista Pohjoismaista.
- vertailemaan omaa ja kohdekielen kulttuureja toisiinsa.
- arvostamaan omaa, suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muiden Pohjoismaiden kulttuuria ja tuntemaan kielialueen yhteistä historiaa.
- viestimään ja toimimaan hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan.

- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa ja etsimään siitä tietoa.
- käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa kielitaitoa.
- soveltamaan oppimaansa tietoa.
- tiedostamaan eri oppimistyylien olemassaolon ja tunnistamaan oman oppimistyyliä.

7. luokan keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit

- harrastukset
- koulu
- kotielämä
- osto-myynti-tilanteet

Rakenteet

- aikamuodot
- adjektiivin taiputus ja vertailu
- sanajärjestys
- pronominioppia

Viestintästrategiat

- tekstin ja puheen pääasioiden tunnistaminen ja niihin reagoiminen ja mahdollisten lisäkysymysten teko
- omien viestien suunnittelu
- kohteliaisuusfraasien ja toivotusten käyttäminen

8. luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää rutiinimaisia lausumia keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana.
- pystyy seuraamaan omaan kokemusmaailmaansa liittyviä helppoja keskusteluja.
- osaa kertoa lyhyesti omaan elämämpiiriinsä liittyvistä tilanteista ja kokemuksista; ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia ja peruskielioppivirheitä esiintyy runsaasti tuotetussa puheessa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää hyvin omaan elämämpiiriinsä liittyviä lyhyitä viestejä; uuden tekstin lukeminen ja ymmärtäminen ei vielä kovin sujuvaa.
- selviytyy arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä yksinkertaisissa tilanteissa sujuvasti, joskin virheitä esiintyy runsaasti.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tutustuu Tanskan kulttuuriin ja kieleen rajatussa määrin.
- tutustuu Suomen ja Ruotsin keskeisiin juhlapäiviin ja vertailee niitä.
- tutustuu Ruotsin nykykevytmusiikkiin.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- oppii enenevässä määrin ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.
- käyttää hyväksi ja soveltaa aiemmin opittua.

8. luokan keskeiset sisällötTilanteet ja aihepiirit

- osto-myynti-tilanteet
- tietokoneiden maailma
- terveydenhoito
- musiikki ja juhlat

Rakenteet

- man- ja s-passiivit
- sanajärjestys
- konditionaali
- imperatiivi
- lisää adjektiivin ja substantiivin taivutusta

Viestintästrategiat

- enenevässä määrin oman kielitaidon hyödyntämistä eri viestintätilanteissa

9. luokan keskeiset tavoitteet**Kielitaito**Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- pystyy seuraamaan summittaisesti selväpiirteistä asiapuhetta.
- ymmärtää riittävästi selviytyäkseen konkreettisesti peruspuhetilanteessa.
- pääsääntöisesti tuottaa melko sujuvaa puhetta, erilaiset katkokset kuitenkin tavallisia.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- osaa jo päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja asiayhteydestä.
- tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi.
- selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa.
- osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot.

Kulttuuritaidot

- perehdytään Islannin historiaan ja kulttuuriin
- lisää ruotsalaisia vuotuisia juhlapäiviä ja tapoja
- pieni katsaus ruotsalaiseen kirjallisuuteen

Opiskelustrategiat

- enenevässä määrin vastuun ottamista omasta opiskelusta
- jo opitun hyödyntämistä ja soveltamista uuteen

9. luokan keskeiset sisällötTilanteet ja aihepiirit

- pohdiskelua eri elämänfilosofioista
- ekologinen elämäntapa (kestävä kehitys)
- ihmissuhteet
- tulevaisuus

Rakenteet

- vahvistetaan passiivin käyttöä
- 2. konditionaali

- sanajärjestyksestä lisää
- lisää verbioppia
- partisiipin perfekti

Viestintästrategiat

- edelleen enenevässä määrin oman kielitaidon hyödyntämistä eri viestintätilanteissa

Arviointi

Oppilaita arvioidaan kullekin luokka-asteelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaiden osaamista testataan kokeilla kuullun- ja luetunymmärtämisessä, suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa. Lisäksi testataan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa. Oppilaan arvosanaan vaikuttaa oppilaan pitkäjänteinen, sinnikäs, huolellinen ja aktiivinen työ sekä kotona että oppitunneilla. Arvosanaan vaikuttavat myös oppilaan tekemät erilaiset kirjalliset tuotokset ja suullinen osaaminen oppitunneilla sekä ääntäminen. Oppilaat arvioivat myös itse omaa työskentelyään ja edistymistään.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8 (toinen kotimainen kieli, A-ruotsi)

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan:

Kuullun ymmärtäminen: taso A2.2

Puhuminen: taso A2.1

Tekstin ymmärtäminen : taso A2.2

Kirjoittaminen: taso A2.1

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

9.2.2.2 B-ruotsi

Yleiset tavoitteet

Luodaan perusteet ja myönteinen asenne ruotsinkielistä kulttuuria ja kielen myöhempiä opintoja varten.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää vähäisessä määrin puhuttua kieltä.
- vaatii toistoa saadakseen yksinkertaisestakin viestistä selvää.
- osaa tuottaa lyhyitä, alkeellisia suullisia viestejä, joissa useinkin virheitä.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- tarvitsee apuvälineitä selvittääkseen lyhyen ja helponkin tekstin sisällön.
- osaa lyhyesti kirjoittaa lähimpään, henkilökohtaiseen elämänpiiriin liittyvistä aiheista, virheitä esiintyy runsaasti.

Kulttuuritaidot

- tutustuminen keskeisiin Suomen ja Ruotsin vuotuisiin juhlapäiviin

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan.
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa ja etsimään siitä tietoa.
- käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa kielitaitoa.
- soveltamaan oppimaansa tietoa.
- tiedostamaan eri oppimistyylien olemassaolon ja tunnistamaan oman oppimistyylinsä.

7. luokan keskeiset sisällötTilanteet ja aihepiirit

- itsestä kertominen
- koulumaailma
- osto-myynti-tilanteet

Rakenteet

- substantiivin ja adjektiivin taivutus
- preesens
- apuverbit
- genetiivi
- omistuspronominit

Viestintästrategiat

- tekstin ja puheen pääasioiden tunnistaminen ja niihin reagoiminen
- kohteliaisuusfraasien ja toivutusten käyttämisen opettelu

8. luokan keskeiset tavoitteet**Kielitaito**Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- enenevässä määrin ymmärtää puhuttua kieltä.
- vaatii edelleenkin toistoa saadakseen selville puheen sisällön.
- tuottaa jo hieman pidempiä, sanastollisestikin vaativampia viestejä, virheitä kuitenkin edelleen.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- tarvitsee edelleen apuvälineitä tekstin sisällön selvittämiseen.
- osaa joskus päätellä sanan merkityksen asiayhteydestä.
- kirjoittaa jo sujuvammin omaan lähielämänpiiriin liittyvistä asioista, teksti on kuitenkin lyhyttä ja virheitä esiintyy.

Kulttuuritaidot

- nuorisokulttuuri ja sen ilmenemismuotoja

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- enenevässä määrin ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan.
- käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa kielitaitoa yhä enemmän.
- soveltamaan oppimaansa tietoa uusiin asiayhteyksiin.

8. luokan keskeiset sisällötTilanteet ja aihepiirit

- tutustuminen Tukholmaan
- lisää osto-myynti-tilanteita
- ystävät
- matkustaminen

Rakenteet

- lisää pronomineja
- aikamuodot
- adverbi
- rinnastuskonjunktiot
- man-passiivi

Viestintästrategiat

- tekstin ja puheen pääasioiden tunnistaminen ja niihin reagoiminen
- kohteliaisuusfraasien, toivutusten ja tien neuvomisen harjoittelua

9. luokan keskeiset tavoitteet**Kielitaito**Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää tarpeeksi selviytyäkseen arkielämän pikkutilanteista jos äännetään hitaasti ja selvästi.
- puhuu välillä sujuvasti, erilaiset katkokset kuitenkin tavallisia.
- osaa monia yksinkertaisia, joskin myös vaativampia rakenteita.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia lyhyehköistä teksteistä.
- osaa päätellä enenevässä määrin tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista.
- selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa.
- kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, virheitä kuitenkin vaativammassa kirjoitustilanteissa.

Kulttuuritaidot

- tutustuminen pohjoismaalaisiin kirjailijoihin

Opiskelustrategiat

Oppilas

- oppii yhä enenevässä määrin ottamaan vastuun omasta opiskelustaan.
- oppii soveltamaan oppimaansa tietoa uusiin asiayhteyksiin.

9. luokan keskeiset sisällöt

Tilanteet ja aihepiirit

- tulevaisuus
- ammatit
- Pohjoismaat

Rakenteet

- sivulause
- konditionaali
- imperatiivi
- refleksiiviverbit

Viestintästrategiat

- opitaan syvemmästi tunnistamaan tekstin ja puheen sisältöjä ja reagoimaan niihin sopivalla tavalla

Arviointi

Oppilaita arvioidaan kullekin luokka-asteelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaiden osaamista testataan kokeilla kuullun- ja luetunymmärtämisessä, suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa. Lisäksi testataan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa. Oppilaan arvosanaan vaikuttaa oppilaan pitkäjänteinen, sinnikäs, huolellinen ja aktiivinen työ sekä kotona että oppitunneilla. Arvosanaan vaikuttavat myös oppilaan tekemät erilaiset kirjalliset tuotokset ja suullinen osaaminen oppitunneilla sekä ääntäminen. Oppilaat arvioivat myös itse omaa työskentelyään ja edistymistään.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (toinen kotimainen kieli, B-ruotsi)

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan:

Kuullun ymmärtäminen: taso A2.1

Puhuminen: taso A1.3

Tekstin ymmärtäminen: taso A2.1

Kirjoittaminen: taso A1.3

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilas tuntee maamme suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden arkipäivän vuorovaikutusmuotoja ja ymmärtää pohjoismaisen yhteistyön merkityksen.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

9.2.3. Vieraat kielet

Johdanto

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaille valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoja. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

Vieraiden kielten opetukseen erityisesti soveltuvia aihekokonaisuuksia ovat:

Ihmisenä kasvaminen

- vastuu omasta oppimisesta
- kannustetaan oppilasta ponnistelemaan tavoitteiden saavuttamiseksi
- kehitetään vuorovaikutustaitoja, esim. puhumalla ja kuuntelemalla
- erilaisuuden hyväksyminen
- puututaan oppilaiden keskinäiseen diskriminointiin

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- tutustutaan oman ja kohdemaan kulttuuriin
- harjoitellaan kertomaan niistä vieraalla kielellä
- järjestetään kansainvälisiä kontakteja mahdollisuuksien mukaan

Viestintä ja mediataito

- harjoitellaan suullista ja kirjallista ilmaisua
- käytetään tarkoituksenmukaisesti erilaisia viestimiä, esim. lehtiä, Internetiä, kirjoja

Keskeiset työtavat kielten opiskelussa

- opettaja valitsee vaihtelevia, ryhmän tarpeet huomioivia, työtapoja, jotka edistävät oppimaan oppimista sekä tiedon jäsentämistä ja kokonaisuuksien ymmärtämistä
- oppilaat työskentelevät opettajan johdolla, yksin, pareittain tai ryhmissä
- oppilaat harjoittelevat uusia sanoja ja rakenteita kirjallisesti ja suullisesti mm. käyttämällä niitä omissa tuotoksissaan
- harjoitellaan ääntämistä ja kuuntelua opettajan ja äänitteiden avulla
- alaluokilla opittua kerrataan yläluokilla uutena opiskeltavien rakenne- ja sisältökokonaisuuksien ohessa

9.2.3.1 A-englanti

A-kieli: yleiset tavoitteet

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

Oppimaan oppiminen – yhteiset tavoitteet luokille 3. – 9.**Oppilas**

- oppii ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja oivaltaa sinnikkään ja omatoimisen harjoittelun merkityksen.
- oppii käyttämään itsenäisesti oppikirjaa ja etsimään siitä tietoa.
- tutustuu alustavasti tieto- ja viestintätekniikan tarjoamiin harjoittelu- ja tiedonhankintamahdollisuuksiin.
- oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri osa-alueita ja tarvittaessa pyrkii muuttamaan työskentelytapojaan.
- oppii tiedostamaan eri oppimistyylien olemassaolon ja tunnistamaan oman oppimistyylinsä.
- oppii käyttämään erilaisia kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja opiskelustrategioita.
- oppii käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa kielitaitoa.
- oppii soveltamaan oppimaansa tietoa.
- ymmärtää työrauhan merkityksen oppimiselle.
- oppii liittämään uuden tiedon vanhaan.

Työtavat luokilla 3. – 9.

- ryhmä- ja parityö
- itsenäinen työskentely
- opetuspelit, leikit, laulut
- opettajajohtoinen opetus

3. luokan tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas alkaa ymmärtää ja käyttää vierasta kieltä.

Kielitaito*Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen***Oppilas**

- ymmärtää ja osaa käyttää tavallisimpia sanoja, fraaseja ja lyhyitä lauseita.
- osaa vastata itseään koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein.
- tutustuu englannin kielen ääntämiseen.

*Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen***Oppilas**

- tunnistaa ja osaa käyttää tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja.
- osaa yhdistää sanoja kuviin.

3. luokan keskeiset sisällötRakenteet

- be-verbi
- have got
- can
- s-genetiivi
- yksikkö ja monikko

Viestintätilanteet

- tervehtiminen
- esittäytyminen
- iän kertominen ja kysyminen
- ihmisten, asioiden ja esineiden yksinkertainen kuvailu

Aihepiirit

- minä ja perhe
- värejä
- eläimiä
- ruokia ja juomia
- koulutarvikkeet
- lukusanat 1-20

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- vastaamaan kysymyksiin englanniksi.
- käyttämään oppikirjojen sanastoja hyväkseen.
- etsimään jonkin tiedon puheesta tai tekstistä.

4. luokan tavoitteet

Oppilas ymmärtää kuulemaansa vierasta kieltä ja käyttää sitä ikäkaudelle sopivissa tilanteissa.

Kielitaito*Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen*

Oppilas

- ymmärtää ja osaa käyttää joitakin sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia liittyen itsen tai välittömään tilanteeseen.
- osaa hyvin suppean perussanaston, tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia.
- osaa kysyä yksinkertaisia kysymyksiä
- osaa vastata henkilökohtaisia perustietoja käsitteleviin kysymyksiin.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- osaa lukea yksinkertaista arkipäiväistä tekstiä.
- osaa kirjoittaa yksinkertaisia päälauseita.

4.luokan keskeiset sisällötRakenteet

- kerrataan aiemmin opiskeltua
- yleis- ja kestopreesens
- persoonapronominit
- possessiivipronominit
- artikkelit a/an/the
- lyhyiden adjektiivien vertailumuodot

Viestintätilanteet

- itsestä ja perheestä kertominen
- kaupassa asiointi
- säästä kertominen
- koulupäivästä kertominen

Aihepiirit

- viikonpäivät
- maiden nimiä
- Suomi

- kaupunki
- koulu
- säätiloja

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- vastaamaan kysymyksiin englanniksi.
- käyttämään oppikirjojen sanastoja hyväkseen.
- etsimään jonkin tiedon puheesta tai tekstistä.

5. luokan tavoitteet

Oppilas ymmärtää ja käyttää vierasta kieltä. Lukemisen ja kirjoittamisen osuus työskentelyssä kasvaa.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää ja osaa käyttää sanoja, lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia liittyen itseen tai lähipiiriin.
- tiedostaa yhä enemmän peruskieliopin elementtejä
- osaa toimia yksinkertaisissa vuoropuheluissa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- osaa hakea yksinkertaisesta tekstistä tietoja.
- osaa kirjoittaa lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään.

Rakenteet

- kerrataan aiemmin opiskeltua
- do/does/did -kysymykset
- don't/doesn't/didn't -kieltolauseet
- imperfekti
- adjektiivien vertailumuodot
- prepositioita

Viestintätilanteet

- kysymysten tekeminen
- henkilöstä kertominen
- harrastuksista puhuminen
- menneistä tapahtumista kertominen

Aihepiirit

- ruoka ja keittiö
- maatalan elämä
- musiikki
- kuvaileminen ja vertailu
- luonto
- tietokone

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- vastaamaan kysymyksiin englanniksi.
- käyttämään oppikirjojen sanastoja hyväkseen.
- etsimään jonkin tiedon puheesta tai tekstistä.

6. luokan tavoitteet

Oppilas ymmärtää ja käyttää vierasta kieltä. Oppilas lukee vaativampia tekstejä ja kirjoittaa monipuolisempia lauseita.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää ja osaa käyttää lauseita ja käydä yksinkertaisia keskusteluja.
- osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään käyttäen keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita.
- selviytyy yksinkertaisissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

- ymmärtää tekstiä, joka sisältää joitakin tuntemattomia sanoja.
- osaa kirjoittaa lyhyitä viestejä.

6. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

- kerrataan aiemmin opiskeltua
- imperfekti
- ajanmääreet
- ainesanat

Viestintätilanteet

- Suomesta kertominen
- kysymysten tekeminen
- henkilöiden, esineiden ja asioiden vertailu
- vapaa-ajasta ja harrastuksista kertominen

Aihepiirit

- retkeily
- vaatetus
- kierrätys
- erilaiset kulttuurit ja kansainvälisyys

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- vastaamaan kysymyksiin englanniksi.
- käyttämään oppikirjojen sanastoja hyväkseen.
- etsimään jonkin tiedon puheesta tai tekstistä.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>A2.1 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.2 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.2 Toimiva alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja.
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa.
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

7. luokan tavoitteet

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa hiukan. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Kielitaito*Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen*

Oppilas

- pystyy seuraamaan eri tavoin äännetyn, selkeän asiapuheen pääkohtia.
- ymmärtää tavallista sanastoa ja jonkin verran idiomeja tuttuja aihepiirejä käsittelevässä puheessa.
- selviytyy jokapäiväisistä sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista.
- pärjää lyhyissä vuoropuheluissa.
- ääntää ymmärrettävästi.
- oppii tuottamaan englannin kielelle tyypillisiä äänneitä.
- hallitsee monia keskeisimpiä rakenteita puhuessaan.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää muutaman kappaleen pituisia asiatekstejä ja arkisiin tilanteisiin liittyviä tekstejä;
- tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi.
- pystyy hankkimaan teksteistä helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista.
- osaa kirjoittaa lyhyitä ja yksinkertaisia viestejä ja kuvauksia tutuista aiheista.
- osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tutustuu joidenkin englanninkielisten maiden historiaan ja maantieteeseen.
- oppii arvostamaan ja tuntemaan englanninkielistä kulttuuria ja hyväksymään ihmisten välisen erilaisuuden.
- oppii viestimään ja toimimaan hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa.

7. luokan keskeiset sisällötRakenteet

Kerrataan ja syvennetään tarvittaessa:

- presens, imperfekti ja kestopresens
- pronomineja
- there is/ there are ja it is -rakenteet
- artikkelit
- prepositioita
- kysymyslauseet
- substantiivien monikko
- genetiivi

Opetellaan uutena:

- perfekti ja pluskvamperfekti
- futuuri
- perussanajärjestys

Viestintätilanteet

- esittäytyminen
- kuulumisten vaihtaminen
- harrastuksista keskusteleminen
- kohteliaisuudet
- ehdottaminen
- mielipiteen esittäminen
- tarjoaminen ja pyytäminen
- matkailu

Aihepiirit

- Brittein saariin tutustuminen
- lähiympäristöstä kertominen
- koulu, ystävyys, harrastukset
- ruokailutottumukset

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- reagoimaan suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielelle ominaisia sanoja ja sanontoja.
- osallistumaan keskusteluun ja tekemään lisäkysymyksiä.
- elein, ilmein ja yksinkertaisin lausein reagoimaan kuulemaansa.
- käyttämään kohteliaisuusfraaseja ja toivotuksia.

8. luokan tavoitteet

Oppilaan kielitaito laajenee entistä vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin palveluiden, ympäristön ja julkisen sektorin alueilla. Kirjoitetun englannin kielen osuus opetuksessa kasvaa edelleen ja puhutun kielen osuutta vahvistetaan. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Kielitaito*Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen*

Oppilas

- pystyy seuraamaan selväpiirteistä asiapuhetta.
- ymmärtää tavallista sanastoa ja keskeisimpiä idiomeja yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa, kun kieli on selkeästi äännettyä yleispuhekieltä, toistoakin tarvitaan.
- osaa tutuimpien sosiaalisten kohtaamisten ja tavallisimpien palvelutilanteiden lisäksi aloittaa ja lopettaa lyhyen keskustelun.
- ääntää ymmärrettävästi, vaikka vieras korostus on ilmeistä; puhe sisältää vielä taukoja ja ääntämisvirheitä.
- hallitsee yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää muutaman kappaleen pituisia asiatekstejä sekä vaativiinkin arkisiin tilanteisiin liittyviä tekstejä.
- osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliästä ja asiayhteydestä.
- tarvitsee uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleiden ymmärtämiseksi.
- selviytyy kirjoittamalla rutiininomaisimmista arkitilanteista.
- osaa käyttää kirjoittaessaan perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin liitetyjä rinnasteisia lauseita.
- kirjoittaa yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein.

Kulttuuritaidot

Oppilas laajentaa tietoaan joidenkin englanninkielisten maiden historiasta ja maantieteestä sekä oppii vertailemaan omaa ja englanninkielisiä kulttuureja toisiinsa ja suvaitsemaan monikulttuurisuutta.

8. luokan keskeiset sisällötRakenteet

Kerrataan ja syvennetään tarvittaessa:

- aikamuodot
- substantiiveja (monikko, artikkelin käyttöä, genetiivi), adjektiiveja ja pronomineja
- prepositioita
- sanajärjestys

Opetellaan uutena:

- konditionaali
- kestromuotoja

Viestintätilanteet

lyhyen tarinan kertominen

Aihepiirit

- ympäristö
- media
- suvaitsevaisuus

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- reagoimaan suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielelle ominaisia sanoja ja sanontoja.
- suunnittelemaan viestejä eri asiayhteyksiin.
- ymmärtämään äänneiden oikein lausumisen, sanojen painottamisen ja sävelkulun merkityksen.
- käyttämään tekstikirjan sanastoa ja kielioppiosiota sekä sanakirjaa.

9. luokan tavoitteet

Opetuksen tehtävänä on vahvistaa kielitaidon eri osa-alueita. Kirjoitetun ja puhutun englannin kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kehittyy, ja hän hankkii kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee opetuksessa käsiteltyjä aihepiirejä; pidemmän viestin ymmärtäminen vaatii normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoakin tarvitaan.
- osaa esittää pienen kuvauksen arkiympäristöstään.
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin; voi tarvita apua.
- puhuu välillä sujuvasti ja ääntää ymmärrettävästi, vaikka vierasta korotusta ja ääntämisvirheitä esiintyy.
- osaa kohtalaisen hyvin käyttää jokapäiväistä sanastoa ja myös joitakin vaativampia rakenteita.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- pystyy myös valmistautumatta lukemaan monenlaisia, eripituisia tekstejä tutuista aiheista;
- ymmärtää tekstin pääajatuksia ja tärkeitä yksityiskohtia, arkikokemuksista poikkeavien aiheiden ja tekstien yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista.
- selviytyy kirjoittamalla arkitilanteissa.
- osaa kirjoittaa yksinkertaisen kuvauksen, kirjeen, hakemuksen ja erilaisia viestejä.
- osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot kirjoittaessaan.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- syventää kielialueen kulttuuri- ja tapatumustaan.
- pystyy yhä luontevampaan kanssakäymiseen englanniksi.
- laajentaa kulttuurikäsitystään.

9. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

Kerrataan ja syvennetään tarvittaessa:

- aktiivin aikamuodot
- artikkelin käyttöä
- lauseoppia

Opetellaan uutena:

- epäsuorat kysymyslauseet
- passiivi
- ehtolauseet
- infinitiivi
- relatiivilauseet

Viestintätilanteet

- mielipiteen esittäminen
- omasta maasta ja kulttuurista kertominen

Aihepiirit

- nuorisokulttuuri, elokuva ja musiikki
- työelämä
- perhe
- yleistä tietoa historiasta

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- reagoimaan suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielelle ominaisia sanoja, sanontoja ja rakenteita.
- etsimään tietoa tekstistä ja puhutusta kielestä.
- ymmärtämään, että viestin perille meno on tärkeintä, uskaltaa käyttää myös kiertoilmauksia, eleitä ja ilmeitä.
- ymmärtämään äänteiden oikein lausumisen, sanojen painottamisen ja sävelkulun merkityksen.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kullekin luokka-asteelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Osaamista testataan kokeilla kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa. Lisäksi testataan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa. Oppilaan arvosanaan vaikuttaa hänen pitkäjänteinen, sinnikäs, huolellinen ja aktiivinen työnsä sekä kotona että oppitunneilla. Arvosanaan vaikuttavat myös oppilaan tekemät erilaiset kirjalliset tuotokset ja suullinen osaaminen oppitunneilla sekä ääntäminen. Oppilaat arvioivat myös itse omaa työskentelyään ja edistymistään.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (A-englanti, vieraat kielet)**Kielitaito**

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

9.2.3.2 A2-saksa

Yleiset tavoitteet vuosiluokille 4. - 9.

A2-kielen voi aloittaa vapaaehtoisena 4. luokalla. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen luo pohjaa kieliopinnoille. Kielten opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky. Vuosiluokilla 4 – 6 opetuksen tavoitteena on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä konkreettisissa tilanteissa pääasiallisesti suullisesti ja vähitellen myös enemmän kirjallisesti.

Vuosiluokilla 7 – 9 opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekuulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Oppilas

- oppii ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja oivaltaa sinnikkään ja omatoimisen harjoittelun merkityksen.
- oppii käyttämään itsenäisesti oppikirjaa ja etsimään siitä tietoa.
- tutustuu alustavasti tieto- ja viestintätekniikan tarjoamiin harjoittelu- ja tiedonhankintamahdollisuuksiin.
- oppii arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri osa-alueita ja tarvittaessa pyrkii muuttamaan työskentelytapojaan.
- oppii tiedostamaan eri oppimistyylien olemassaolon ja tunnistamaan oman oppimistyylinsä.
- oppii käyttämään erilaisia kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja opiskelustrategioita.
- oppii käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa kielitaitoa.
- oppii soveltamaan oppimaansa tietoa.
- ymmärtää työrauhan merkityksen oppimiselle.
- oppii liittämään uuden tiedon vanhaan.

4. luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää tavallisimpia sanoja, fraaseja ja lyhyitä lauseita arkisissa yhteyksissä.
- opettelee tuottamaan saksan kielelle tyypillisiä äänneitä ja kertomaan itsestään joitain keskeisiä asioita.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää lyhyitä viestejä yksinkertaisista, arkisista asioista.
- opettelee kirjoittamaan keskeisiä sanoja, sanontoja ja yksinkertaisia päälauseita.

4. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

- säännöllisten verbien taivutus preesensissä
- teittely
- sein ja haben –verbien taivutus
- persoonapronominit
- kysymyssanoja
- omistuspronominin mein/meine, dein/deine
- s- genetiivi

- kieltosanat kein/keine, nicht ja nein
- substantiivien epämääräiset ja määräiset artikkelit

Viestintätilanteet ja aihepiirit

- tervehdykset
- itsestä ja perheestä kertominen
- lukusanat 1 – 100
- ruokasanastoa
- kellonajat
- kehonosat
- vapaa-ajanvieto
- kiittäminen ja anteeksipyyttäminen
- viikonpäivät, kuukaudet, vuodenaajat
- koulusanastoa

Viestintästrategiat

Oppilas

- opettelee etsimään tietoa tekstistä ja puheesta.
- opettelee käyttämään oppikirjan sanastoa ottaessaan selvää uudesta tekstistä.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää puheesta lyhyitä, hyvin yksinkertaisia lausumia.
- osaa kysyä ja vastata yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- tunnistaa ja löytää yksinkertaisesta tekstistä tietoa.
- osaa kirjoittaa perussanoja, sanontoja ja joitakin lyhyitä viestejä.

5. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

- am, im, um ja von – bis ajanilmauksissa
- järjestyslukuja
- substantiivien ja persoonapronominien akkusatiivimuodot
- substantiivien monikko
- modaaliverbejä

Viestintätilanteet ja aihepiirit

- eläimiä
- värit
- Euroopan maita, etenkin Itävalta ja Sveitsi
- puhelinfraaseja
- kutsun, tekstiviestin ja kirjeen kirjoittamisen harjoittelemista
- syntymäpäivät
- hinnan kysyminen ja ilmoittaminen
- vaatesanastoa

Viestintästrategiat

Oppilas

- tunnistaa pääasiat yksinkertaisesta puheesta tai tekstistä.
- opettelee käyttämään sanakirjaa selvittäessään uutta tekstiä tai tuottaessaan omaa tekstiä.

6. luokan keskeiset tavoitteet**Kielitaito***Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen*

Oppilas

- kykenee ymmärtämään selkeää arkielämään liittyvää puhetta.
- osaa kertoa itsestään ja perheestä.
- hallitsee joukon ulkoa opeteltuja ilmauksia ja keskeistä sanastoa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää lyhyen tekstin pääajatuksia ja joitakin yksityiskohtia.
- selviytyy kirjoittamalla tutuissa, arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.
- osaa kirjoittaa yksilauseisia virkkeitä.

6. luokan keskeiset sisällötRakenteet

- prepositioita akkusatiivissa ja datiivissa
- säännöllinen ja epäsäännöllinen perfekti
- imperatiivi
- komparatiiveja ja superlatiiveja

Viestintätilanteet ja aihepiirit

- sääsanastoa
- sairauksia
- tien kysyminen ja neuvominen
- luonnonsuojelu
- matkustaminen

Viestintästrategiat

Oppilas

- uskaltaa viestiä myös elein ja ilmein.
- ymmärtää sanojen oikean ääntämisen, sanojen painottamisen ja sävelkulun merkityksen.
- opettelee suunnittelemaan eri asiayhteyksissä tarvitsemiaan viestejä.

Kulttuuritaidot vuosiluokilla 4 – 6

Oppilas opettelee tuntemaan kohdekulttuuria ja tutustuu alustavasti kohdekulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin. Oppilas opettelee viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurilla luontevalla tavalla.

Arviointi

Arviointia suoritetaan eri luokka-asteille asetettujen tavoitteiden (ks. edellä) perusteella. Oppilaitten osaamista testataan kokeilla kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa. Oppilaan arvosanaan vaikuttaa pitkäjännitteinen työ sekä koulussa että kotona. Arviointi on jatkuvaa, säännöllistä ja kannustavaa. Arviointia suorittavat sekä opettaja että oppilas.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>A2.1 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.2 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.2 Toimiva alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja.
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa.
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen sektorin alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa hiukan. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää pääkohdat selkeästä, yleiskielisestä puheesta, joka käsittelee tuttuja aiheita.
- pystyy tunnistamaan autenttisesta, hidastempoisesta keskustelusta aiheen sekä joitain pääkohtia.
- ymmärtää viestin, jos se tarvittaessa toistetaan tai muotoillaan uudelleen.
- hallitsee keskeisintä sanastoa ja tärkeimpiä rakenteita puheessa.
- pystyy kertomaan lyhyesti itsestään ja lähiympäristöstään.
- selviytyy tavallisimmista arkielämän palvelutilanteissa.

Oppilaan ääntäminen voi aiheuttaa ymmärtämisiongelmiä ja puheessa voi esiintyä taukoja ja katkoksia.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää yksinkertaista ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä lyhyitä tekstejä.
- ymmärtää pääkohdat vaativammista teksteistä, joiden aihepiiri on läheinen; uuteen tekstiin tutustuminen voi olla hidasta.
- selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.
- osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- oppii tuntemaan ja arvostamaan saksankielistä kulttuuria ja suvaitsemaan monikulttuurisuutta.
- tutustuu joihinkin Saksan alueisiin.
- opettelee viestimään ja toimimaan hyväksyttävällä tavalla arkipäivän tilanteissa kohdemaassa.

7. luokan keskeiset sisällötRakenteet

Kerrataan ja syvennetään tarvittaessa:

- preesens, perfekti
- modaaliapuverbit
- akkusatiivi, datiiivi, myös persoonapronomineissa
- yleisimmät prepositiot
- pää- ja sivulauseiden sanajärjestys
- man -rakenne

Viestintätilanteet

Oppilas osaa

- kertoa itsestään, perheestään ja ystävistään.
- kertoa asuinympäristöstään ja vapaa-ajastaan.
- asioida kaikkein tavallisimmissa arkisissa tilanteissa.

Aihepiirit

- perheenjäsenet, koulu, harrastukset
- kellonajat
- säätilymukset
- ruumiinosat, vaatteet
- kulkuneuvot
- ruokasanastoa

Viestintästrategiat

Oppilas

- opettelee käyttämään kohteliaisuusfraaseja ja toivotuksia.
- opettelee ilmaisemaan mielipiteensä ja reagoimaan kuulemaansa.

8. luokan keskeiset tavoitteet

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee entistä vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin palveluiden, ympäristön ja julkisen sektorin alueilla. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa edelleen ja puhutun kielen osuutta vahvistetaan. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Kielitaito*Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen*

Oppilas

- pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle tärkeitä.
- ymmärtää tavallisinta sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja; yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää hitaasti ja selvästi äännettyä yleispuhekieltä.
- tuottaa sujuvasti tuttuja jaksoja, muualla puheessa tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä.
- osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita, alkeellisissäkin puheessa esiintyviä peruskielioppivirheitä

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä; lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta.
- ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia vaativammista teksteistä.
- pystyy yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla.
- kirjoittaa kaikkien yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.

Kulttuuritaidot

Oppilaan tietämys saksankielisten alueiden kulttuurista ja maantieteestä laajenee. Oppilaan valmius viestiä ja toimia erilaisissa tilanteissa kehittyy.

8. luokan keskeiset sisällötRakenteet

Kerrataan ja syvennetään tarvittaessa:

- perfekt
- sivulauseet
- akkusatiivi ja datiivi
- prepositiot

Opetellaan uutena:

- konditionaali
- imperfekti
- epäsuorat kysymyslauseet
- adjektiivin taivutusta
- pluskvamperfekti

Viestintätilanteet

- matkakokemuksista ja yleensä kuulumisista kertominen
- ravintolassa ja hotellissa asioiminen
- asumisesta ja kotitöistä kertominen
- voinnista kertominen

Aihepiirit

- matkailu ja lomat
- mielipiteen ilmaiseminen
- asuminen, kotityöt
- nuorten elämä, unelmat ja toiveet
- terveys ja sairaus
- ammatteja
- saksankieliset maat

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- reagoimaan suullisesti ja kirjallisesti käyttäen saksan kielelle ominaisia sanoja ja sanontoja.
- suunnittelemaan viestejä eri asiayhteyksissä.
- ymmärtämään äänneiden oikein lausumisen, sanojen painottamisen ja sävelkulun merkityksen.
- käyttämään tekstikirjan sanastoa ja kielioppiosiota sekä sanakirjaa.

9. luokan keskeiset tavoitteet

Opetuksen tehtävänä on vahvistaa kielitaidon eri osa-alueita. Kirjoitetun ja puhutun saksan kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kehittyä ja hän hankkii kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

Kielitaito*Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen*

Oppilas

- ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa.
- ymmärtää hitaasti ja selvästi äännettyä yleispuhekieltä.
- selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamista ja tavallisimmista palvelutilanteista.
- osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.
- hallitsee yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellyistä teksteistä.
- osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista.
- selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista.
- osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusrakenteita.
- osaa kirjoittaa arkisista aiheista yksinkertaisia viestejä.

Kulttuuritaidot

Oppilaan tietämys saksankielisten alueiden kulttuurista ja maantieteestä laajenee. Oppilaan valmius viestiä ja toimia erilaisissa tilanteissa kehittyä.

9. luokan keskeiset sisällötRakenteet

Kerrataan ja syvennetään tarvittaessa:

- aikamuotoja
- sanajärjestys
- kysymyssanoja
- adjektiivin taivutus
- refleksiiviverbit

Opetellaan uutena:

- futuuri
- substantiivin genetiivi
- heikot maskuliinit
- relatiivipronominit
- pronominaaliadverbit
- passiivin preesens ja imperfekti
- maantieteellisiä nimiä
- konjunktiivin pluskvamperfekti

Viestintätilanteet

- sähköpostiviestejä
- kertominen, kuvaileminen, haastattelu
- omat mielipiteet

Aihepiirit

- tulevaisuus
- työharjoittelu
- ympäristö ja kierrätys
- ostoksilla käynti
- arkipäivän ongelmia

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- reagoimaan suullisesti ja kirjallisesti käyttäen saksan kielelle ominaisia sanoja, sanontoja ja rakenteita.
- etsimään tietoa tekstistä ja puhutusta kielestä.
- ymmärtämään, että viestin perille meno on tärkeintä, uskaltaa käyttää myös kiertoilmauksia, eleitä ja ilmeitä.
- ymmärtämään äänteiden oikein lausumisen, sanojen painottamisen ja sävelkulun merkityksen.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kullekin luokka-asteelle 7. – 9. asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Osaamista testataan kokeilla kuullun ja luetun ymmärtämisessä sekä suullisessa ja kirjallisessa tuottamisessa. Lisäksi testataan oppilaan sanaston ja rakenteiden hallintaa. Oppilaan arvosanaan vaikuttaa oppilaan pitkäjänteinen, sinnikäs, huolellinen ja aktiivinen työ sekä kotona että oppitunneilla. Arvosanaan vaikuttavat myös oppilaan tekemät erilaiset kirjalliset tuotokset ja suullinen osaaminen oppitunneilla sekä ääntäminen. Oppilaat arvioivat myös itse omaa työskentelyään ja edistymistään.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8 (vieraat kielet)**Kielitaito**

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

9.2.3.3 Valinnainen B-kieli

B-kielen opetuksen yleiset tavoitteet 8. ja 9. vuosiluokalle

Opetuksen tavoitteena on suulliseen vuorovaikutukseen painottuvan B-kielen perustaidon saavuttaminen. Lisäksi opetukseen kuuluu keskeisiä sisältöjä B-kielten kulttuureista. Opetus edistää oppilaan kieltenopiskelutaitoja.

Kielitaito

Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen

Oppilas

- ymmärtää lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehoituksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin ja välittömiin tilanteisiin.
- oppii ymmärtämään ao. kielellä puhuttua yksinkertaista, hidastempoista kieltä.
- osaa vastata yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein.
- oppii tuottamaan ao. kielille tyypillisiä äänteitä.
- tuottaa yksinkertaisia ilmaisuja.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

Oppilas

- ymmärtää lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä.
- opettelee päättämään tuntemattoman sanan merkityksen lauseyhteydestä.
- osaa kirjoittaa lyhyitä ilmaisuja kuten henkilötietonsa, numerot ja tutut fraasit.
- tuottaa jonkin verran omaa tekstiä.

Kulttuuritaidot

Oppilas

- opettelee perustietoja ao. maista.
- harjoittelee huomaamaan oman ja kohdekielten kulttuurien yhtäläisyyksiä ja eroja.
- oppii arvostamaan omaa ja ao. maiden kulttuuria.

Oppimaan oppiminen

Oppilas oppii

- ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja oivaltaa sinnikkään ja omatoimisen harjoittelun merkityksen.
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa ja etsimään siitä tietoa.
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikan tarjoamia harjoittelu- ja tiedonhankintamahdollisuuksia.
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri osa-alueita; tarvittaessa pyrkii muuttamaan työskentelytapojaan.
- tiedostamaan eri oppimistyylien olemassaolon ja tunnistamaan oman oppimistyylinsä.
- käyttämään erilaisia kielen opiskelulle tyypillisiä työtapoja ja opiskelustrategioita.
- käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa kielitaitoa.
- soveltamaan oppimaansa tietoa.

B-SAKSA

8. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

- preesenstaivutus
- substantiivien suvut ja monikko
- akkusatiivi
- päälauseen sanajärjestys
- kieltolauseet
- kysymyslauseet
- modaaliapuverbejä
- possessiivipronomineja

Viestintätilanteet

- tutustuminen ja tervehtiminen
- omasta itsestä, perheestä ja kaverista kertominen
- ostopilanteita
- puhelinkeskusteluja
- ateriointi
- voinnin tiedusteleminen
- kellonaikoja

Aihepiirit

- minä ja perheeni
- harrastukset
- viikonpäivät, kuukaudet
- kodin kuvailua
- ruoka
- perustietoja saksankielistä maista

Viestintästrategiat, 8. ja 9. luokka

Oppilas opettelee

- kuuntelemaan ja reagoimaan kuulemaansa käyttäen esillä olleita saksan kielelle ominaisia sanoja ja sanontoja.
- tekemään lisäkysymyksiä.
- elein, ilmein ja yksinkertaisin lausein reagoimaan kuulemaansa.
- käyttämään kohteliaisuusfraaseja ja toivotuksia.

9. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

Kerrataan ja syvennetään:

- verbien preesenstaivutus
- päälauseen sanajärjestys
- akkusatiivi

Opetellaan uutena:

- perfekti
- akkusatiivia vaativat prepositiot
- datiiivi ja datiiivia vaativat prepositiot
- imperatiivi
- kaikki possessiivipronominit
- sivulauseet

Viestintätilanteet

- omasta kotipaikasta ja Suomesta kertominen
- tien neuvominen
- erilaisia yleisimpiä asioimistilanteita

Aihepiirit

- kesänvietto
- harrastukset
- sää
- juhlatraditioita eri kulttuureissa

B-VENÄJÄ**8.luokan keskeiset sisällöt**Rakenteet

- substantiivien suvut ja monikko
- pronomineja
- kieltosanat
- yksikön sijamuotoja
- verbin preesenstaiutus
- preteriti
- lukusanoja
- adjektiiveja ja adverbeja
- venäläinen nimijärjestelmä

Viestintätilanteet

- tutustuminen ja tervehtiminen
- omasta itsestä, perheestä ja kaverista kertominen
- ostopilanteet
- ateriointi
- voinnin tiedustelu
- puhelinkeskustelu

Aihepiirit

- oma lähipiiri ja lähiympäristö
- harrastukset
- arkipäivän viestintätilanteet
- perustietoja Venäjästä

Viestintästrategiat

Oppilas opettelee

- ymmärtämään hitaan puheen ja lyhyen tekstin pääkohdat.
- löytämään rajattua tietoa tekstistä tai puheesta.
- kuuntelemaan ja reagoimaan kuulemaansa elein, ilmein ja yksinkertaisin lausein.
- käyttämään kohteliaisuusfraaseja ja toivotuksia.

9. luokan keskeiset sisällöt (B-venäjä)

Rakenteet

Kerrataan ja syvennetään jo opittuja asioita.

Opitaan:

- adjektiiveja ja adverbeja
- sijamuotoja
- liikeverbejä
- lukusanoja
- ajanilmaisuja

Viestintätilanteet

- itsestä kertominen
- ostoksilla ja ravintolatilanteissa toimiminen
- mielipiteen ilmaisu
- viestin kirjoittaminen

Aihepiirit

- hyvinvointi, ruokatottumukset
- matkustaminen ja turistina liikkuminen
- harrastukset

Viestintästrategiat

- muokatun puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- omien suullisten ja kirjallisten viestien laatiminen

B-RANSKA

8. luokan keskeiset sisällöt

Rakenteet

- artikkelit
- adjektiivin taipuminen
- genetiivi
- omistuspronominin
- demonstratiivipronominin
- verbiluokkia ja epäsäännöllisiä verbejä
- lähifuturi
- kieltoilmauksia
- lukusanoja
- kellonajat
- kysymyksenmuodostustapoja

Viestintätilanteet

- esittäytyminen ja esittely
- kohteliaisuusfraaseja ja tervehdyksiä
- kuulumisten kysyminen
- tapaamisesta sopiminen
- ohjeita, kieltoja, toivotuksia, valitteluja sekä ihastelua

Aihepiirit

- perhe ja ystävät
- koulunkäynti, harrastukset ja kiinnostukset
- asioimista kaupungilla, kahviloissa ja kulkuneuvoissa
- ostosten tekeminen, rahankäyttö

Viestintästrategiat, 8. ja 9. luokka

- Puhumiseen ja kielitaidon aktiiviseen käyttöön rohkaistaan alusta alkaen vähäisenkin sanavaraston avulla.
- Oppilasta ohjataan tekemään havaintoja, päättelämään ja miettimään sääntöjä.
- Monipuolisten opiskelutaitojen kehittäminen ja aktiivisuuteen neuvominen erilaisissa pari- ja ryhmätyöskentelytavoissa on keskeistä.
- Vertaillaan ranskaa muihin tunnettuihin kieliin ja hyödynnetään niitä kokonaisvaltaisesti.

9. luokan keskeiset sisällöt (B-ranska)Rakenteet

- adjektiivin paikka ja taipuminen substantiivin kanssa
- komparatiivi
- partitiivi
- lisää verbitaivutusta, myös mennyttä aikaa (passé composé)
- imperatiivi
- refleksiiviverbejä
- lisää kieltoilmauksia
- lisää lukusanoja ja järjestysluvut

Viestintätilanteet

- itsestä kertominen
- lipunosto, palvelun pyytäminen, palvelusta maksaminen
- mielipiteenilmaisu
- tiedon / avun pyytäminen, tien kysyminen
- viestin kirjoittaminen

Aihepiirit

- hyvinvointi, ruokatottumukset
- mieltymyksiä
- toisen huomioon ottaminen
- matkustaminen ja turistina liikkuminen
- nähtävyydet, taide, urheilu

9.2.4 Matematiikka

Johdanto

Matematiikan opiskelu kehittää oppilaan luovaa ja johdonmukaista ajattelutapaa. Opiskelu ohjaa oppilasta löytämään asioita ja asiayhteyksiä sekä etsimään ratkaisuja ongelmiin. Oppilas oppii matemaattisia käsitteitä sekä yleisimmin käytettyjä ratkaisumenetelmiä.

Matematiikan opetus etenee systemaattisesti ja luo kestävän pohjan matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia ratkaistaan matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus hankkia perustiedot ja -taidot, jotka luovat pohjaa jatko-opinnoille ja antavat valmiuksia selviytyä jokapäiväisissä toiminnoissa ja työelämässä. Tavoitteena on, että oppilaalle kehittyy taito ymmärtää eri muodoissa esitettyä matemaattista informaatiota sekä esittää asioita selkeästi niin kirjallisesti kuin suullisesti.

Aihekokonaisuuksista matematiikan opiskeluun soveltuvat

- *Ihmisenä kasvaminen* (pitkäjänteisyyden oppiminen, yhteistyötaidot)
- *Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys* (prosenttilaskut ja tilastot)
- *Viestintä ja mediataito* (tilastot, niiden tulkinta ja esittäminen)

Keskeiset työtavat

Opetuksessa pyritään vaihteleviin työtapoihin. Opetettavaa ainesta havainnollistetaan käyttämällä erilaisia laskutapoja ja -välineitä. Tieto- ja viestintätekniikkaa käytetään mahdollisuuksien mukaan. Työtapoja ovat mm.

- yksilötyöskentely
- pari- ja ryhmätyöskentely
- opettajajohtoinen työskentely
- toiminnalliset työtavat
- suullinen ilmaisu
- kokeellinen tutkimus
- mallintaminen

Itsenäisen työskentelyn osuus kasvaa yläluokilla.

Vuosiluokkien 1 ja 2 yhteiset tavoitteet

Oppilas

- löytää ongelmien olennaiset piirteet ja kiinnostuu matemaattisista ongelmista.
- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä.
- oppii käyttämään täsmällisesti matemaattisia termejä.
- arvioi tuloksia ja johtopäätöksiä.
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen perustuvia peruslaskutaitoja.

1. luokan keskeiset tavoitteet

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas

- ymmärtää lukukäsitteen, lukumäärän ja lukusanan sekä niiden yhteyden (0-100)
- osaa hajottaa, yhdistää ja vertailla lukuja
- osaa muodostaa lukujonoja

- ymmärtää kymmenjärjestelmän
- osaa laskea yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-100
- osaa soveltaa yhteen- ja vähennyslaskua arkitilanteissa.

Geometria ja mittaaminen

Oppilas

- tunnistaa nelikulmion, kolmion, ympyrän, pallon ja kuution
- osaa tehdä yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia
- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä
- tuntee keskeisimmät suureet: hinta, pituus ja aika.

Matemaattinen ajattelu

Oppilas

- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa
- osaa kuvata ratkaisujaan konkreettisin mallein, välinein ja kuvin sekä suullisesti että kirjallisesti
- käyttää matematiikan käsitteitä ongelmanratkaisuisissa
- osaa vertailla, luokitella ja asettaa asioita järjestykseen
- osaa käsitteet: oikealla, vasemmalla, yläpuolella, alapuolella, enemmän, vähemmän ja yhtä monta
- osaa kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $<$, $=$.

1. luokan keskeiset sisällöt

Lukukäsite

- lukualueella 0-100
- lukumäärä, lukusana, numerosymboli
- kymmenjärjestelmän ymmärtäminen
- lukusuoralla liikkuminen eteen- ja taaksepäin
- lukujen järjestykseen asettaminen ja vertailu ($<$, $>$, $=$)
- lukujen hajottaminen ja kokoaminen

Peruslaskutoimitukset

- yhteen- ja vähennyslaskut lukualueella 0-100
- helpot päässälaskut

Matemaattinen päättely

- laskutoimitusten välinen yhteys
- yksinkertaiset luku- ja kuviojonot: täydentäminen, jatkaminen ja säännönmukaisuuksien löytäminen

Geometrian käsitteet

- kaksiulotteiset tasokuviot: nelikulmio, kolmio ja ympyrä (tunnistaminen, nimeäminen ja piirtäminen)
- kolmiulotteiset kappaleet: kuutio ja pallo (tunnistaminen, nimeäminen ja rakentaminen)
- tilaan liittyvät käsitteet: yläpuolella - alapuolella, oikealla - vasemmalla, takana - edessä - välissä

Mittaaminen

Aika: kellonajat tasa- ja puolitunti

Pituus

- mittaaminen
- mittayksiköt (cm, m)

Tilavuus ja massa

- kokeiluja eri mittausvälineillä
- arviointia ja vertailuja

Raha: eurot

Tietojen käsittely ja tilastot

- tutustutaan yksinkertaisiin taulukoihin ja diagrammeihin
- tukkimiehen kirjanpito, pylväsdiagrammit

2. luokan keskeiset tavoitteetLuvut ja laskutoimitukset

Oppilas

- ymmärtää lukukäsitteen, lukumäärän ja lukusanan sekä niiden yhteyden (0-1000)
- osaa hajottaa, yhdistää ja vertailla lukuja
- osaa muodostaa lukujonoja
- ymmärtää kymmenjärjestelmän
- osaa parilliset ja parittomat luvut
- osaa laskea yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-1000
- osaa kerto- ja jakolaskuja
- osaa soveltaa yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua arkitilanteissa
- osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja.

Geometria ja mittaaminen

Oppilas

- tunnistaa nelikulmion, kolmion, ympyrän, pallon ja kuution
- osaa geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora ja kulma
- osaa tehdä yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia
- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä
- tuntee keskeisimmät suureet: hinta, pituus, aika, tilavuus ja massa.

Matemaattinen ajattelu

Oppilas

- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa
- osaa kuvata ratkaisujaan konkreettisilla mallein, välinein ja kuvin sekä suullisesti että kirjallisesti
- käyttää matematiikan käsitteitä ongelmanratkaisussa
- osaa vertailla, luokitella ja asettaa asioita järjestykseen
- osaa käsitteet: oikealla, vasemmalla, yläpuolella, alapuolella, takana, välissä, paljon, vähän, enemmän, vähemmän ja yhtä monta
- osaa kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $<$, $=$.

2. luokan keskeiset sisällötLukukäsite

- lukualueella 0-1000
- lukumäärä, lukusana, numerosymboli
- kymmenjärjestelmän käyttäminen
- parilliset ja parittomat luvut
- lukusuora
- lukujen ominaisuuksien tutkiminen
- yksinkertaisia murtolukuja ($\frac{1}{3}$, $\frac{3}{8}$)

Peruslaskutoimitukset

- yhteen- ja vähennyslaskut lukualueella 0-1000
- allekkainlaskut
- kertolaskut, kertotaulut (0-5)
- opittujen laskutoimitusten väliset yhteydet (yhteenlasku/kertolasku, yhteenlasku/vähennyslasku)
- jakolaskun alkeet, jakolaskun käsite konkreettisilla välineillä
- päässä laskut
- sanalliset tehtävät

Matemaattinen päättely

- yhtäläisyydet ja erot
- säännönmukaisuudet
- syy-seuraussuhteet
- luku- ja kuviojonot: tulkitseminen ja kirjoittaminen
- hahmottamiskyvyn ja geometrisen pohdinnan käyttö ongelmanratkaisussa: luokittelu, sommittelu, vertailu

Geometrian käsitteet

- peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- yksinkertaiset peilaukset ja suurennokset
- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi, kuvailu ja vertailu (muoto, koko)

Mittaaminen

Aika: kellonajan lukeminen ja merkitseminen analogisesta ja digitaalisesta kellosta

Pituus

- mm, km
- tilavuus
- dl, l

Massa: g, kg

Raha: eurot, sentit

Yksinkertaisia mittayksikkömuunnoksia

Tietojen käsittely ja tilastot

- yksinkertaiset taulukot ja diagrammit (tietojen etsiminen, muokkaaminen ja esittäminen)

Arviointi 1. ja 2. luokalla

Arviointi perustuu oppilaan jatkuvaan havainnointiin, erilaisiin oppilaan tuotoksiin, kokeisiin ja aktiivisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon matematiikan eri osa-alueet. Oppilas harjaantuu arvioimaan työskentelyään ja oppimistaan.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄAjattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisuisissa, esittämällä niitä monipuolisesti (välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla) ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti.
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon vähemmän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa suorittaa mittauksia yksinkertaisilla mittausvälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisussa .

Luokat 3. – 5.

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten syventäminen sekä matematiikan käsitteiden ymmärtämisen varmentaminen ja syventäminen.

Vuosiluokkien 3. – 5. yhteiset tavoitteet

Oppilas

- oppii luottamaan omiin kykyihinsä ja haluaa ratkaista loogista päättelykykyä edellyttäviä ongelmia
- löytää ongelmien olennaiset piirteet ja kokee matemaattiset ongelmat mielenkiintoisina
- kykenee johtopäätösten tekoon ja kriittiseen ajatteluun.

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii:

- tutkien ja havainnoiden muodostamaan matematiikan käsitteitä ja ymmärtämään niiden välisiä yhteyksiä
- löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy- seuraussuhteita
- käyttämään ja soveltamaan oppimiaan matemaattisia käsitteitä ja sääntöjä
- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä toimimaan ryhmässä
- käyttämään yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua.

3. luokan keskeiset sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmän varmentaminen lukualueella 0-10000
- tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- lukujen suuruusvertailua ja luokittelua
- lukujonojen muodostamista
- yhteen- ja vähennyslasku allekkain (muistinumero ja lainaaminen)
- kertolaskun käsitteen varmentaminen, kertotaulut 0-10
- kertolasku algoritmi (yksinumeroinen kertoja)
- jakolaskun merkitseminen ja laskeminen päässä laskuna
- murtoluvun käsite, murtolukujen vertailu
- desimaaliluvun käsite, desimaalilukujen vertailu
- tasakymmeniksi pyöristäminen
- tulosten arviointi ja tarkistaminen

Algebra

- lausekkeiden kirjoittamista ja laskemista
- peruslaskutoimitusten laskujärjestys
- lukujonon tulkitsemista ja tuottamista
- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien havaitsemista
- yhtälön ratkaiseminen päättämällä

Geometria

- kuvan suurentaminen ruudukon avulla
- peilaus suoran suhteen, symmetria
- nelikulmioiden luokittelu
- monikulmion piirin laskeminen
- mittaamisen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttöä, vertailua ja muunnoksia
- arviointia ja päättelyä

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsimistä tekstistä, kuvista, taulukoista ja diagrammeista
- tietojen esittämistä pylväsdiagrammilla

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii:

- tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy- seuraussuhteita
- käyttämään ja soveltamaan oppimiaan matemaattisia käsitteitä sekä sääntöjä
- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä toimimaan ryhmässä
- perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään sekä esittämään ratkaisujaan muille
- käyttämään yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta

4. luokan keskeiset sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmän hallinta lukualueella 0-100 000
- lukujen luokittelua, suuruusvertailua ja järjestämistä suuruusjärjestykseen
- lukujonojen muodostamista
- yhteen-, vähennys ja kertolaskua päässä ja allekkain algoritmina
- jakolaskua päässä laskuna ja jakokulmassa yksinumeroisella jakajalla

- sisältö- ja ositusjako
- samannimisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskua
- desimaaliluvun käsite, kymmenes- ja sadasosat
- desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua päässä laskuna ja allekkain
- murtoluvun ja desimaaliluvun yhteys
- laskutoimitusten tulosten arviointia, pyöristäminen kymmeniksi, sadoiksi ja tuhansiksi
- sulkeiden käyttö
- negatiivisen kokonaisluvun käsite (lämpömittarimalli)
- yhdistely- ja järjestelytaitojen kehittäminen (kombinatoriikka) ja erilaisten vaihtoehtojen tutkiminen

Algebra

- lausekkeiden kirjoittamista ja laskemista
- yhdistetyt laskutoimitukset ja laskujärjestys (myös sulkeet)
- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien havaitsemista
- lukujonon tulkitsemista ja tuottamista
- yhtälön ratkaiseminen päätelemällä

Geometria

- kuvan suurentaminen ja pienentäminen ruudukon avulla
- kulmien luokittelu
- kolmioiden luokittelu
- suoran suhteen symmetristen kuvioiden tunnistaminen ja peilauksen piirtäminen suoran suhteen
- avaruudellisen hahmottamisen harjoittelua
- mittaamisen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttöä, vertailua ja muunnoksia
- arviointia ja päättelyä

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsimistä tekstistä, kuvista, taulukoista ja diagrammeista
- tietojen esittämistä pylväs- ja viivadiagrammilla

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii:

- tutkien ja havainnoiden muodostamaan matematiikan käsitteitä ja ymmärtämään niiden välisiä yhteyksiä
- löytämään ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy- seuraussuhteita
- käyttämään ja soveltamaan oppimiaan matemaattisia käsitteitä ja sääntöjä
- keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä toimimaan ryhmässä
- käyttämään peruslaskutoimituksia (yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua)
- perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään sekä esittämään ratkaisuja muille
- esittämään kysymyksiä.

5. luokan keskeiset sisällöt

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmän hallitseminen lukualueella 0-1 000 000, myös desimaalilukujen osalta
- lukujen luokittelua, suuruusvertailua ja järjestämistä suuruusjärjestykseen
- lukujonojen muodostamista
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- prosentin käsite
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys
- murtoluvun kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- murtolukujen muunnokset (supistaminen, laventaminen ja sekaluku)

Algebra

- lausekkeiden kirjoittamista ja laskemista
- yhdistetyt laskutoimitukset ja laskujärjestys (myös sulkeet)
- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien havaitsemista
- lukujonon tulkitsemista ja tuottamista
- yhtälön ratkaiseminen päättelämällä

Geometria

- ympyrä ja siihen liittyviä peruskäsitteitä (säde, halkaisija, kehä, sektori)
- kappaleiden ominaisuuksien tutkiminen
- suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-alat ja piirit
- kohtisuorat ja yhdensuuntaiset suorat

Tietojen käsittely, tilastot ja todennäköisyys

- koordinaatisto
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiarvon ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen
- kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä

Arviointi luokilla 3. – 5.

Arviointi perustuu oppimisprosessin jatkuvaan havainnointiin, erilaisiin oppilaan tuotoksiin, kokeisiin ja aktiivisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon matematiikan eri osa-alueet. Oppilas oppii arvioimaan työskentelyään ja oppimistaan.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄAjattelun ja työskentelyn taidot

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisuisissa ja esittämällä niitä monipuolisesti: välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruomalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; oppilas osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti
- hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet
- hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja tarkastaa mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittauksen tuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely, tilastot ja todennäköisyys

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä
- osaa päätellä mahdollottoman ja varman tapauksen.

6. luokka

Yksi kuudennen luokan opetuksen tehtävistä on varmistaa matematiikan perusasioiden hallintaa. Näihin perusasioihin kuuluvat eri laskutoimitusten hallinnan lisäksi mm. matemaattisten ajattelutapojen oppiminen sekä itsenäisen työskentelyn ja keskittymisen harjoittelu. Kuudennen luokan tavoitteet ja sisällöt määritellään kunnan tasolla, koska oppilaat siirtyvät pääsääntöisesti eri kouluun 6.luokan jälkeen (aa -> ya). Tavoitteet ja sisällöt on määritelty niin, että vastaanottava koulu kykenee rakentamaan oman opetuksensa niiden pohjalta.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- muuttamaan sanallisen ongelman matematiikan kielelle
- soveltamaan peruslaskutoimituksia matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen
- loogista ja luovaa ajattelua
- kuvaamaan omaa ajatteluprosessiaan matemaattisella kielellä
- käyttämään monipuolisia menetelmiä tehtävien ratkaisemisessa.

Oppilas hallitsee

- peruslaskutoimitukset ja niihin liittyvät matemaattiset käsitteet ja niiden oikeat nimitykset
- pituuden, massan, pinta-alan mittaamisen
- kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä ja osaa käyttää sitä desimaali- ja murtoluvuissa sekä yksikkömuunnoksissa
- tasogeometrian peruskäsitteitä.

6. luokan keskeiset sisällötAjattelun taidot ja menetelmät

- matemaattisten tekstien tulkintaa
- perustellut arvaukset ja kokeilut sekä niiden testaaminen, systemaattinen yritys ja erehdys
- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- ajattelua tukevien välineiden ja piirrosten käyttöä

Luvut ja laskutoimitukset

- peruslaskutoimitusten taidon varmentaminen
- luonnolliset luvut

- kokonaisluvut, negatiivisten lukujen yhteenlaskua ja vähennyslaskua lukusuoralla
- aikalaskuja, aikavälin laskemista
- lukujen jaollisuussääntöjä, kahdella, viidellä ja kymmenellä jaollisuus
- murtolukujen supistamista ja laventamista
- desimaaliluvun ja murtoluvun välinen yhteys
- kertominen desimaaliluvulla ja desimaaliluvun jakaminen luonnollisella luvulla
- prosentin käsite, yksinkertaisia prosenttilaskuja
- tulosten arviointi ja pyöristäminen sekä laskimen käyttöön tutustuminen

Algebra

- lausekkeen muodostaminen ja lausekkeen arvon laskeminen
- muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen
- yhtäsuuruusmerkin oikea käyttö
- yhtälön käsite
- yhtälön ratkaiseminen päätelemällä ja laskutoimitusten ominaisuuksien avulla
- säännönmukaisuuksien ja riippuvuuksien löytäminen

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen
- pisteen paikan ilmaiseminen lukuparilla
- lukuparin määrittäminen ja esittäminen koordinaatistossa

Geometria

- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä (kanta, korkeus)
- kulmien mittaaminen ja luokittelu
- ympyrä ja siihen liittyviä peruskäsitteitä (säde, halkaisija, kehä, sektori)
- suureiden (massa, pituus, pinta-ala, tilavuus) mittaaminen
- tasokuvioiden (suorakulmio, neliö, kolmio, suunnikas) piirien ja pinta-alojen laskeminen
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu (lieriö, suorakulmainen särmiö, kuutio, kartio, pallo)
- suorakulmaisen särmiön tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- geometrista rakentelua ja pinnan tasoon levittämistä
- symmetria suoran suhteen

Todennäköisyys ja tilastot

- keskiarvon määrittäminen
- tietojen kerääminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa
- diagrammien tulkinta, laadinta

Arviointi 6. luokalla

- opettajan jatkuva arviointi oppilaan osaamisesta
- oppilaan oma arviointi matemaattisista taidoistaan suullisesti/kirjallisesti

Arvioinnin osa-alueet 6. luokalla

- työskentelytaidot (itsenäisesti ja ryhmässä)
- laskutoimitukset (1.-5. luokkien sisältöjen lisäksi tärkeimpinä prosentin käsite ja sen laskeminen sekä laskutoimituksia desimaaliluvuilla)
- lausekkeen muodostaminen
- uusien geometristen käsitteiden hallinta
- tasokuvioiden piirien ja pinta-alojen laskeminen
- tilavuuden laskeminen

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 7. – 9.

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa.
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä.
- laskutaitoja ja matemaattisten ongelmien ratkaisua.
- loogista ja luovaa ajattelua.
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn.
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti sekä kirjallisesti että suullisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään.
- näkemään säännönmukaisuuksia.
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas osaa

- muuttaa sanallisia ongelmia matemaattiseen esitysmuotoon, ratkaista ne ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden.
- laskea luonnollisten lukujen lisäksi myös kokonais- ja rationaaliluvuilla.
- potenssikäsitteen ja yksinkertaisia potenssilaskutoimituksia.
- soveltaa kulmien välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa.
- geometrista piirtämistä.
- yhtenevyyskuvauksia.
- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön.
- piirtää suoran koordinaatistoon ja tulkita kuvaajia.
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia arkielämässä, tieto- ja taitoaineissa.
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja.
- todennäköisyyskäsitteen ja ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämässä.

7. luokan keskeisiä sisältöjä

Ajattelun taidot ja menetelmät

- matemaattisten tekstien tulkintaa ja tuottamista
- mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- päättelytehtävien ratkaisemista eri menetelmillä
- 7. luokan sisältöihin liittyvää matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- kokonaisluvut, rationaaliluvut, reaaliluvut
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla ja murtoluvuilla
- potenssikäsité (eksponenttina luonnollinen luku)
- alkuluku, luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö

Geometria

- kulmien välisiä yhteyksiä (risti- ja vieruskulmat)
- geometrista piirtämistä (kulman puolittaja ja normaali)
- kolmiot ja nelikulmiot (piirit ja pinta-alat)
- säännölliset monikulmiot (niiden tunnistaminen ja ominaisuudet)
- ympyrä ja siihen liittyviä käsitteitä
- yhtenevyyskuvauksia

Algebra

- lukujonojen tutkimista ja muodostamista
- lausekkeen sieventäminen

- muuttuja-käsite
- yhtälökäsite ja yksinkertaisen ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- suoran yhtälö ja suoran piirtäminen

Todennäköisyys ja tilastot

- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- tietojen kerääminen, luokittelu ja esittäminen
- diagrammit ja niiden tulkinta
- todennäköisyyden käsite (tilastollinen ja klassinen todennäköisyys)
- kombinaatio-oppia

8. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas osaa

- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.
- sieventää potenssilausekkeita ja ratkaista neliöjuuritehtäviä.
- polynomien laskutoimituksia.
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti.
- ympyrän kehän pituuden ja pinta-alan laskemisen ja osaa myös soveltaa niitä.
- käyttää Pythagoraan lausetta suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen.
- yhdenmuotoisuuden käsitteen ja soveltaa sitä.
- käyttää trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen.

8. luokan keskeisiä sisältöjä

Ajattelun taidot ja menetelmät

- ongelman muuntaminen matemaattiseen esitysmuotoon
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- 8. luokan sisältöihin liittyvää matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- prosenttilaskenta
- suhde ja verrannollisuus
- potenssi (eksponenttina kokonaisluku), kymmenpotenssimuoto
- neliöjuuri sekä neliöjuurilla laskeminen

Algebra

- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomien käsite ja polynomilaskenta (yhteen-, vähennys-, ja kertolasku)
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto

Geometria

- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- ympyrän kehän pituus ja pinta-ala
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä (kolmion ympäri ja sisään piirretyt ympyrät)
- Pythagoraan lause
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen

9. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas osaa

- laskea kappaleiden tilavuuksia ja pinta-aloja.
- muodostaa lineaarisen funktion lausekkeen, piirtää sen kuvaajan ja tulkita sitä.

- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen.

9. luokan keskeisiä sisältöjä

Ajattelun taidot ja menetelmät

- 9. luokan sisältöihin liittyvää matematiikan historiaa
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys

Algebra

- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- polynomilaskennan varmentaminen

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- kappaleiden nimeäminen, luokittelu ja piirtäminen
- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen (lieriö, kartio ja pallo)
- tilavuuden yksiköt ja niiden muunnoksia

Arviointi yläluokilla

Matematiikan arvioinnin perustana ovat Opetushallituksen päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle kahdeksan. Matematiikan arvosana perustuu pääasiassa kirjallisiin koetuloksiin. Lisäksi arvosanaan vaikuttavat tuntityöskentely sekä kotitehtävien suorittaminen. Tuntityöskentelyn arvioinnissa keskeistä on asenne opiskeluun, omatoimisuus, yhteistyökyky.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (matematiikka)

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai pääättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiäarvon.

9.2.5 Ympäristö- ja luonnontieto

Johdanto

Ympäristö- ja luonnontieto tarkastelee luontoa ja ihmistä sekä näiden vuorovaikutussuhteita. Opiskelun pohjana ovat oppilaan omat elämykset, kokemukset ja havainnot. Ympäristö- ja luonnontieto luo pohjaa luonnontieteellisen ajattelun kehittymiselle. Luonnontieteen perusasioiden ymmärtämisen kautta oppilaat voivat kasvaa ympäristöstään vastuuta kantaviksi yhteiskunnan jäseniksi, jotka pystyvät tarkastelemaan ympäristöä koskevia asioita itsenäisesti ja monipuolisesti ja näin vaikuttamaan maapallon tulevaisuuteen omilla valinnoillaan. Ympäristö- ja luonnontiedon opetus etenee tutustumalla ensin oppilaan lähiympäristöön ja siinä tehtäviin havaintoihin.

Työtavat 1. ja 2. luokilla

- toiminnalliset työtavat
- luokittelu ja vertailu
- mittaaminen ja arviointi: määrä, pituus, lämpötila, paino
- retket lähiympäristöön
- yksinkertaiset tutkimukset: ennuste, toteutus, arviointi
- havaintojen kirjaaminen
- pelit ja leikit
- keskustelu

1. ja 2. luokan yhteiset tavoitteet

Opetus tukee ja ohjaa oppilaan kasvua tutkivaksi ja toimivaksi kansalaiseksi, joka on kiinnostunut luonnosta, sen tutkimisesta ja sen suojelusta. Oppilas oppii luonnontieteellisen tutkimuksen taitoja; tekee havaintoja, luokittelee, soveltaa ja päätelee. Oppilas oppii ymmärtämään ja käyttämään luonnontieteellisiä käsitteitä.

1. luokan keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- eloton - elollinen, peruskäsitteet
- ympäristö eri vuodenaikoina: syksyn satoa, eläimet talvella, sopeutuminen, kevät luonnossa
- kasvupaikkatekijät: siemenestä kasviksi
- lajintuntemus: lemmikkieläimiä, kotieläimiä, lähiympäristön puita

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oma lähiympäristö: pohjapiirros, luokka, koulurakennus, piha
- vuodenaajat
- viikonpäivät ja kuukaudet
- suojelen ympäristöäni: kierrätys

Ympäristön ilmiöitä ja aineita

- sää: lämpötila, pilvisuus, tuuli, sääkartta ja -merkit
- aineet: aineiden luokittelua ominaisuuksien mukaan, aineiden olomuodot; kiinteä, neste

Ihminen ja terveys

- ihmisen rakenne: ruumiinosat, aistit
- terveelliset elämäntavat: ravinto, terveyttä edistävä liikkuminen
- toimiminen yhdessä muiden kanssa

Turvallisuus

- koulun säännöt ja tavat

- oppilaan oikeudet ja velvollisuudet
- turvallinen liikennekäyttäytyminen ja koulumatka

2. luokan keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- ravintoketju ja elinkaari
- ympäristö eri vuodenaikoina: syksyn satoa, kasvit talvella, sopeutuminen, kevät luonnossa
- kasvupaikkatekijät: kasvun ihme; pistokkaat, sipulikasvit, peruna
- lajintuntemus: eläinten tuntomerkkejä ja luokittelua, metsän eläimiä, pihakasveja

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- koulun lähiympäristö: kartta, ilmansuunnat, maisemasta kartaksi
- Suomi ja naapurimaat
- Aurinko, maa, kuu, taivaankappaleet ja vuodenaajat
- vuorokausi ja kuukausi
- suojelen ympäristöäni: energian säästö

Ympäristön ilmiöitä ja aineita

- sää: sään kirjaaminen ja ennustaminen
- veden kiertokulku
- aineet: aineiden olomuodot; kaasu, kiinteä, neste

Ihminen ja terveys

- ihmisen rakenne: luut, lihakset ja hengitys
- terveelliset elämäntavat: hygienia, vuorokausirytmii, terveyttä edistävä liikkuminen
- lapsia muualla maailmassa
- ihmisen elinkaari

Turvallisuus

- koulun säännöt ja tavat
- oppilaan oikeudet ja velvollisuudet
- turvallinen liikennekäyttäytyminen ja koulumatka
- yksinkertaista ensiapua; putoaminen, kaatuminen, palovamma ja haavat

Arviointi 1. ja 2. luokilla

- palaute tehdyistä töistä ja tutkimuksista
- vihkotyöskentely
- itsearviointi

Työtavat 3. ja 4. luokilla

- karttatyöskentely
- erilaisten lähdeaineistojen käyttö
- toiminnalliset työtavat
- havainnointi, luokittelu, tutkimukset
- mittaukset, vertailu
- keskustelu, väittely
- projektit
- retket, vierailut
- kokemusten ja elämysten hankkiminen
- pelit ja leikit
- tutkimusten muistiinmerkitsemistä ja kuvailua esitelmin, julistein, tekstein, työselostein

Vuosiluokkien 3. ja 4. yhteiset tavoitteet

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti ja itseään suojellen.
- arvioimaan ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä.
- havaitsemaan luonnon muutoksia ja etsimään niille selityksiä.
- kohdistamaan huomionsa tutkittavan olennaisiin piirteisiin.
- hahmottamaan kaupunginosansa osana Helsinkiä ja Helsingin osana Suomea ja Pohjoismaita.
- käyttämään ja arvioimaan eri tavoin hankkimaansa tietoa.
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja ja lukemaan kartastoa.
- käyttämään luonnontieteellisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina.
- antamaan esimerkkejä oppimistaan ilmiöistä ja eliöistä.
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiaa.
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista.
- tekemään terveyttä edistäviä valintoja.

3. luokan keskeiset sisällötEliöt ja elinympäristöt

- erilaisia elinympäristöjä
- lähiympäristön kasveja ja eläimiä
- eliöiden sopeutuminen, populaatiot
- eliöiden lisääntyminen
- ravintoketju

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- maaston keskeiset piirteet
- kartan värit ja karttamerkit
- erilaisia karttoja
- kotikaupunki Helsinki
- Suomi ja sen alueet
- maisema
- maaperä
- sisävedet
- erilaiset ammatit ja työpaikat

Ympäristön ilmiöitä ja aineita

- vesi ja sen ominaisuudet
- sää ja ilmasto
- yksinkertaiset laitteet ja keksinnöt (vipu, pyörä, jousi, sakset, keinulauta)
- kierrätys ja jätteiden vähentäminen

- erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen

Ihminen ja terveys

- arkipäivän terveystottumuksia
- tavallisimpia lasten sairauksia
- perheen ja ystävyyden arvo

Turvallisuus

- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- luokan säännöt; sopimusten tekeminen ja pitäminen
- oman koulun turvallisuus, peruspilarit

4. luokan keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen
- elämää vesissä

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- Pohjoismaat, Baltian maat ja Itämeri
- kartan käyttäminen
- rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta

Ympäristön ilmiöitä ja aineita

- lämpöön liittyviä ilmiöitä
- energia ja sen säästäminen
- sähköiset ilmiöt ja sähkölaitteita
- ilma ja vesi ja niiden ominaisuuksia

Ihminen ja terveys

- omasta terveydestä huolehtiminen
- yksinkertaiset ensiaputoimet
- vuorovaikutuksen ja tunteiden merkitys
- rahankäyttö

Turvallisuus

- liikennekäyttäytyminen
- vaaratilanteiden ennakointi ja välttäminen
- koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- toimiminen hätätilanteissa

Arviointi 3. ja 4. luokilla

- monipuolinen arviointi: tuntiosaaminen ja kotitehtävien teko, työskentelytaidot, kirjalliset ja suulliset kokeet ja oppilaan itsearviointi
- luonnontieteellisen ajattelun kehittyminen: kysymysten esittäminen, omien johtopäätösten ja teorioiden muodostaminen
- lajintuntemus ja luokittelutaidot
- oppilaan toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangkaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauten
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä

- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänsä eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmii, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikä kautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovitut ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

9.2.6. Biologia

Johdanto

Biologian opetuksessa painotetaan vastuullisuutta, luonnon- ja ympäristönsuojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi. Biologian opetus tähtää luonnonrakkauden herättämiseen ja luonnontieteellisen ajattelun kehittämiseen ja perustuu tutkivaan oppimiseen. Biologia koulussa on silta luonnontieteiden ja ihmistieteiden välillä. Sen opetus jäsentää maailmaa biologian kolmen keskeisen teorian suhteen: evoluutioteorian, soluteorian ja ekologian sekä osoittaa näiden merkityksen arkielämässä.

Biologian opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen elinympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena. Halutessaan opettaja voi lisäksi integroida biologian oppisisältöjä myös muihin opettaviin oppiaineisiin.

Biologian opetuksessa erityisesti esille tulevat aihekokonaisuudet:

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä: Toteutuu kaikkien biologian kurssien sisällöissä ja menetelmissä.

Ihminen ja teknologia: Tehdään luonnontieteellisiä kokeita esim. mikrobien viljely, kasvien kasvatusta, opintokäynnit,

Terveys ja turvallisuus: Ekotehokkaan puutarhan hoitaminen, mikrobien tutkiminen, ihmisen elintoimintojen ymmärtäminen ja liikkuminen opintokäynneillä ja retkillä ohjaavat terveeseen ja turvalliseen tapaan toimia.

Viestintä ja mediataito: Kestävän kehityksen kurssilla toteutetaan oman elämän tavan muutosprojekti ja pyritään vaikuttamaan myös perheeseen, kouluun ja lähiympäristöön erilaisilla tempauksilla, vetoimuksilla, aamunavauksin, lehtikirjoituksin yms.

Oppimisympäristöt: Koululla on oma kasvitarha, jonka hoito ja tuotteet ovat osa biologian, kotitalouden ja erityisopetuksen opetussuunnitelmia. Oppimisympäristöihin kuuluvat Kumpulan lähimetsä, Taivaskallio, päivä- ja yöretket, opintokäynnit mm. vedenpuhdistamo, eläinmuseo, Suomenlinnan murtovesiluonto. Opetuksessa käytetään monipuolisesti verkkoalustaa.

Biologia 5. ja 6. luokalla

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen.

Keskeiset työtavat 5. ja 6. luokalla

- erilaisten lähdeaineistojen käyttö
- toiminnalliset työtavat
- havainnointi, luokittelu, tutkimukset
- mittaukset, vertailu
- keskustelu, väittely
- projektit
- retket, vierailut
- kokemusten ja elämysten hankkiminen
- aktiivinen toiminta ympäristössä
- pelit ja leikit
- tutkimusten muistiin merkitseminen ja kuvailu esitelmin, julistein, tekstein, työselostein

5. ja 6. luokan yhteiset tavoitteet

- Oppilas oppii liikkumaan luonnossa ja tutkimaan ympäristöään samalla syventäen tietojaan luonnosta ja sen ilmiöistä.
- Oppilas oppii toimimaan ympäristöystävällisesti ja suojelemaan luontoa.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii ihmisen fysiologiaa
- ymmärtää murrosikään liittyvät fyysiset ja psyykkiset muutokset
- tietää, miten maapallo ja sen eliökunta on syntynyt
- tutustuu luonnonsuojeluun.

5. luokan keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- lähiympäristön eliölajien tunnistaminen
- kasvien kerääminen, tarkastelunkohteena niityt
- maapallon synty ja eliökunnan kehittyminen sekä luokittelu

Ihminen ja terveys

- ihmisen kehon rakenne, keskeiset elintoiminnot,
- lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman terveyden hoitaminen esim. henkilökohtainen hygienia
- viidesluokkalaisen oikeudet ja vastuut

Luonnon ja ympäristön suojeleminen

Tutustutaan erilaisiin luonnonsuojelujärjestöihin ja uhanalaisiin eliölajeihin.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tietää, miten eliöiden tarvitsema energia syntyy ja, miten se kiertää luonnossa
- oppilas seuraa itse kasvattamansa kasvin kasvua pellosto ruokapöytään – peltotyöt jatkuvat valtaosalla oppilaista Käpylän yläasteella
- ymmärtää metsän merkityksen ihmiselle
- tutustuu monipuolisesti eri eliölajeihin sekä oppii tunnistamaan ja luokittelemaan niitä
- oppii terveitä elämäntapoja
- ymmärtää olemassa olevien luonnonalueiden merkityksen
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen.

6. luokan keskeiset sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt

- tutustutaan eliöiden erilaisiin elinympäristöihin
- eläinten lisääntyminen
- ravintoketju

Ihminen ja terveys

- päihitteet ja niiden haittavaikutukset
- omasta terveydestä huolehtiminen esim. ruokavalion ja riittävän liikunnan tärkeys
- yhteyttäminen
- metsäteollisuus ja metsien virkistyskäyttö
- kasvien kasvu ja lisääntyminen

Luonnon ja ympäristön suojeleminen

- tutustutaan lähellä sijaitseviin luonnonsuojelualueisiin
- ympäristönsuojelu ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Arviointi luokilla 5. ja 6.

- monipuolinen arviointi: tuntiosaaminen ja kotitehtävien teko, työskentelytaidot, kirjalliset ja suulliset kokeet ja oppilaan itsearviointi
- lajintuntemus ja luokittelutaidot
- luonnontieteellisen ajattelun kehittyminen: kysymysten esittäminen, omien johtopäätösten, teorioiden muodostaminen ja pienten tutkimusten suunnittelu ja toteutus
- oppilaan toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuun liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Biologia luokilla 7. – 9.**Ylimpien luokkien yhteiset tavoitteet**

Vahvistetaan alakoulun keskeisiä taitoja, tietoja ja asenteita. Erityisesti painotetaan luonnontieteellisen tiedonhankinnan oppimista ja tieteen tulosten kriittistä arviointia.

Biologian opetukselle ominaiset työtavat yläluokillaOppimisen taidot

- tutkivan oppimisen prosessin ja sen eri vaiheiden harjoittelu
- omien havaintojen ja kirjallisuustietojen vertaaminen ja yhdistäminen
- tiedonrakentelu ryhmätöinä verkkoympäristössä
- tiedon soveltaminen käytäntöön henkilökohtaisen oppimispäiväkirjan ja kestävän kehityksen-projektin avulla
- itsenäisen pitemmän työprosessin suunnittelu ja toteutus.

Biologian perustaidot

- kasvin viljely siemenestä sadoksi koulun puutarhassa Kumpulassa
- havaintojen teko maastossa ja luokassa koulumme monipuolisten kokoelmien avulla (kasvien keruu)
- preparointi, mikroskopointi ja laboratoriotyöt (kasvit, simpukka, kala, rapu, kananmuna, munuainen, sydän, silmä, bakteeri- ja homeviljelmät, hiiwasolujen kasvatusta, mikroskopointi)
- retkeilyt eri ekosysteemeihin (lampi, Itämeri, suo, metsä, sieni- ja marjaretki Nuuksioon, Vantaan-joki)
- opintokäyntejä (mm. neuvolaan, tyttöjen taloon, eläinmuseoon, jätevedenpuhdistamolle)
- pienimuotoisten kokeiden suunnittelu, tekeminen ja raportointi

7. luokan keskeiset tavoitteet

7. luokalla pyritään luomaan utelias, aktiivinen ja virheitä pelkäämätön asenne luonnonilmiöiden havainnoimiseen ja pohtimiseen. Yritämme saada oppilaat huomaamaan, miten yhdessä tekemällä ja keskustelemalla oppii helpommin, monipuolisemmin ja enemmän kuin yksin.

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järvityyppisiä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyyskannalta sekä tuntee metsien kestävä käytön periaatteet.

7. luokan keskeisiä sisältöjäLuonto ja ekosysteemit

- metsän keskeisten kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen
- ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsäekosysteemin ja puutarhan ominaispiirteet

- metsän omakohtainen tutkiminen
- metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen
- luonnon monimuotoisuus ja eliökunnan luokittelun perusteet

8. luokan keskeiset tavoitteet

8-luokan kurssi tähtää luonnon monimuotoisuuden kehittymisen ja haavoittuvuuden ymmärtämiseen. Oppilaat pyritään saamaan tietoisiksi luonnontieteellisen tiedonhankinnan vaiheista ja tiedon karttumisen vaatimasta työstä.

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan
- tutkia eliöiden rakennetta mm. preparoimalla kasvi, muna, simpukka, rapu ja kala
- tehdä useita pieniä tutkimuksia, joissa avoimuus lisääntyy kokemuksen karttuessa (mm. kasvinkasvatus, bakteerikasvatus, homeiden kasvatus, hiivojen kasvatus).

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- osaa kasvattaa kasvin siemenestä sadoksi koulun kasvitarhalla
- selostaa evoluution peruspiirteet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.
- kertoa luonnon monimuotoisuudesta.

8. luokan keskeisiä sisältöjä

Elämä ja evoluutio

- solun rakenne ja toiminta
- biotekniikan sovelluksia (käyminen, hapanmaitotuotteet, antibiootit)
- eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä
- eliöiden rakenteen tutkiminen ja vertailu
- kasvin kasvatus koulun kasvitarhalle
- luonnon monimuotoisuus

9. luokan keskeiset tavoitteet

Yhdeksännellä luokalla pyritään mahdollisimman avoimessa ilmapiirissä lisäämään oppilaiden itsetuntemusta ja uskoa omaan vaikutusmahdollisuuksiinsa.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdyntän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen ja biotekniikkaan liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ihmisen evoluution vaiheet.

Yhteinen ympäristö

Oppilas

- osaa kuvata ekologisesti kestävästä kehityksestä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja ympäristösuojelun merkitystä
- osaa tehdä kestävästä kehityksestä periaatteiden mukaisia muutoksia omassa arjessaan
- ymmärtää luonnonympäristön muuttumista ihmisen toiminnan vaikutuksesta sekä tiedostaa yksittäisen ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiseen ympäristöön.

9. luokan keskeisiä sisältöjäIhminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
- perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä
- ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Yhteinen ympäristö

- luonnon- ja ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- kestävästä kehityksestä periaatteet
- elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten pohtiminen
- oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäytännön pohtiminen

Arviointi luokilla 7. – 9.

Todistuksissa biologian kurssisuoritukset arvostellaan numeroin. Kurssiarvioinneissa noudatetaan päättöarvioinnin kriteereitä soveltuvin osin.

Biologian arviointi toteutetaan monipuolisesti sekä yksilöllisiä että ryhmätyötaitoja punnitien. Arvioinnin kohteena ovat oppilaan oma-aloitteisuus ja itsenäinen työskentely luokassa ja tutkimustehtävissä, opiskelun aikana tehdyt kirjalliset tuotokset sekä kirjalliset kokeet. Vastuunkantamista omasta ja ryhmän työskentelystä vaaditaan hyvään ja kiitettävään arvosanaan.

Luonnontieteellisen ajattelun ja lajintuntemuksen taitoja mitataan näyttötehtävin. Tietoja mitataan kirjallisissa kokeissa, joihin kuuluu päättelytehtäviä, käsitteiden määrittelyä, kaavioiden tulkintaa ja lyhyehköjä esseitä. Arvioinnin osana on oppilaan itsearviointi ja keskustelut opettajan kanssa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (biologia)**Biologian tutkimustaidot**

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratorioissa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, -eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järviyyppejä

- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyuden kannalta sekä tuntee metsien kestävän käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyä.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periyymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehityksestä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

9.2.7 Maantieto

Johdanto

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Maantiedon opetuksessa painotetaan vastuullisuutta sekä tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaiden maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnon- ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta ympäri maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Maantieto koulussa on silta luonnontieteiden ja ihmistieteiden välillä. Tarkoituksena on oppia jäsentämään ihmisen, luonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta ja arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta, sekä oppia ymmärtämään, että tulevaisuus on ainakin osittain suunniteltavissa.

Käpylän peruskoulun kaikki maantiedon kurssit pyrkivät edistämään kestävän kehityksen periaatteiden noudattamista. Maantiedon opetuksessa toteutetaan aihekokonaisuuksia *ihmisenä kasvaminen, kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä, turvallisuus ja liikenne, ihminen ja teknologia sekä viestintä ja mediataidot.*

Opetuksessa käytetään koulun lähiympäristöä ja Helsinkiä maantiedon tutkimus- ja opintokäyntikohteina sekä esimerkkeinä. Sanomalehtiä, TV:tä ja internetiä käytetään tiedonhankinnassa. Koulun eri kulttuuritaustaisten oppilaiden kokemukset otetaan huomioon heidän toiveitaan kunnioittaen.

Keskeiset oppiaineelle ominaiset työtavat

- maantieteellisten tietolähteiden kuten fyysisten karttojen, teemakarttojen, diagrammien, tilastojen, ilmakuvien, satelliittikuvien, valokuvien, kirjallisuuden, uutislähteiden sekä sähköisten viestimien käyttö ja tulkinta
- hankitun tiedon esittäminen havainnollisesti karttojen, diagrammien, piirrosten ja tekstin avulla (diagrammit Excel-ohjelmalla, www-sivut yms.)
- tiedon rakentelu yhdessä verkko-oppimisympäristössä ja luokassa
- itsenäisen pitemmän työprosessin (projektin) suunnittelu ja toteutus
- toiminnalliset työtavat kuten mittaukset, vertailu, keskustelu, väittely, kokemusten ja elämysten hankkiminen sekä pelit ja leikit

Keskeiset tavoitteet

Maantiedossa taidot ovat tärkeitä. Niitä harjoitellaan jo viidenneltä luokalta alkaen ja syvennetään seuraavina vuosina.

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä
- määrittää alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja; käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa sekä suhtautua tietolähteisiin kriittisesti
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla, esim. piirtää tai rakentaa malleja maan rakenteesta ja planetaarisuudesta
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestödiagrammeja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.
- osaa tehdä suppeahkon maantieteellisen aluekuvauksen valitsemastaan paikasta.
- esittää järkeviä ja kriittisiä kysymyksiä maantiedosta sekä pohtia loogisesti niiden ratkaisuja.

5. ja 6. luokan yhteiset tavoitteet

Oppilas

- ymmärtää luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutuksen maapallolla
- tiedostaa itsensä osana suurempaa kokonaisuutta eli maailmaa
- perehtyy maapallon eri alueisiin ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin
- oppii laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- hahmottaa Euroopan osana maapalloa
- tietää Euroopan keskeisen nimistön
- tuntee Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä eläimistöä
- osaa etsiä kartasta alue- ja luonnonmaantieteellistä tietoa.

5. luokan keskeisiä sisältöjä

Maapallo ja sen alueet

- Euroopan keskeinen nimistö
- Euroopan luonto: ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä tutustutaan niiden eläimistöön
- Euroopan väestö ja valtiot
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Euroopassa: elinkeinot ja asustus
- maailman karttakuva
- Afrikan keskeistä nimistöä
- Afrikan kasvillisuusvyöhykkeet: sademetsät, savannit, arot ja aavikot

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- hahmottaa maailman kartan ja tuntee sen keskeisen nimistön
- tuntee erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä
- tutustuu etenkin ihmisen aiheuttamiin luonnonmuutoksiin.

6. luokan keskeisiä sisältöjä

Maapallo ja sen alueet

- maailman kartta ja sen keskeinen nimistö
- Maailman valtioita: esimerkkeinä Aasia, Australia
- kasvillisuusvyöhykkeet: sademetsät, savannit, arot ja aavikot
- ilmastovyöhykkeet: talvisateiden alueet ja lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maailmanlaajuisesti, esim. globalisoituminen, kasvihuoneilmiö, maailmanlaajuiset luonnonkatastrofit ja ihmisen toiminnan aiheuttamat eliöiden sukupuutot

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien

ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä

- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä

7. luokan keskeiset tavoitteet

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- selittää miten maan planetaarisuus näkyy ja vaikuttaa arkeen
- selittää miksi maapallon luonnonoloissa on vyöhykkeisyyttä
- selittää miten maapallon sisäiset voimat sekä veden, tuulen ja jään voimat muokkaavat maisemaa
- selittää miten ja miksi väestön määrä ja sijoittuminen vaihtelevat maailmassa
- hahmottaa ja jäsentää maailmaa
- tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet,
- ymmärtää, että luonnonolot ja historia synnyttävät ja muovaavat monenlaisia kulttuureita
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

7. luokan keskeisiä sisältöjä

Maa – ihmisen kotiplaneetta

- maa planeettana
- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottamisen sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- maapallon luonnonolojen vyöhykkeisyys
- maapallon sisäiset voimat sekä veden, tuulen ja jään voimien vaikutus maisemaan
- väestön määrän ja sijoittumisen vaihtelu maailmassa
- luonnonolot ja historia monenlaisten kulttuureiden synnyttäjänä ja muovaajana
- Aasia, Afrikka, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Australia ja Eurooppa: kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu- tai aluekuvauksen laatiminen itse valitusta paikasta

8. luokan keskeiset tavoitteet

Kurssin aikana ja aineistona käytetään ajankohtaisia uutisia. Kurssin mittaan valmistuu tutkielma matkasta Eurooppaan tai muualle maailmaan

Maantiedon taidot

Oppilas osaa

- selittää, millaiset asiat liittyvät kulttuurimaantietoon.
- selostaa miten ihminen muuttaa ympäristöä.
- tehdä tutkielmana matkakertomuksen.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa; ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden.
- jaotella Eurooppaa monenlaisten maantiedon kriteerien perusteella.
- pohtia, millaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia EU tarjoaa ihmisille.
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin; ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

8. luokan keskeisiä sisältöjä

Eurooppa

- Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet
- sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus
- Euroopan suuralueet, erilaiset alueryhmittelyt ja niihin kuuluvat valtiot
- Aluetutkimuksen teko: Euroopan eri alueiden luonnonoloihin, talouden edellytyksiin ja kulttuureihin tutustuminen
- Euroopan suhde muuhun maailmaan, maailman kauppa tms.

9. luokan keskeiset tavoitteet

Oppimisen taidot

- oppilaan itsenäistymistä tuetaan siten, että hän saa suunnitella kurssin opiskelutavan itselleen sopivaksi muutamasta vaihtoehdosta valiten.
- lähialueiden koululaisten kanssa luotua yhteistyötä pyritään kehittämään.

Maantiedon taidot

- peruskartan lukutaito
- osaa lukea ja tulkita tiedotusvälineiden sääkarttoja ja -ennusteita.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä; tietää, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä; tuntee myös Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.
- tulkita ja vertailla väestöpyramideja.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmion voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi; tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

9. luokan keskeisiä sisältöjä

9. luokan maantiedon kurssilla tarkastellaan luonnon ja kulttuurin kirjoa Suomessa, Pohjolassa sekä lähialueilla Itämeren ympärillä. Luonnonmaantieteen aiheita ovat luonnon muotoutuminen jääkauden jäljiltä,

ilmasto, sää sekä nykyiset kasvillisuus- ja luontotyypit. Kulttuurimaantieteestä käsitellään väestöä, talouselämää ja globalisaatiota.

Suomi maailmassa

- Suomen karttakuva ja maisema
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennettu ympäristö ja perinnemaisemat
- Suomen väestö ja vähemmistökulttuurit
- vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana maailmaa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen
- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

Arviointi

Todistuksissa maantieto arvostellaan numeroin. Kurssiarvioinneissa luokilla 7.-9. noudatetaan päättöarvioinnin kriteereitä soveltuvin osin.

Maantiedon arviointi toteutetaan monipuolisesti sekä yksilöllisiä että ryhmätyötaitoja punnitien. Arvioinnin kohteena ovat oppilaan työskentely, erityisesti oma-aloitteisuus sekä vastuuntunto omasta ja ryhmän työskentelystä, opiskelun aikana tehdyt kirjalliset tuotokset sekä kirjalliset kokeet. Lisäksi arvioidaan kysymysten esittämistä sekä omien johtopäätösten ja teorioiden muodostamista Vastuun kantamista omasta ja ryhmän työskentelystä vaaditaan hyvään, kiitettävään ja erinomaiseen arvosanaan. Tietoja mitataan kirjallisissa kokeissa, joihin kuuluu mm. päättelytehtäviä, käsitteiden määrittelyä, karttojen ja kaavioiden tulkintaa ja lyhyehköjä esseitä. Arvioinnin osana on oppilaan itsearviointi ja keskustelut opettajan kanssa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (maantieto)

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

MAANTIETO

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

9.2.8 Fysiikka ja kemia**Johdanto**

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta. Opetuksessa pyritään hyödyntämään Helsingin luonnontieteellistä tarjontaa.

Aihokokonaisuudet fysiikan ja kemian opetuksessa

Viestintä- ja mediataito

- tiedonhankintataitojen harjaannuttaminen
- tietokoneen käyttö tiedonhankinnassa
- opetusohjelmien käyttö
- vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

- luonnon ja ympäristön aktiivinen tutkiminen
- muutoksen ymmärtäminen
- ihmisen toiminnan vaikutukset ympäröivään maailmaan

Turvallisuus ja liikenne

- välineiden turvallinen käyttö fysiikan ja kemian opetuksessa

Ihminen ja teknologia

- yksinkertaiset koneet ja laitteet, kuten vipu, pyörä, jousi
- koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteiden ymmärtäminen
- fysiikan ja kemian opetuksessa tarvittaviin työvälineisiin ja laitteisiin tutustuminen ja niiden käytön harjoittelu
- yksinkertaisten fysikaalisten ja kemiallisten ilmiöiden ymmärtäminen
- tietokoneen käyttö opetuksessa

Työtavat

- erilaisten lähdeaineistojen käyttö
- toiminnalliset työtavat – omat kokeet ja tutkimukset
- tutkimusten muistiin merkitseminen ja kuvailu esitelmin, julistein, tekstein, työselostein
- opettajan demonstraatiot
- havainnointi, luokittelu
- mittaukset, vertailu
- keskustelu, väittely
- projektit
- retket, vierailut
- pelit ja leikit
- opetusohjelmien käyttö

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 5 ja 6

Oppilas oppii:

- työskentelemään ja toimimaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittavälineillä, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä, suureita ja niiden mittayksiköitä
- kokoamaan eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtimaan sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käymiensä keskustelujen perusteella.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Fysiikka - luonnon rakenteet

Oppilas osaa

- tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja veden vastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeitä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Kemia - aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan suodattamalla.

5. luokan keskeiset sisällötFysiikka

- Maan vetovoima ja kitka sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä sekä Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen

Kemia

- ilman koostumus ja ilmakehä
- veden ominaisuudet ja sen merkitys liottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen

6. luokan keskeiset tavoitteetFysiikka - energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Kemia - aineet ympärillämme

Oppilas

- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta.

6. luokan keskeiset sisällötFysiikka

- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaanminen sähkön avulla sekä sähköturvallisuus
- erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat

Kemia

- maaperästä saatavien aineiden luokittelu sekä aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys sekä niiden turvallinen käyttö

Arviointi 5. ja 6. luokalla

Sisällön osaamista arvioidaan kokein. Oppilaan tuotokset arvioidaan (arvioidaan myös kysymysten esittämistä, omien johtopäätösten ja teorioiden muodostamista). Arviointiin kuuluu oppilaan toiminnan ja työskentelytaitojen havainnointi. Luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä seurataan palaamalla joihinkin teemoihin toistuvasti. (esim. veden kierto 1. – 6. lk.).

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenaajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

9.2.8.1 Fysiikka

Johdanto

Fysiikan opetuksen ydintehtävänä yläluokilla on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta, ohjata tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Aihekokonaisuuksista yläluokkien fysiikan opiskelussa tulevat erityisesti esille seuraavat:

- *Viestintä ja mediataito* (ryhmätyötaidot, havainnot, mittaukset ja tiedon luotettavuus)
- *Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta* (uusiutuvat ja uusiutumattomat energiavarat)
- *Turvallisuus ja liikenne* (työturvallisuus, fysiikan lait liikenteessä)
- *Ihminen ja teknologia* (fysiikan mittauslaitteiden ja havaintovälineiden käyttö ja sovellukset)

Oppilaita ohjataan yhteistyöhön, vastuulliseen työskentelyyn, oman ja toisten työn arvostamiseen. Fysiikan tunneilla vierailaan mahdollisuuksien mukaan vesi- ja energialaitoksilla ja Tekniikan museossa.

Keskeisiä työtapoja

Fysiikan työtapoja ovat muun muassa

- oppilaiden parityönä tekemät laboratoriotyöt
- opettajan demonstraatiotyöt
- opettajajohtoinen työskentely
- ryhmätyöt ja projektityöt
- opetusvideot
- tutustumiskäynnit

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 7 - 9

Oppilas

- oppii fysikaalisiin ilmiöihin liittyviä peruskäsitteitä, periaatteita, lakeja ja malleja.
- oppii tekemään havaintoja ja mittauksia sekä vertailemaan, luokittelemaan ja tulkitsemaan niitä.
- oppii tekemään tutkimuksia sekä arvioimaan ja raportoimaan niitä.
- huomaa, että fysiikka liittyy useisiin arkipäivän tilanteisiin, ja osaa soveltaa fysikaalista tietoa näissä tilanteissa.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- tekemään aiheeseen liittyviä kysymyksiä ja hahmottamaan ongelmia.
- työskentelemään turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa, tekemään luonnontieteellisiä tutkimuksia ohjeiden avulla ja suunnittelemaan yksinkertaisia kokeita.
- tekemään fysikaalisia mittauksia ja niistä pienimuotoisia työselostuksia sekä esittämään tulokset taulukoin.

7. luokan keskeisiä sisältöjä

Johdatus fysiikan opiskeluun (sisältyy fysiikan ja kemian yhteiseen peruskurssiin)

- luonnon rakenteet ja mittasuhteet (ennen opitun tiedon koonta alkeishiukkasista galakseihin)
- tutkimusmenetelmiin tutustumista
- suureita: niiden yksiköt ja mittaaminen (pituus, massa, aika, tilavuus, pinta-ala, lämpötila, tiheys)

8. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- mallintamisen merkityksen ilmiöiden kuvaamisessa.
- tekemään fysikaalisia mittauksia, mallintamaan niitä graafisesti sekä arvioimaan niiden oikeellisuutta.

- tunnistamaan äänen syntyyn, äänen kulkuun ja nopeuteen liittyvät tavallisimmat lainalaisuudet.
- tutkimaan valon heijastumista ja taittumista sekä selittämään valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä sekä peilien ja linssien toimintaa.
- ymmärtämään joidenkin optisten laitteiden toimintaperiaatteita.
- lämpötilan mittaamisen perusteet ja lämpötila-asteikot.
- tunnistamaan kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä kuvaamaan niitä tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla.
- selittämään ympäristössä tapahtuvia lämpöilmiöitä.
- lämmön siirtymisen muodot .
- energian kokonaismäärän säilymisen suljetussa systeemissä.

8. luokan keskeisiä sisältöjä

Värihdys- ja aaltoliike

- aaltoliikkeen perusilmiöt, pitkittäinen ja poikittainen aaltoliike
- aaltoliikkeen synty ja vastaanottaminen
- ääni
- valon ominaisuuksia, valon heijastuminen ja taittuminen
- linssit ja peilit, optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Lämpö

- lämpötila, lämpötila-asteikot
- lämpölaajeneminen
- lämpö energiamuotona
- olomuodon muutokset
- energian säilyminen ja huononeminen
- lämpöenergian eri siirtymistavat

9. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- selvittämään muuttujien välisiä riippuvuuksia.
- tunnistamaan tasaisen ja kiihtyvän liikkeen sekä mallintamaan niitä.
- vuorovaikutuksen ja voiman käsitteet sekä tunnistamaan niistä aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä.
- käyttämään turvallisesti ja taloudellisesti sähkölaitteita.
- rakentamaan yksinkertaisia virtapiirejä (sarja- ja rinnankytkennät) ja piirtämään niistä kytkentäkaaviot.
- mittaamaan sähkövirtaa, jännitettä ja resistanssia.
- tunnistamaan kappaleiden välisiä sähköisiä ja magneettisia voimia.
- sähkömagneettisen induktion käytön energian siirrossa.
- tuntemaan säteilylajit ja säteilyvaikutuksia sekä suojautumaan säteilyltä.

9. luokan keskeisiä sisältöjä

Liike ja voima

- tasainen ja kiihtyvä liike
- vuorovaikutus ja voima
- paino, kitka, paine
- painopiste ja tasapaino
- liike- ja potentiaalienergia
- voiman tekemä työ, teho

Sähkö

- sähkövaraus
- virtapiiri ja kytkentäkaaviot, sähkövirran ja jännitteen mittaaminen
- resistanssi
- sähkö energiamuotona ja sähköteho

- magneetit (kesto ja sähkö), sähkömagneettinen induktio ja muuntaja
- sähkön käyttö kotona ja sähkölaitteiden käyttökustannusten laskeminen
- sähkön tuottaminen

Luonnon rakenteet

- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset
- energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen säteily, fissio, fuusio
- ionisoiva säteily ja sen vaikutukset elolliseen luontoon sekä säteilyltä suojautuminen

Arviointi

Seitsemännenten luokan fysiikan ja kemian yhteisestä peruskurssista annetaan suoritusmerkintä. Kahdeksannella luokalla annetaan yksi arvosana jaksotodistuksessa. Yhdeksännellä luokalla annetaan arvosanat kahdessa jaksotodistuksessa sekä päättötodistuksessa. Arvioinnin perustana ovat Opetushallituksen päättöarviointin kriteerit arvosanalle kahdeksan. Arvosanassa otetaan kirjallisten koetulosten lisäksi huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien suorittaminen sekä mahdolliset projektityöt. Tuntityöskentelyn arvioinnissa keskeistä on, miten vastuullisesti, oma-aloitteisesti ja aktiivisesti oppilas työskentelee, miten noudattaa työturvallisuutta ja toimii yhteistyössä muiden kanssa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (fysiikka)

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuslauseita, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen

- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.
- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä
- tuntee sähköön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.
- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

9.2.8.2 Kemia

Johdanto

Kemian opetuksen tavoitteena yläluokilla on tutustuttaa oppilas ympäristössä oleviin erilaisiin aineisiin, niiden rakenteeseen ja kemiallisiin ominaisuuksiin. Oppitunneilla käytetään erilaisia työtapoja, joiden avulla pyritään havainnollistamaan teoriaa. Aihekokonaisuuksista yläluokkien kemian opiskelussa tulevat esille erityisesti seuraavat:

- *Ihmisenä kasvaminen* (ryhmytötaidot)
- *Viestintä ja mediataito* (havaintojen esittäminen)

- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta (kemikaalit, ympäristöongelmat)
- Turvallisuus ja liikenne (työturvallisuus, paloturvallisuus)

Oppilaita ohjataan yhteistyöhön, vastuulliseen työskentelyyn sekä oman ja toisten työn arvostamiseen.

Keskeiset työtavat

Kemian työtapoja ovat muun muassa:

- oppilaiden tekemät laboratoriotyöt
- opettajan demonstraatiot
- opettajajohtoinen työskentely
- ryhmätyöt ja projektityöt
- opetusvideot
- tutustumiskäynnit

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 7. – 9.

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen.
- tutkimaan kemian ilmiöitä ja tulkitsemaan niitä.
- ymmärtämään ja käyttämään kemian merkkikieltä.
- soveltamaan kemiallista tietoa luontoa ja ympäristöä koskevissa kysymyksissä.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii noudattamaan ohjeita ja työskentelemään turvallisesti.
- tutustuu kemialle ominaisiin työskentelytapoihin.
- osaa tehdä ja tulkita havaintoja sekä esittää niitä kirjallisessa muodossa.

7. luokan keskeisiä sisältöjä

Johdatus kemian opiskeluun (sisältyy fysiikan ja kemian yhteiseen peruskurssiin)

- työturvallisuus
- seokset ja puhtaat aineet
- erotusmenetelmät

Aine ja reaktio

- atomi
- alkuaineet ja kemialliset merkit
- jaksollinen järjestelmä ja sen tulkitseminen
- kemiallisia reaktioita, kuten palaminen

Ilma ja vesi

- ilmakehän aineet
- vesi ja veden ominaisuuksia

8. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla.
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja.
- ymmärtämään kemiallisten yhdisteiden vaikutuksia ympäröivään luontoon ja ihmiseen.

8. luokan keskeisiä sisältöjä

Aineiden kemiaa

- happamat ja emäksiset aineet
- suolat

Elämän kemiaa

- orgaanisia yhdisteitä, kuten hiilivedyt, alkoholit ja karboksyylihapot
- yhteyttäminen
- ravintoaineita, kuten sokerit, hiilihydraatit ja valkuaisaineet

9. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään sähkökemiallisia ilmiöitä.
- ymmärtää tuotteiden kiertokulkua sekä sen merkitystä luonnolle ja ympäristölle.

9. luokan keskeisiä sisältöjä***Metallien kemiaa***

- maankuoren alkuaineita ja yhdisteitä
- sähkökemiallinen jännitesarja
- sähkökemiallisia ilmiöitä, kuten elektrolyysi ja sähköpari

Kemianteollisuuden tuotteita

- esimerkiksi paperi, muovi, lasi ja niiden valmistus raaka-aineista
- tuotteiden riittävyys, kierrätys ja uusiokäyttö

Arviointi

Seitsemännen luokan fysiikan ja kemian yhteisestä peruskurssista annetaan suoritusmerkintä. Kemiasta annetaan kullakin vuosiluokalla yksi arvosana jaksotodistuksessa. Yhdeksännellä luokalla annetaan päättöarvosana. Arvioinnin perustana ovat päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle kahdeksan. Arvosanassa otetaan kirjallisten koetulosten lisäksi huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien suorittaminen sekä mahdolliset projektityöt. Tuntityöskentelyn arvioinnissa keskeistä on, miten vastuullisesti, oma-aloitteisesti ja aktiivisesti oppilas työskentelee, noudattaa työturvallisuutta ja toimii yhteistyössä muiden kanssa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (kemialla)

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemistä veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavaranolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähköjohtokykyä ja olomuodon muutoksia

- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

9.2.10 Terveystieto

Johdanto

Terveystiedon opetuksen tarkoituksena on kehittää tiedollisia, sosiaalisia ja tunteiden säätelyä ohjaavia sekä toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia. Lähtökohtana on, että oppilas ymmärtää nuoruutensa osana ihmisen elämänkaarta ja saa voimia, tietoja ja taitoja kehittyä kohti vastuullista ja rikasta aikuisuutta.

Opitaan tuntemaan oman kehityksen vaiheita ja sitä uhkaavia vaaroja. Opitaan tuntemaan Käpylän peruskoulun yhteisöön kuuluvien jäsenten monikulttuurisuutta ja erilaisuutta sekä hyväksymään kunkin ihmisen erityisiä tarpeita. Saadaan kokemuksia yhteisöllisyyden hyvistä puolista. Terveystiedossa toteutetaan kaikkia aihekokonaisuuksia. Terveyskasvatus toteuttaa koulun perusarvoja: yhteistyö, vastuu, itsensä ja muiden arvostaminen, onnistumisen kokemukset ja motivaatio. Opetuksessa hyödynnetään Helsingin kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia ja koulumme kasvitarhaa.

Keskeiset työtavat

Terveystiedon opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktivoiminen toimimaan itse oman elämänsä ohjaajana. Oppimateriaalina ovat pääasiassa elämäkokemukset, mediat monipuolisesti, todelliset tilanteet ja tarvikkeet sekä opiskeluryhmä. Tarvittaessa käytetään kirjallista materiaalia tai oppikirjaa.

Työtapoina käytetään mm. itsetuntemusta edistäviä harjoituksia, havainnollista kerrontaa, keskusteluja, esimerkitapausten pohtimista, vuorovaikutusharjoituksia, draamaa, käytännön taitojen harjoittelua (esim. ensiapuharjoitukset, ruuanvalmistus, työskentely kasvitarhalla, hyväntekeväisyystyössä, kouluyhteisön parissa) ja opintokäyntejä. Ryhmässä opitaan muutoksen tekemistä ja seuraamista pitkäjänteisesti toinen toistaan tukien. Terveystiedon tuotoksena oppilaalle kertyy kolmen vuoden aikana ”Kasvun kansio” esimerkiksi terveystiedon vihkoista.

Terveystiedon opetuksessa tehdään eripituisia opintokäyntejä ja pieniä harjoitteluja (neuvola, Tyttöjen talo, pelastuslaitos, sairaalat, vanhainkodit, koulumme E-opetusryhmät).

Puoli kurssia on mahdollista koota kolmen vuoden aikana toimimalla aktiivisesti esim. kouluyhteisön, lähiympäristön tai yhteiskunnan hyväksi vastuullisessa tehtävässä, tai muulla erikseen sovittavalla tavalla. Tämä vaihtoehtoinen tapa voi korvata 9. luokan viimeisen puolikkaan kurssin.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt

Terveystiedon keskeiset tavoitteet ja sisällöt koulussamme on kuvattu taulukossa seuraavalla sivulla.

Puoli kurssin nimi	Murrosiässä	Terve sielu terveessä ruumiissa	Terveellinen ravitsemus	Ensiapu	Kohti vastuullista aikuisuutta	Minä yhteiskunnan jäsenenä
	7.lk	8.lk	8.lk	8.lk	9.lk+(10.lk)	9.lk
Tavoitteet	Itsetunnon vahvistaminen nuorena naisena ja miehenä Päihteettömyyden edistäminen	Terveyden ymmärtäminen kehon ja mielen hyvinvoinniksi.	Ravitsemus ekologisesta ruuantuotannosta ja terveyden osatekijäksi	Hätäensiapu ja kotisairaanhoido a.	Ihmissuhteiden vaaliminen ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden perusteet	Lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan tutustuminen ja toimiminen yhteiseksi hyväksi
Aihekokonaisuudet	Ihmisenä kasvaminen Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälistyminen Turvallisuus ja liikenne	Ihmisenä kasvaminen ja kulttuuri-identiteetti Viestintä ja mediataito	Viestintä ja mediataito Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä	Turvallisuus ja liikenne Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys	Ihmisenä kasvaminen ja kulttuuri-identiteetti Viestintä ja mediataito.	Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys Viestintä ja mediataito
Sisälöt	Ryhmäytymisen Itsetuntemus Ulkonäkö Päihteet Tupakka	Elämäntapa kriiseineen Elämänarvot Liikunta Mielenterveys	Terveellisen ja riittävän ravinnon tuottaminen Erityisruokavaliot (sairaudet ja elämäntavat) Syömishäiriöt	Elvytys, Tapaturmat Teippaukset Sairaskohtaukset Kotisairaanhoidot (kansantaudit, tartuntataudit) Liikkuminen kaupungilla	Seksuaalinen identiteetti Seksuaalisuuden ilmenemismuodot Lisääntymisterveys Parisuhde, perhe	Kansalaistoimintaa Tulevaisuustyöskentelyä Laillisuuskasvatusta
Arviointi	Kasvun kansion arviointi Tuntiaktiivisuudet	Kasvun kansion arviointi Tuntiaktiivisuus	Kasvun kansion arviointi Tuntiaktiivisuudet	Kirjallinen koe Kasvun kansion arviointi Tuntiaktiivisuudet	Kirjallinen koe Kasvun kansion arviointi Tuntiaktiivisuus	Kasvun kansion arviointi Tuntiaktiivisuus

Arviointi

Terveystiedon arvioinnin tarkoitus on ohjata ja kannustaa oppilasta parantamaan oman elämänsä laatua sekä kuvata, miten hän on saavuttanut opetukselle asetetut tavoitteet.

Arviointi kohdistuu ennen kaikkea opiskelun sujumiseen oppitunneilla ja vierailukäynneillä sekä niistä tehtäviin omiin töihin esimerkiksi Kasvun kansiossa. Arvioinnin kohteena ovat myös terveyttä edistävien itse asetettujen tavoitteiden saavuttaminen (esim. tupakoinnin lopettaminen, ruokavalion muuttaminen, tyytyväisyyden lisääminen, kunnon kohotus tms.) sekä osallistuminen lähiympäristön tai koulun elämän laadun parantamiseen (esim. vapaaehtoistyö, sovittelu).

Tietoja arvioidaan kirjallisilla kokeilla erityisesti 8. luokan EA-kurssissa ja seksuaaliterveyskurssissa.

Hyväksytyyn arvosanaan vaadittavat suoritukset:

- osallistuminen oppitunneilla tms.
- hyväksytyt koesuoritukset

Arvosanan muodostuminen:

Kullakin luokka-asteella annetaan ainakin yksi arvosana. Päätösarvosana annetaan opetushallituksen päätösarvioinnin kriteerien perusteella opettajien yhteispäätöksellä.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (terveystieto)**Kasvu ja kehitys**

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämänkulkuun liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyysuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaivateaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin,
- huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua.

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa
- esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää
- esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä.

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

Oppilas

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niistä edistävästä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

9.2.11 Uskonto

9.2.11.1 Evankelisluterilainen uskonto

Johdanto

Evankelisluterilaisen uskonnon lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Evankelisluterilaisen uskonnon opiskeluun soveltuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet: *Ihmisenä kasvaminen, Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys ja Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.*

IHMISENÄ KASVAMINEN

- käsitys oikeasta ja väärästä
- oman identiteetin ja elämäntutkimuksen rakentuminen
- lähimmäisenrakkaus ja kultainen sääntö
- ihmisen ainutlaatuisuus Jumalan luomana
- vuorovaikutustaidot

KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

- perehtyminen omaan kulttuuriin
- erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevaisuus
- esimerkkejä uskonnoista ja kirkoista Suomessa ja maailmalla

OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

- tutustuminen seurakuntaan
- kirkon tarjoamien palveluiden merkitys ihmisen elämässä
- kristillisen etiikan vaikutukset päätöksenteossa
- ihminen oman elämänsä ja yhteiskunnan muokkaajana

VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

- kollektiivinen vastuu; ihminen ympäristönsä muokkaajana

1. ja 2. luokan yhteiset tavoitteet

- Oppilas saa tietoa kristinuskosta ja siihen liittyvistä asioista.
- Oppilasta tuetaan omien eettisten kysymysten pohdinnassa.
- Oppilas ymmärtää, että Jumalan huolenpitoon saa luottaa.
- Muita uskontoja kohtaan opetellaan suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta.

Keskeiset työtavat 1. ja 2. luokan uskonnon opiskelussa

- lukeminen ja kerronta
- keskustelu
- piirtäminen ja askartelu
- laulaminen ja leikkiminen
- vierailut ja vierailijat

1. luokan keskeiset tavoitteet

- tutustutaan Jeesuksen elämään
- oppilaan käsitys oikeasta ja väärästä kehittyy: lähimmäisenrakkaus ja suvaitsevaisuus

- tutustutaan perhejuhliin
- tutustutaan kirkkovuoden juhliin: adventti, joulukuukausi ja pääsiäinen

1. luokan keskeiset sisällöt

- luottamus ja turvallisuus: Jumalan huolenpito elämän kaikissa vaiheissa, rukous, aiheisiin liittyvät Raamatun kertomukset
- eettiset kysymykset: jokaisen ihmisen ainutlaatuisuus, ystävyys ja rakkaus, suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen, oikean ja väärän erottaminen, kultainen sääntö, anteeksi pyytäminen ja anteeksi antaminen
- minun juureni ja kristillinen kirkko: perhe ja suku, perhejuhlat
- Raamattu: Jeesuksen syntymä ja lapsuus
- kirkkovuosi: adventti, joulukuukausi ja pääsiäinen, virret ja hengelliset laulut

2. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu Raamattuun kirjana ja erityisesti Uuden Testamentin avulla Jeesuksen elämään.
- pohtii elämäntilanteestaan ja kokemuksistaan nousevia eettisiä kysymyksiä.
- oppii erilaisuuden hyväksymistä ja suvaitsevaisuutta.
- tutustuu seurakunnan toimintaan.
- tutustuu syventäen kirkkovuoden juhliin: pyhäinpäivä, adventti, joulukuukausi ja pääsiäinen.

2. luokan keskeiset sisällöt

- luottamus ja turvallisuus: Jumalan huolenpito elämän kaikissa vaiheissa, rukous, aiheisiin liittyvät Raamatun kertomukset
- eettiset kysymykset: jokaisen ihmisen ainutlaatuisuus, ystävyys ja rakkaus, suvaitsevaisuus ja erilaisuuden hyväksyminen, oikean ja väärän erottaminen, kultainen sääntö, anteeksi pyytäminen ja anteeksi antaminen
- minun juureni ja kristillinen kirkko: yhteistyö seurakunnan kanssa, jumalanpalvelus
- Raamattu: Vanha ja Uusi testamentti, Jeesuksen elämä ja opetuksia, esim. Jeesus on hyvä paimen, Jeesus siunaa lapsia, Laupias Samarialainen
- kirkkovuosi: pyhäinpäivä, adventti, joulukuukausi ja pääsiäinen syventäen, juhlan sisällön ymmärtämistä, virret ja hengelliset laulut

Arviointi 1. ja 2. vuosiluokilla

Arviointi pohjautuu keskusteluihin, oppilaan itsearviointiin ja osallistumiseen.

3. – 6. luokkien yhteiset tavoitteet

Oppilas

- saa lisää tietoa kristinuskosta ja siihen liittyvistä asioista vuosiluokkansa tavoitteiden mukaisesti
- saa uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen ja valmiuksia kristillisen etiikan soveltamisessa
- tutustuu VT:n keskeisiin kertomuksiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin, alkukirkon vaiheisiin sekä luterilaisen kirkon toimintaan
- saa valmiuksia luottaa itseensä sekä uskallusta kohdata tulevaisuuden haasteet
- ymmärtää Jumalan huolenpidon sekä oppii näkemään uskonnon merkityksen elämässä
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii suvaitsevaisuutta ja oman kulttuurinsa kunnioitusta
- tutustuu koulun arjessa kirkkovuoden tärkeimpiin juhliin.

Keskeiset työtavat vuosiluokkien 3. – 6. uskonnon opiskelussa

- kerronta
- keskustelu
- draama
- musiikki ja kuvataide
- vierailijat
- media työskentelyn apuna
- ryhmätyöt ja esitelmät
- opintokäynnit ja retket (esim. lähialueen seurakuntaan)
- tiedonhaku- ja -tuottamistehtävät
- opetuskeskustelu, pohdinta, perustelu, väittely
- tutkivat projektit
- opitun soveltaminen; osallistuminen ja vaikuttaminen koulussa tai sen ulkopuolella
- pelit
- aktiivinen hiljaisuus

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu VT:n keskeisiin kertomuksiin
- oppii käyttämään Raamattua hakuteoksena
- oppii pohtimaan eettisiä kysymyksiä VT:n kertomusten pohjalta
- tutustuu seurakunnan elämään koululaisjumalanpalveluksissa ja muissa yhteisissä tilaisuuksissa.

3. luokan keskeiset sisällöt

- Raamatun kertomuksia ja opetuksia; patriarkkakertomukset, Israelin kansan matka Egyptistä luvattuun maahan, Herran siunaus
- eettisyyteen kasvaminen; kymmenen käskyä, yhdessä elämisen kysymyksiä, oikeudenmukaisuus
- kirkon elämään tutustuminen; jumalanpalvelus (messu), virsiä ja muuta hengellistä musiikkia
- kirkkovuoden juhlat; kristillisiä symboleja, pääsiäinen, jouluku

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu Jeesuksen elämään ja opetuksiin
- harjaantuu Raamatun monipuolisessa käytössä
- oppii näkemään uskonnon merkityksen elämässä.

4. luokan keskeiset sisällöt

- Raamatun kertomuksia ja opetuksia; Uusi testamentti ja evankeliumit, Jeesuksen elämään ja opetuksiin tutustuminen, Isä meidän – rukous, lähetyskäsky
- eettisyyteen kasvaminen; kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky
- kirkkovuoden juhlat ja niiden yhteys Jeesuksen elämään; liturgiset värit

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu alkukirkon elämään
- harjaantuu Raamatun monipuolisessa käytössä
- tutustuu Martti Lutherin elämään ja luterilaisen kirkon syntyyn

- oppii suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta muita uskontoja kohtaan
- saa tukea kristillisen etiikan soveltamisessa.

5. luokan keskeiset sisällöt

- Raamatun kertomuksia ja opetuksia; Uuden testamentin kertomuksia alkukirkon elämästä
- Luterilaisen kirkon elämää
- kirkon syntyvaiheet ja alkukirkon leviäminen
- Martti Luther ja uskonpuhdistus – luterilaisen kirkon synty
- eettisyyteen kasvaminen: oikea ja väärä, oikeudenmukaisuus
- tasa-arvo kristillisen näkemyksen mukaan
- oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma
- katolinen ja ortodoksinen kirkko
- Helsingissä vaikuttavia kristillisiä yhteisöjä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelisluterilaisesta kirkosta ja osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen:

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen ev.lut. kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen ev.lut. kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä:

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa:

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänskysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla:

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa huomioon niitä omassa elämässään.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Kaikkia kuudennen luokan tavoitteissa mainittuja osa-alueita käsitellään myös ylemmillä luokilla, joten niitä ei tarvitse käsitellä kuudennella luokalla tyhjentävästi.

Oppilas

- hahmottaa pääpiirteissään Suomen uskontotilanteen ja sen juuret
- hahmottaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- oppii eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita.

6. luokan keskeiset sisällöt

Maailmankatsomuksen rakentuminen

- uskon ja tiedon suhde
- mikä elämässä on arvokasta?
- mitkä tekijät vaikuttavat siihen, mitä uskomme, tiedämme ja pidämme arvokkaana (esim. perhe, suku, kaverit, koulu, media)?
- elämän merkitys ja pyhyys sekä rajallisuus omassa elämässä ja ympäristössä
- etiikan peruskäsitteitä kuten moraali (oikea ja väärä), arvot, oikeudet, velvollisuudet ja säännöt, valinnat ja vastuu
- ihmisen arvo luomisen sekä Jeesuksen opetuksen ja sovitustyön näkökulmasta
- kristillinen lähimmäisenrakkaus, esim. toisen asemaan asettuminen, anteeksiantaminen, vääryyden vastustaminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- erilaisuuden rikkaus ja ongelmat

Uskonto elämässä

- Vuorisaarnan opetuksia
- uskonnon suorat ja epäsuorat vaikutukset oppilaan elämässä
- uskonnon vaikutukset suomalaisessa kulttuurissa
- uskonnon merkitys vaikuttajayksilöiden kautta, esim. Martin Luther King, äiti Teresa, Florence Nightingale, William Booth, Veikko Hursti, Aurora Karamzin, Matilda Wrede
- kristillinen nuorisomusiikki

Suomalaisen katsomusperinteen juuret ja nykytilanne pääpiirteissään

- suomalaiset muinaisuskot, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika
- Suomen ja Helsingin uskontotilanne pääpiirteissään

Arviointi luokilla 3. – 6.

Arviointi ohjaa ja kannustaa pohtivaan keskusteluun. Arvioinnissa huomioidaan tuntityöskentely ja kokeet sekä ohjataan oppilasta itsearviointiin.

6. luokan arviointi

Oppilas on saavuttanut kaikki keskeiset tavoitteet, kun hän

- pystyy kuvaamaan Suomen nykyisen uskontotilanteen pääpiirteissään (pääuskontona kristinusko, keskeisten kirkkokuntien ja kristillisten liikkeiden nimeäminen ja kokosuhteet sekä juutalaisuuden, islamin ja uusien uskontojen tunnistaminen Suomen uskontokenttään kuuluviksi)
- pystyy luettelemaan oikeassa aikajärjestyksessä suomalaisen uskontohistorian pääkohdat
- osaa antaa esimerkkejä uskonnon vaikutuksesta omaan elämäänsä
- pystyy pohtimaan sitä, mihin uskoo, mitä tietää, mitä pitää arvokkaana ja miksi ajattelee näin
- osaa erottaa moraaliset käsitykset muista näkökulmista
- kykenee pohtimaan moraalikäsitteitä perustellusti - myös kristillisestä näkökulmasta
- osaa soveltaa eettistä ajattelua käytännön tilanteisiin
- kuuntelee aktiivisesti toisten ajatuksia ja ilmaisee omat ajatuksensa muut huomioon ottaen
- tuntee Jeesuksen keskeisiä opetuksia esim. Vuorisaarnan pohjalta ja pystyy antamaan esimerkkejä niiden vaikutuksesta elämään.

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 7. – 9.

Oppilas

- saa aineksia oman maailmankatsomuksen muodostamiseen ja sisäistää näkemyksen oman elämänsä arvosta ja mielekkyydestä.
- arvostaa lähimmäisiään.
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään.
- perehtyy Raamattuun kokonaisuutena.
- perehtyy kristinuskoon pääpiirteissään sekä erityisesti luterilaiseen kirkkoon.
- tutustuu etiikan pääsuuntiin ja keskeisiin moraalikäsitteisiin.

Keskeiset työtavat vuosiluokkien 7. – 9. uskonnon opiskelussa

Evangelisluterilaisessa uskonnon opetuksessa keskeistä on ajattelutaitojen kehittäminen ja oman elämäntutkimuksen syventämiseen tarkoitettu opetuskeskustelu. Etiikassa oppilaat tekevät alustuksia ja tilanteen mukaan esitelmiä, joiden pohjalta keskustellaan. Tunneilla tehdään tehtäviä joko yksilöllisesti tai pareissa ja ryhmissä, keskustellaan, väitellään ja pohdiskellaan. Oppilaita innostetaan aktiivisuuteen ja kriittisyyteen. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä ryhmätöitä, käyttää draamaa sekä pyytää vierailijoita tunnille ja tehdä vierailukäyntejä.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- rakentaa omaa maailmankuvaansa ja identiteettiään.
- kehittää omaa suvaitsevaisuuttaan ja vastuuntuntoaan.
- oppii tuntemaan ja käyttämään kulttuuriin ja eri maailmankatsomuksiin liittyviä käsitteitä.

7. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit keskittyvät itsetuntemukseen ja kulttuuri-identiteettiin:

- suurten maailmanuskontojen syntytaustat, levinneisyys ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin
- kristinuskon keskeiset opit sekä Raamattu ja sen merkitys länsimaisen kulttuurin innoittajana ja kristillisen maailmankatsomuksen perustana

8. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana.
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen.
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen.
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin.

8. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit liittyvät Raamattuun, kristinuskoon ja kristillisiin kirkkoihin:

- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- kristinuskon synty ja kehitys
- kristilliset kirkkokunnat, erityisesti luterilainen kirkko, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet

9. luokan keskeiset tavoitteet**Oppilas**

- perehtyy Suomen kirkon historiaan ja saa yleiskuvan Suomen uskontotilanteesta.
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa..

9. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit liittyvät Suomen kirkon historiaan ja etiikkaan:

- suomalaisen uskonnollisuuden historialliset juuret ja kehitysvaiheet
- herätysliikkeet luterilaisessa kirkossa
- kristilliset ja muut uskonnolliset suunnat
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset
- kristillisten arvojen ja moraaliperiaatteiden toteutuminen tämän päivän Suomessa

Arviointi luokilla 7. – 9.

Todistuksissa evankelisluterilainen uskonto arvioidaan numeroin. Arvioinneissa noudatetaan päättöarvioinnin kriteerejä soveltuvin osin.

Arvioinnin pohjana ovat:

- kokeet, alustukset, esitelmät
- jatkuva näyttö
- aktiivinen osallistuminen tuntikeskusteluun.

Arvioinnissa huomioidaan sekä tiedot että taidot niin kokeissa kuin oppitunneillakin. Arviointia täydentää oppilaiden itsearviointi, jossa käytetään itsearviointilomakkeita.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (evankelisluterilainen uskonto)**Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta**

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien tekojensa ja valintojensa seurauksia.

9.2.11.2 Ortodoksinen uskonto

Johdanto

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksinen identiteetti vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Lisäksi opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen.

Ortodoksinen uskonnon opetuksen ydintehtävänä on tietojen, taitojen ja pyhän kokemisen kautta tarjota oppilaalle aineksia oman maailmankatsomuksensa rakentumiseksi ja eettisesti vastuuntuntoiseksi ihmiseksi kasvamiseksi. Oppilas oppii huolehtimaan luonnosta ja kunnioittamaan lähimmäisiään ja itseään. Häntä kannustetaan Jumalan työtoverina aktiivisesti osallistumaan hyvyyden luomiseen.

Opetuksessa käsitellään seuraavia aihekokonaisuuksia:

- *ihmisenä kasvaminen*
- *kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys*
- *viestintä ja mediataito*
- *osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys*
- *vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä*
- *turvallisuus ja liikenne*
- *ihminen ja teknologia*

Työtavat

Keskeisinä työtapoina ovat kerronta, keskustelu, pari- ja ryhmätyöt, opettajajohtoinen työskentely, kirjalliset tehtävät ja esitelmät. Opetusta elävöitetään esim. ikoneilla, opettajan ja oppilaiden piirroksilla, muulla kuvamateriaalilla, AV-materiaalilla, draamalla, oppimisleleillä, opintokäynneillä, vierailijoilla luokassa ja musiikilla sekä kirkkokäynnein. Tunneilla voidaan tehdä myös pari- ja ryhmätöitä.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan omassa edistymisessään ja suhteessa muiden edistymiseen. Arvioinnin perusteina käytetään oppilaan tuntiaktiivisuutta, vihkotyöskentelyä, projektitöitä ja kirjallisia kokeita.

Kaikille vuosiluokille yhteiset teemat

Kirkkovuosi, jumalanpalvelukset, sakramentit, pyhät ihmiset, kirkkovuoden juhlat ja paastot sekä oma monikulttuurinen seurakunta. Teemoihin tutustutaan läpäisyperiaatteella vuosiluokittain syventäen. Lukuvuoden aikana tehdään 1 – 2 kertaa vuodessa kirkkomatka koulupäivän aikana.

Tuntijärjestelyt

Ortodoksista uskontoa opetetaan yleensä vuorokursseina. Koulujen tulee kuitenkin pyrkiä järjestämään opetus siten, että kukin oppilas saa luokkatasolleen kuuluvaa opetusta pedagogisesti tarkoituksenmukaisessa opetusryhmässä. Ryhmät, joissa luokkatasoja on enemmän kuin kolme, tulee aina pyrkiä jakamaan.

1. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii ortodoksinen kristillisyyden sekä uskonopin peruskäsitteitä
- tutustuu Jeesuksen kotimaahan ja Jeesuksen elämän keskeisiin vaiheisiin
- tutustuu alustavasti luterilaisuuteen
- oppii ottamaan huomioon lähimmäisensä opetusryhmässä ja sen ulkopuolella.

1. luokan keskeiset sisällöt

- ristinmerkki ja ikoni
- rukous
- Isä, Poika ja Pyhä Henki
- oppilaan taivaallinen esirukoilija ja nimipäivä
- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- Jeesuksen kotimaa
- Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia
- kirkko rakennuksena
- oikea ja väärä
- ystävyys ja suvaitsevaisuus
- luterilainen kirkko

2. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- syventää tietojaan ortodoksisen kristillisyyden sekä uskonopin peruskäsitteistä
- tutustuu Jeesuksen elämään ja opetukseen
- tutustuu alustavasti muihin uskontoihin
- oppii ottamaan vastuun omista teoistaan.

2. luokan keskeiset sisällöt

- kodin siunaaminen
- Jeesuksen elämän keskeisiä tapahtumia
- Jeesuksen opetuksia
- nimenanto
- kirkko pyhänä paikkana
- lähimmäisenrakkaus
- synty ja katumus
- lähiympäristön kirkkoja ja uskontoja

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu Vanhan testamentin kertomuksiin
- osaa pohtia omaan elämäänsä liittyviä eettisiä kysymyksiä
- kunnioittaa Jumalan luomistyötä
- ymmärtää kertomusten kautta Jumalan johdatuksen ja suojeluksen elämässä.

3. luokan keskeiset sisällöt

- luominen, syntiinlankeemus, Kain ja Abel
- Nooa, Aabraham, Iisak, Jaakob, Joosef, Mooses
- autiomaavaellus, saapuminen luvattuun maahan
- 10 käskyä, rakkauden kaksoiskäsky

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- perehtyy evankeliumien kertomuksiin ja niiden sanomaan
- tutustuu evankeliumien syntyyn ja kirjoittajiin

- oppii pohtimaan evankeliumeista nousevia eettisiä kysymyksiä
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin.

4. luokan keskeiset sisällöt

- evankelistat
- UT:n ajan historia
- Jeesuksen elämänvaiheet, Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- kärsimyshistoria
- ylösnousemus ja uusi elämä
- luterilainen ja katolinen kirkko

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- perehtyy liturgiaan
- syventää tietämystään ortodoksisen uskonopin peruskäsitteistä
- tutustuu ortodoksiseen maailmaan
- tutustuu muihin uskontoihin.

5. luokan keskeiset sisällöt

- liturgia, liturginen elämä
- ortodoksinen perinne maailmassa
- luostaritoiminta
- ortodoksinen ihmiskäsitys
- Pyhän Kolminaisuuden persoonat ja niiden erityispiirteet
- kirkkovuoden rakenne
- juutalaisuus ja islam

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat ortodoksisuudesta:

- tuntee liturgiajumalanpalveluksen merkityksen osana ortodoksikristityn elämää
- tuntee pääpiirteissään ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhla-perinteen sekä kykenee seuraamaan kirkkovuotta omassa elämässään
- tuntee ortodoksista ihmiskäsitystä sekä ortodoksisen kristillisyyden muita peruskäsitteitä ja pystyy soveltamaan niitä omassa elämässään.

Oppilas tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia:

- tuntee pääpiirtein Vanhan ja Uuden testamentin erilaisen luonteen
- tuntee Kristuksen opetuksia, elämänvaiheet ja kirkon synnyn
- osaa pohtia Raamatun kertomusten kautta sekä omasta elämästään nousevia eettisiä kysymyksiä ja osaa ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa:

- tuntee ortodoksisen uskonopin keskeisiä peruskäsitteitä
- tuntee ortodoksista traditiota osana ortodoksikristityn elämää
- pystyy käyttämään oppimaansa ortodoksisen identiteetin vahvistamiseksi
- kykenee vahvistamaan ortodoksista identiteettiään.

Oppilas tuntee oman uskonnon sekä lähiympäristön uskontoja:

- tuntee ortodoksisen kirkon erityispiirteitä
- tunnistaa oman perheensä uskonnollisen taustan
- tuntee oman kotiseurakuntansa toimintaa
- tuntee lähiympäristössään olevia muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- tuntee kuninkaiden ja profeettojen ajan VT:ssa
- tutustuu apostolisen ajan kirkkoon
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen
- tuntee sakramentit
- perehtyy kirkon uskontunnustukseen.

6. luokan keskeiset sisällöt

- Raamatun synty ja sisältö; Raamattu pyhänä kirjana
- profeetat, kuninkaiden aika, psalmit
- apostolien teot
- kirkkotieto
- jumalanpalvelukset: liturgia, vigilia, paastoliturgia ja muita kirkollisia toimituksia
- kirkkorakennus, kirkkotaide ja kirkkomusiikki
- sakramentit
- uskonopin keskeiset kohdat nikealais-konstantinopolilaisen uskontunnustuksen mukaan.

9.2.12 Elämäkatsomustieto

Johdanto

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen kokonaisuus, jonka lähtökohtiin kuuluu filosofiaa sekä yhteiskunta- ja kulttuuritieteitä. Elämäkatsomuksen opetuksen tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia ja rakentaa elämäkatsomustaan ja maailmankuvaansa sekä tukea kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Tavoitteena on antaa oppilaalle aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, kriittiseksi ja arvostelukykyiseksi kansalaiseksi, joka kunnioittaa ihmisoikeuksia nykyaikaisessa monikulttuurisessa ja -arvoisessa yhteiskunnassa. Elämäkatsomustiedon opiskelussa vähintään yhtä tärkeää kuin tietojen omaksuminen on ajattelu- ja katsomuksellisten taitojen kehittyminen. Elämäkatsomustieto on tarkoitettu ensisijaisesti uskontokuntiin kuulumattomille oppilaille. Elämäkatsomustietoa opetetaan usein luokkarajat ylittävissä ryhmissä.

Elämäkatsomustiedon opiskelussa toteutuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet: *Ihmisenä kasvaminen, Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, Viestintä ja mediataito* sekä *Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys*. Myös osallistuvaan teknologiaan liittyviä aiheita käsitellään.

Työtavat ja arviointi

Elämäkatsomustiedon opetuksessa keskeistä on ajattelutaitojen kehittämiseen ja oman elämäkatsomuksen syventämiseen tarkoitettu opetuskeskustelu opittujen tietojen pohjalta. Tunneilla tehdään tehtäviä joko yksilöllisesti tai pareissa ja ryhmissä, keskustellaan, tutkitaan, väitellään ja pohdiskellaan. Tärkeää on kanssakäyminen opettajan ja muiden oppilaiden kanssa. Oppilaita innostetaan aktiivisuuteen ja kriittisyyteen. Opettaja ei ohjaa oppilasta omaksumaan mitään tiettyä elämäkatsomusta, vaan auttaa häntä löytämään hyvän elämän perusteita. Tämä tapahtuu filosofialle ominaiseen tapaan: kyseenalaistetaan itsestäänselvyksiä, selvennetään ja tarkennetaan käsitteitä ja kielenkäyttöä sekä perustellaan väitteitä.

Elämäkatsomustiedon opiskelussa korostuvat itseilmaisun kehittäminen, kulttuuriperinteet sekä niiden vaaliminen. Opetuksen lähtökohtana on ohjata oppilasta suvaitsevaisuuteen ja kohtuullisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja vuorovaikutuksellisuuteen. Työskentelyn päätavoite on oppilaiden ajattelun

kehittäminen ikäkauteen sopivalla tavalla käsittelemällä niin teoreettisia kuin ajankohtaisiakin asioita. Opetus pyritään järjestämään toiminnalliseksi. Käsiteltävien aihepiirien ja opetusryhmien tarpeiden mukaisesti voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää draamaa ja nettitehtäviä sekä toteuttaa projekteja ja tehdä vierailukäyntejä.

Arvioinnissa huomioidaan oppilaiden ikäkauden mukaisesti erilainen näyttö, esimerkiksi kirjalliset tuotokset, sekä osallistuminen tunti-työskentelyyn. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa työtään.

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 1 – 5

Opetuksen ydintehtävänä on tukea lapsen kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia ja rakentaa elämäntutkimustaan ja maailmankuvaansa. Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäntutkimustaan, oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä ja luonnosta, kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet. Oppilas harjaantuu käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa sekä tutustuu ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteisiin. Hän oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta sekä tutustuu lähiympäristönsä katsomuksiin ja kulttuureihin.

1. ja 2. luokilla keskeiset työtavat

- lukeminen ja kerronta
- keskustelut, mielipiteen kertominen ja kuunteleminen
- oman ET-vihkon kokoaminen
- pari- ja ryhmätyöskentely
- leikki ja draama
- piirtäminen ja askartelu

1. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- saa tukea oman identiteetin kehittymiseen
- tutustuu suomalaiseen kulttuuri- ja juhlaperinteeseen
- oppii tiedostamaan oman vastuunsa ympäristöstään

1. luokan keskeiset sisällöt

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu: Minä ja muut

- harjoitellaan ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja
- erilaisten tunteiden käsitteleminen
- oikean ja väärän erottaminen; oikeudenmukaisuus
- toisen asemaan asettautuminen

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti: Kuka olen ja mitä osaan?

- Ihmisten ulkoiset piirteet - miltä näytän?
- Ihmisten ominaisuuksista - millainen olen?
- Erilaiset tunteet: milloin olen iloinen, surullinen, vihainen, onnellinen? jne.
- Suomalainen kulttuuri: juhlaperinne, vuotuisjuhlat

Yhteisö ja ihmisoikeudet: Koulussa

- miksi käyn koulua?
- millainen on hyvä luokka/koulu?
- koulun säännöt ja niiden merkitys
- keitä koulussa työskentelee?
- käyvätkö kaikki lapset koulua? Millaisia kouluja / luokkia on?
- koulun juhlat

Ihminen ja maailma: Ympäristö ja luonto

- erilaisia ympäristöjä
- eloton ja elävä luonto
- vuodenaajat luonnossa
- kauneus luonnossa

2. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- pohtii, mikä on oikein ja väärin
- tutustuu suomalaisiin vähemmistökulttuureihin ja vieraisiin kulttuureihin
- tutustuu ihmisen elämänkaareen syntymästä kuolemaan
- ymmärtää luonnon kiertokulkua
- pohtii perheen merkitystä ja ymmärtää, että on olemassa erilaisia perheitä
- oppii erottamaan oikean ja väärän

2. luokan keskeiset sisällöt*Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu: Hyvä, oikea ja väärä*

- mikä on hyvää/pahaa sadussa, kertomuksessa, elokuvassa jne
- mikä on hyvää leikissä, perheessä, koulussa, luonnossa jne
- miten erottaa oikea ja väärä?
- mitä on ihmisen hyvyys?

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti: Kasvan ja kehityn

- suomalainen kulttuuri: Suomen vähemmistökulttuurit
- vieraaseen kulttuuriin tutustuminen: erilaiset elämäntavat
- syntymä ja kuolema
- lapsuus ja nuoruus
- vanheneminen, vanhuus

Yhteisö ja ihmisoikeudet: Kotini

- minun perheeni
- oman perheen säännöt ja niiden ymmärtäminen vastavuoroisina sopimuksina
- erilaisia perheitä ja koteja
- perheen ja kodin merkitys minulle
- mikä on koti?
- perheeni juhlat
- yhteiselämän perusteet: sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys, reiluus, kultainen sääntö

Ihminen ja maailma: Elämän synty ja kehitys

- kertomuksia maailman synnystä, kalevalainen maailma
- maaplaneetta ja maailmankaikkeus
- syntymä, elämä ja kuolema luonnossa

Luokilla 1. ja 2. elämäkatsomustiedon opiskelua arvioidaan alkuopetukselle ominaisin tavoin.

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu kultaiseen sääntöön (minkä toivotte ihmisten tekevän teille, tehkää samoin heille) hyvän elämän ohjenuorana.
- havaitsee itseään ja muita yhdistäviä piirteitä ja kasvaa suvaitsevaisuuteen.

3. luokan keskeiset sisällöt

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu: Ystävyys

- kuka on ystävä?
- mitä kuuluu ystävyyteen?
- erilaisia ystävyyssuhteita
- mikä on ystävyyden merkitys elämässä?
- ystävyys ja rakkaus
- ystävällisyys

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti: Erilaisuus ja suvaitsevaisuus

- ihmisiä yhdistäviä ja erottavia seikkoja
- miten suhtaudun erilaisuuteen?
- mitä on suvaitsevaisuus?
- vammaiset

Yhteisö ja ihmisoikeudet: Yhdessä eläminen

- mitä teemme yhdessä, miksi?
- mikä on sääntö?
- erilaiset säännöt (leikissä, liikenteessä, kotona, koulussa jne.)
- mitä ovat sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys, totuus, valehteleminen, petos jne.
- kultainen sääntö

Ihminen ja maailma: Minä ja luonto

- mitä voin tehdä luonnossa?
- minä ja eläimet/kasvit
- miten voin suojella luontoa?
- miten liikun luonnossa

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu lasten elämään eri maissa ja kulttuureissa
- pohtii oikeudenmukaisuuden toteutumista omassa elämässään ja maailmassa.

4. luokan keskeiset sisällöt

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu: Oikeudenmukaisuus ja reiluus

- oikea/väärä teko?
- oikeudenmukaisuus jokapäiväisessä elämässäni
- oikeudenmukaisuuden toteutuminen maailmassa
- rikkaus ja köyhyys maailmassa

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti: Erilaisia elämäntapoja

- lasten elämää eri maissa
- erilaisia elämäntapoja (eurooppalainen, afrikkalainen, aasialainen, amerikkalainen)
- elämäntapojen kohtaaminen ja monikulttuurisuus
- suvaitsevaisuus

Yhteisö ja ihmisoikeudet: Lasten oikeudet

- oikeus ja laki
- oikeus ja velvollisuus

- lasten oikeudet ja niiden toteutuminen Suomessa ja muualla

Ihminen ja maailma: luonnon tulevaisuus

- erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisten elämässä
- luontoa uhkaavat tekijät
- mihin voin vaikuttaa / mihin en voi vaikuttaa?
- miten voin vaikuttaa elinympäristöni tulevaisuuteen?

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu erilaisiin elämäkatsomuksiin ja pohtii oman elämäkatsomuksensa perusteita
- pohtii väkivallan syitä ja seurauksia
- etsii keinoja itse edistää rauhaa ympäristössään.

5. luokan keskeiset sisällöt

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu: ajattelun vapaus

- toisten erilaiset tavat ajatella, oma mielipide ja sen perustelu
- uskonnonvapaus, vakaumus, suvaitsevaisuus, rasismi ja sorto

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti: elämäkatsomus

- uskomus/luulo/tieto/ymmärrys
- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus

Yhteisö ja ihmisoikeudet: tasa-arvo ja rauha

- väkivallan syyt, muodot ja seuraukset sekä oma toiminta rauhan edistämiseksi
- millaisessa maailmassa haluaisin elää?

Ihminen ja maailma: kestävä kehitys

- kestävä kehityksen periaate ja oma toiminta kestävä kehityksen edistämiseksi
- maailmanperintö ja ympäristö

Arviointi luokilla 3. – 5.

Vuosiluokilla 3 - 5 elämäkatsomustieto arvioidaan oppilaan ikätaso huomioon ottaen joko sanallisesti tai numeroin. Arvioinneissa noudatetaan soveltuvien osien hyvän osaamisen kriteereitä (ks. alla).

Arvioinnin pohjana voivat olla:

- testit, kokeet, kirjalliset näytöt
- jatkuva näyttö
- aktiivinen osallistuminen tuntikeskusteluun.

Arvioinnissa huomioidaan tietojen ja taitojen osaaminen sekä kokeissa että oppitunneilla. Arviointia täydentää oppilaiden itsearviointi, jossa käytetään esimerkiksi itsearviointilomakkeita.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Käsitteiden hallinta ja käyttö

Oppilas

- kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta
- ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintalähtökohtien olemassaolon
- ymmärtää, että konflikteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti*Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä
- osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämäkatsomus, kulttuuri, vähemmistö).

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella
- pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään
- osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.

Yhteisö ja ihmisoikeudet*Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen
- ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.

Ihminen ja maailma*Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle
- osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita.

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 6. – 9.

Yläkoulun elämäkatsomustieto jatkaa ala-koulun tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta syventäen tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan kasvaen kohtaamaan epävarmuutta ja kehittämien taitojaan ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan.
- oppia hahmottamaan kokonaisuuksia.
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan; oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa.
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta.
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeitä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu yhteiskunnalliseen toimintaan ja nyky-yhteiskunnan historialliseen taustaan
- ymmärtää aktiivisen ja suvaitsevaisen toiminnan merkityksen
- perehtyy tasa-arvoon ja demokratiaan
- hahmottaa kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet

- oppii ja syventää näkemystään erilaisista katsomuksista ja katsomusten vapaudesta
- rakentaa omaa maailmankuvaansa ja identiteettiään suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä
- pohtii luonnon ja yliluonnollisen asemaa
- ymmärtää, että on erilaisia maailmankatsomuksellisia ja yhteiskunnallisia näkemyksiä
- tuntee keinoja vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin.

6. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit liittyvät yhteiskuntaan ja erilaisiin katsomuksiin:

- yksilö ja yhteisö, demokratia, yhteisössä toimiminen, yhteiskuntateorian perusteita
- politiikka, kansalaisuus, yhteisiin asioihin vaikuttaminen, kestävä kehitys
- nyky-yhteiskunnan haasteita
- erilaiset maailmankatsomukset ja katsomuksen vapaus, maailmankuva ja elämäkatsomus
- luonnollinen ja yliluonnollinen
- katsomusten historiaa ja uskonnot
- katsomuksen vapaus, uskonnoton ajattelu

7. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- rakentaa omaa maailmankuvaansa ja identiteettiään.
- kehittää suvaitsevaisuuttaan ja vastuuntuntoaan.
- oppii tuntemaan ja käyttämään kulttuuriin ja eri maailmankatsomuksiin liittyviä käsitteitä.
- perehtyy Euroopan ja Suomen kulttuurihistoriaan.
- hahmottaa luonnon ja kulttuurin välisen yhteyden.

7. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit keskittyvät itsetuntemukseen ja kulttuuri-identiteettiin:

- kulttuurin tutkimus ja suvaitsevaisuus, tieto ja tiede
- eurooppalainen ja suomalainen kulttuuri, media ja nykykulttuuri
- kulttuuri ja yhteisö
- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta

8. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu etiikan pääsuuntiin ja keskeisiin moraalikäsitteisiin.
- kehittää omaa moraalitajuaan pohtimalla eettisiä ongelmia.
- syventää suvaitsevaisuuttaan ja ihmisoikeuksien tuntemusta.
- pohtii ihmisen ja luonnon välistä suhdetta moraalista näkökulmasta.

8. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit liittyvät etiikkaan:

- etiikan pääsuuntia ja nuoren moraalinen kasvu
- monikulttuurisuus ja muita nykyetiikan kysymyksiä
- ihmisoikeusetiikka
- ympäristöetiikka

9. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- oppii kantamaan vastuuta omasta ja yhteisestä tulevaisuudesta.
- hahmottaa tulevaisuuden tutkimisen pohjalta erilaisia tulevaisuuden kehitysvaihtoehtoja.
- kehittää tietojaan ja taitojaan toimia tulevaisuuden hyväksi.

9. luokan keskeiset sisällöt

Käsiteltävät aihepiirit liittyvät tulevaisuuskasvatukseen:

- oma ja maailman tulevaisuus
- tulevaisuuden yhteiskunta
- ympäristö ja tulevaisuus
- tulevaisuuden tutkimus
- toiminta tulevaisuuden hyväksi

Arviointi luokilla 6. – 9.

Yläkoulun todistuksissa elämäkatsomustieto arvioidaan numeroin. Arvioinneissa noudatetaan päättöarvioinnin kriteereitä soveltuvin osin.

Arvioinnin pohjana ovat:

- testit ja erityisesti kokeet; kokeet ovat monipuolisia ja sisältävät erityyppisiä tehtäviä
- jatkuva näyttö
- aktiivinen osallistuminen tuntikeskusteluun

Arvioinnissa huomioidaan tietojen ja taitojen osaaminen sekä kokeissa että oppitunneilla. Arviointia täydentää oppilaiden itsearviointi, jossa käytetään esimerkiksi itsearviointilomakkeita.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (elämäkatsomustieto)**Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu***Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat
- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti*Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja
- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomus-perinteisiin
- ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.

Yhteisö ja ihmisoikeudet*Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron
- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön
- pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisia että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.

Ihminen ja maailma*Käsitteiden hallinta ja käyttö*

Oppilas

- ymmärtää kestävän kehityksen periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia.

Tiedon hankinta ja soveltaminen

Oppilas

- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön
- ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.

9.2.13 Historia**Johdanto**

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa. Tavoitteena on opettaa oppilasta tekemään arvovalintoja ja edistää kriittistä ajattelua.

Koulumme viidennen luokan lisätunti historiaan mahdollistaa elämyksellisyyttä tukevat toiminnallisemmat työtavat, esim. draaman, jonka käyttöön ei useinkaan yhdellä viikotunnilla aika riitä.

Historian opetuksessa tulevat erityisesti esille seuraavat aihekokonaisuudet: *Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys, Viestintä ja mediataito sekä Ihminen ja teknologia, Ihmisenä kasvaminen, Osallistuva kansalaisuus ja yrittäminen, Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.*

Keskeisiä työtapoja

- opettajan kerronta ja keskustelu
- kertomukset, tarut ja tarinat
- tiedon etsiminen ja erilaisten kirjallisten ja kuvallisten lähteiden tulkinta
- pari- ja ryhmätyöt, projektit ja tutkielmat
- eläytyminen esim. kirjoittamisen, kertomusten tai draaman avulla

Mahdollisuuksien mukaan ja opetusryhmän tarpeen perusteella apuna voidaan käyttää myös tietokoneita tekstinkäsittelyyn ja nettitehtävien tekemiseen.

Yhteiset tavoitteet 5. ja 6. luokalle

Oppilas oppii

- ymmärtämään historian niin menneisyytenä, kertomuksena menneisyydestä kuin menneisyyden tutkimisena ja kertomuksen rakentamisena
- käyttämään historiallista tietoa apuna eläytyessään menneen ajan ihmisen asemaan
- käyttämään historian opiskelun keskeisiä työtapoja.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin
- ymmärtämään historiallisia käsitteitä aika, kronologia, muutos ja jatkuvuus sekä lähde
- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien tarkastelutapojen myötä.

5. luokan tavoitteiden painoalueet

Oppilas

- ymmärtää itsensä ja perheen aseman sukupolvien ketjussa
- ymmärtää historiallisen ajan ja lähteen käsitteen ja ymmärtää, että menneisyys avautuu lähteiden kautta
- tunnistaa muutoksia perheen ja kotiseudun historiassa ja kuvailemaan niitä
- ymmärtää maanviljelyn syntymisen merkityksen ihmisten elämässä
- ymmärtää tavan jakaa historia aikakausiin historia ja esihistoria (kirjoitustaito)
- ymmärtää uskontojen vaikutukset menneisyyden ihmisten arjessa ja yhteiskunnallisissa muutoksissa
- tuntee suomalaisen kulttuurin varhaiset vaiheet.

5. luokan keskeisiä sisältöjäOmat juuret ja historiallinen tieto

- perheen ja kotiseudun historia
- kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön tutkiminen ja merkityksien tulkitseminen

Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena
- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- suomalaisten elämä kuninkaan alamaaisina ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Uuden ajan Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Kreikan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas oppii

- erottamaan faktan ja mielipiteen toisistaan
- tunnistamaan esimerkkien avulla muutoksen ja jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä ja seurauksia.

6. luokan tavoitteiden painoalueet

Oppilas

- ymmärtää tavan jakaa historia aikakausiin (esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika)
- tunnistaa muutoksia aiheuttavia tekijöitä menneisyydessä ja nykypäivässä (esim. sodat, tiede, uskonnot, aatteet)
- osaa käyttää historian peruskäsitteitä ja historian kieltä
- tunnistaa Euroopan historian murroskohtia.

6. luokan keskeiset sisällöt

Keskiaika

- uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- läänityslaitos ja sääty-yhteiskunnan syntyminen

Uuden ajan murros

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset.

Lisäksi opettaja valitsee yhden seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka: ihmisen ravinnon kehitys / asumisen kehitys / liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys

Arviointi luokilla 5. ja 6.

Oppimisprosessissa arvioidaan oppilaan työskentelytaitoja, tietoja ja taitoja sekä osallistumista ja oma-aloitteisuutta. Oppimistulosten arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tuotokset, suoritukset ja koetulokset. Näissä tarkastellaan, kuinka oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä, ymmärtää historian ilmiöitä ja käyttää historiallista tietoa.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin (kronologia) ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä.
- tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
- osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin sekä tuntee syy- ja seuraussuhteen merkityksen.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

Yhteiset tavoitteet 7. ja 8. vuosiluokalle

Historianopetuksen tavoitteena on, että oppilas

- osaa hankkia ja käyttää historiallista tietoa.
- osaa käyttää erilaisia lähteitä, vertailla niitä ja muodostaa oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta.
- ymmärtää, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin ja osaa arvioida näitä tulkintoja kriittisesti.
- osaa selittää ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia.
- ymmärtää ajallisen jatkumon ja syy-seuraus-suhteiden ketjun historiassa ja osaa pohtia niiden pohjalta myös tulevaisuuden vaihtoehtoja.

7. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- ymmärtää, mistä historian tiedot ovat peräisin.
- oppii ja osaa käyttää historiaan ja sen tutkimukseen liittyviä keskeisiä käsitteitä, esim. lähde.
- kykenee arvioimaan eri lähteiden luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta,
- harjaantuu kriittiseen ajatteluun.
- oppii sijoittamaan historian tapahtumia ajallisiin yhteyksiin.
- ymmärtää ja osaa eritellä historian tapahtumien syitä ja seurauksia.
- oppii eläytymään yksittäisen historiallisen henkilön elämäntilanteeseen ja valintoihin.

7. luokan keskeisiä sisältöjäElämää 1800-luvulla

- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset Euroopassa
- elämää 1800-luvun Suomessa

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen

Kansallisuusaate

- kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailu ja ensimmäinen maailmansota

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset

Venäjän vallankumous**8. luokan keskeiset tavoitteet**

Oppilas

- ymmärtää historian lähteiden moninkertaistumisen ja monipuolistumisen 1900-luvulla.
- ymmärtää historian erilaisia tulkintoja ja niiden taustoja sekä osaa itse vertailla eri lähteitä ja niistä tehtyjä tulkintoja.
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteen historian tapahtumista ja tulkinnoista.
- oppii pohtimaan ihmisen toiminnan tarkoituksia ja sen taustalla olevia arvoja.

8. luokan keskeisiä sisältöjäSuomen itsenäistyminen ja sisällissota

- eri tulkinnat sisällissodasta

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen

Idän ja lännen ristiriidat

- kylmä sota
- Suomi kylmän sodan aikana

Elinkeinorakenteen muutos Suomessa

- suomalaisen hyvinvointivaltion rakentaminen
- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000- luvun alussa

- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat
- tiedonvälityksen kehittyminen ja sen luomat mahdollisuudet

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka: Eurooppa hajaannuksesta yhdistymiseen / teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys / jonkin kulttuurin osa-alueen kehitys / tasa-arvoisuuden kehitys / Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys

Arviointi 7. ja 8. luokalla

Todistuksissa historia arvostellaan numeroin. Kurssiarvioinneissa noudatetaan päättöarvioinnin kriteereitä soveltuvien osien. Arvioinnissa huomioidaan sekä oppilaan tiedot että taidot. Arviointia täydentää oppilaiden itsearviointi esimerkiksi itsearviointilomakkeilla.

Arvioinnin pohjana ovat:

- kokeet, testit
- jatkuva tuntinäyttö, osallistuminen ja oma-aloitteisuus
- kotitehtävät, työskentely

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (historia)**Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä**

- osaa erotella olennaiset asiaa selittävät tekijät asiaan kuulumattomista.
- pystyy tutkimaan ja lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Oppilas ymmärtää historian ilmiöitä

- kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen (kronologia).
- osaa selittää, miksi jollain elämänalueella ennen toimittiin toisin kuin nykyään (muutos ja jatkuvuus).
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia (syy ja seuraus).

Oppilas osaa käyttää historiallista tietoa

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

9.2.14 Yhteiskuntaoppi

Johdanto

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi, suvaitsevaiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi. Perusopetuksen yhteiskuntaopin opetus antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista.

Yhteiskuntaopin opetuksessa toteutuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet: *Ihmisenä kasvaminen, Viestintä ja mediataito, Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys* sekä *Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta*, mutta myös esimerkiksi turvallisuuteen ja kansainvälisyyteen liittyviä aihepiirejä käsitellään yhteiskuntaopissa.

Keskeisiä työtapoja

- opettajan kerronta ja keskustelu
- tiedon etsiminen ja erilaisten lähteiden sekä tilastojen tulkinta, tehtävät
- väittelyt, yhteistoiminnallinen oppiminen
- tutkiminen ja pohdiskelu
- ajankohtaisten asioiden seuraaminen

Tarpeen mukaan apuna voidaan käyttää myös tietokoneita tiedonhankintaan.

Tavoitteet 9. vuosiluokalle

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta.
- osaa hankkia ja soveltaa yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää tietoa kriittisesti ja toimia aktiivisena vaikuttajana.
- tuntee julkiset palvelut ja niiden käyttömahdollisuudet.
- saa valmiuksia työnteon ja yrittämisen kunnioittamiseen.
- ymmärtää yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään.
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta.
- tarkastelee ja kehittää osaansa vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana.
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraukset.

9. luokan keskeisimmät sisällöt

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni erityisesti nuoren ihmisen näkökulmasta.

Yksilö yhteiskunnan jäsenenä

- perhe yhteiskunnan perusyksikkönä
- yksilö kotikunnan jäsenenä, oman valtion kansalaisena ja EU-kansalaisena
- perustuslaki
- yksilön hyvinvointi
- hyvinvointiyhteiskunta ja sosiaaliturva
- kansalaisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, kestävä kehitys

Oikeustieto ja turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, erityisesti 15 vuotta täyttäneen oikeudellinen vastuu
- turvallisuuspolitiikka, ulkopoliittikka ja maanpuolustus

Vaikuttaminen

- kansalaisten mahdollisuudet yksilöinä ja ryhminä vaikuttaa yhteiskunnan oloihin sekä oman paikallistai muun yhteisönsä asioihin
- vaikuttamisen keinot globaalilla tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Päätöksenteko

- politiikan, hallinnon ja vallan perusteet
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU:n tasolla
- demokraattisen päätöksenteon peruspilarit: äänestys, vaalit

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työelämä ja yrittäjäyys

Kansantalous

- kansantalouden käsite
- yksilö ja kotitalous kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys
- inflaatio ilmiönä
- julkisen talouden periaatteet
- verotus
- talouspolitiikan perusmalleja

Arviointi

Todistuksissa yhteiskuntaoppia arvostellaan numeroin. Kurssiarvioinneissa noudatetaan päättöarvioinnin kriteereitä soveltuvin osin. Arvioinnissa huomioidaan tiedot ja taidot. Arviointia täydentää oppilaiden itsearviointi esimerkiksi itsearviointilomakkeilla.

Arvioinnin pohjana ovat:

- kokeet, testit
- jatkuva tuntinäyttö, osallistuminen ja oma-aloitteisuus
- kotitehtävät, työskentely

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (yhteiskuntaoppi)**Oppilas osaa hankkia ja käyttää yhteiskunnallista tietoa**

- pystyy tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelevaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia.

Oppilas ymmärtää yhteiskunnallista tietoa

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuisissa on olemassa useita vaihtoehtoja
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä.

9.2.15 Musiikki

Johdanto

Musiikin opetuksen perustehtävä 1.-6.-luokilla on ohjata oppilas löytämään musiikista iloa ja elämyksiä laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla ja liikkumalla. Musiikin opetus auttaa oppilasta löytämään musiikillisen identiteettinsä. Suomalaiseen musiikkikulttuuriin tutustuminen ohjaa oppilasta omille juurilleen suomalaisena, helsinkiläisenä ja käpyläläisenä. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja ja vastuullisuutta. Erilaisiin musiikkikulttuureihin tutustuminen kasvattaa suvaitsevaisuutta.

Musiikin opetuksen tehtävä 7.-9.-luokilla on rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan ja löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa. Musiikin opetus antaa ilmaisuvälineitä ja jäsentää oppilaan musiikillista maailmaa ja kokemuksia sekä opettaa käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikin kuuntelun ja musisoimisen yhteydessä. Yhdessä musisoiminen tarjoaa onnistumisen kokemuksia ja kehittää sosiaalisia taitoja kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurillisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista (*Ihmisenä kasvaminen, Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys*). Musiikin avulla voidaan viestittää asioita ja tunnetiloja, joita on vaikea puhe sanoiksi. Kriittinen suhtautuminen jatkuvasti soivaan taustamusiikkiin sekä musiikin välillä manipuloivaan ja ylikaupalliseen asemaan on myös tärkeää (*Viestintä ja mediataito*). Teknologian kehitys tietokoneiden sävellys- ja nuotinnusohjelmistoinen avaa uusia mahdollisuuksia tuottaa ja merkitä musiikkia (*Ihminen ja teknologia*). Oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja ilmaisuuden kehittymistä tukee yhteyksien etsiminen muihin oppiaineisiin, osallisuus koulun juhlissa ja tapahtumissa sekä tutustuminen pääkaupunkiseudun monipuoliseen kulttuuritarjontaan (*Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta, Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys*).

Työtavat

Musiikin peruskäsitteet, ilmaisumuodot ja traditiot pyritään oppimaan aktiivisen musisoiminnan ja kuuntelun kautta. Musisoimiseen kuuluu soittaminen, laulaminen, musiikillinen keksintä, musiikkiliikunta sekä muu musiikin esittäminen ja tuottaminen. Musiikkia kuunnellessaan oppilas tarkastelee äänympäristöä, ottaa vastaan musiikkia, eläytyy siihen ja oppii ymmärtämään sitä.

Tavoitteet luokilla 1. – 6.

Oppilas

- rohkaistuu omaan musiikilliseen ilmaisuun laulaen, soittaen ja liikkuen ryhmässä ja yksin ja saa siitä myönteisiä kokemuksia
- oppii luonnollista äänenkäyttöä ja kartuttaa laulupääomaansa
- tutustuu erilaisiin soittimiin
- oppii kuuntelemaan musiikkia keskittyneesti ja oppii havainnoimaan äänympäristöään
- oppii musiikin peruskäsitteet
- on mukana koulun yhteisissä musiikkiprojekteissa (juhlat, teemat, yms.)

6. luokan ylimääräinen musiikintunti antaa oppilaalle enemmän mahdollisuuksia soittamiseen.

Oppilas saa yksilöllistä ohjausta lyömäsoittinten ja bändisoittimien soittamisessa, mikä kehittää myös yhteismusisointitaitoja. Tämä rikastuttaa koulun juhlien ja tapahtumien musiikkitarjontaa.

1. luokan keskeiset sisällöt

Laulu

- vuodeaikoihin ja muuhun opetukseen ja koulun toimintaan liittyviä lauluja

Soitto

- kaikurytmejä ja säestystä keho- ja lyömäsoittimilla

- sanarytmien taputusta

Kuuntelu

- opetettaviin aiheisiin liittyvää musiikkia
- musiikin tunnelmia ja sen herättämiä tunteita
- musiikkia eri maista

Liikunta

- laululeikkejä
- tasajakoinen rytmi liikkeenä

Musiikkitieto

- molli - duuri
- forte - piano
- tutti - solo
- hidas - nopea
- tasajakoinen rytmi
- TAA , TI - TI

2. luokan keskeiset sisällöt

Laulu

- vuodenaikoihin, opetukseen ja muuhun koulun toimintaan liittyviä lauluja

Soitto

- kaikurytmejä ja säestystä keho- ja lyömäsoittimilla
- rytmien lukua ja taputusta rytmimerkeistä

Kuuntelu

- opetettaviin aiheisiin liittyvää musiikkia
- musiikin tunnelmia ja sen herättämiä tunteita
- musiikkia eri maista

Liikunta

- laululeikkejä
- kolmijakoinen rytmi liikkeenä

Musiikkitieto

- orkesterisoittinryhmät
- crescendo - diminuendo
- kolmijakoinen rytmi
- Z (tauko)
- parillinen ja kahdenpuoleinen rakenne

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu suomalaiseen musiikkiin
- tutustuu nuottikirjoitukseen
- erottaa duurin ja mollin kuulemalla
- harjoittelee soittamaan erilaisia rytmisoittimia.

3. luokan keskeiset sisällöt

- lauletaan kansanlauluja ja muuta perinteistä suomalaista musiikkia
- lauletaan ja kuunnellaan lastenkulttuurin klassikkoja
- harjoitellaan nuottien ja taukojen aika-arvoja (1/2, 1/4, 1/8-nuottipari ja vastaavat tauot)
- harjoitellaan rytmi/melodiasoittimin säestämistä

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu pohjoismaiseen musiikkiin
- harjoittelee soittamista rytmi/melodiasoittimin
- tutustuu yleisimpiin orkesterisoittimiin.

4. luokan keskeiset sisällöt

- kuunnellaan ja lauletaan pohjoismaista musiikkia
- tutustutaan orkesterisoittimiin
- käytetään rytmi- ja melodiasoittimia säestyksenä
- nuottien aika-arvot (1/1, 1/6) ja tauot
- C-duuriasteikon säveliä
- tutustutaan eri muotorakenteisiin

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamiseen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- osaa toimia musisoivan yhteisön jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja solo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilas

- tutustuu bändisoiton alkeisiin
- harjoittelee tunnistamaan keskeiset oppikirjojen laulujen rakenteet
- tutustuu sinfoniaorkesterin soittimiin
- tutustuu C-duuriin ja a-molliin.

5. luokan keskeiset sisällöt

- bändisoiton alkeet
- sinfoniaorkesterin kokoonpano
- musiikkia Euroopan maista; mukana Suomi-Helsinki-Käpylä
- C-duuri/a-molli
- laulujen rakenteet (maalit, coda, kertaukset jne.)

6. luokan tavoitteet

Laulu:

Oppilas

- hallitsee terveen äänenkäytön perusteet
- tutustuu kaksiaäniseen laulamiseen
- käyttää ääntään rohkeasti ja monipuolisesti myös omien musiikillisten ideoiden toteuttamisessa

Soitto:

Oppilas

- saa myönteisiä kokemuksia yhteissoitosta
- hallitsee kaksi- ja kolmijakoisen sykkeen soittamisen jollakin soittimella
- harjoittelee soittamista niin keho-, rytm-, melodia kuin soitussoittimillakin
- saa kokemuksia omien musiikillisten ideoiden toteuttamisesta
- tutustuu bändisoittimiin

Kuuntelu:

Oppilas

- oppii havainnoimaan ja kuuntelemaan monenlaista musiikkia keskittyneesti
- ymmärtää kuulonhuollon merkityksen ja hiljaisuuden tarpeen
- osaa suhtautua kriittisesti jatkuvasti soivaan taustamusiikkiin

Teoria:

Oppilas

- hallitsee nuottien aika-arvot 1/16- osanuotista kokonuottiin
- osaa c-duuri ja a-molliasteikot
- ymmärtää korotus, alennus- ja palautusmerkkien vaikutuksen
- erottaa kuuntelemalla duurin ja mollin
- tietää soinnun ja sävelen eron ja ymmärtää melodian ja harmonian käsitteet
- oppii seuraamaan kappaleiden rakennepiirteitä
- tunnistaa tasajakaisen ja kolmijakoisen rytmin

Musiikkitieto:

Oppilas:

- tunnistaa sinfoniaorkesterin soitinryhmät ja yksittäisiä soittimia
- tunnistaa muutamia klassisen musiikin keskeisiä säveltäjiä ja heidän teoksiaan
- tutustuu klassisen musiikin keskeisiin tyyliuuntiin
- tutustuu suomalaiseen kansanmusiikkiin ja maailmanmusiikkiin

6. luokan sisällöt

Laulu:

- monipuolista yksi- ja kaksiäänistä lauluohjelmistoa, josta osa osataan ulkoa
- erilaisia äänenkäytön harjoituksia

Soitto:

- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia ja monipuolista soitto-ohjelmistoa
- omien musiikillisten ideoiden toteuttamista soiton avulla
- oikeat soittoasennot ja otteet

Kuuntelu:

- erityylisten teosten havainnoivaa kuuntelua
- tietoa kuulonsuojelusta
- eri tavoin ihmiseen vaikuttavan musiikin kuuntelua

Teoria:

- nuottien ja taukojen aika-arvot, 1/16-1/1
- c-duuri ja a-molli
- ylennys-, alennus-, ja palautusmerkit
- duuri- ja molli
- soitto, sävel, melodia ja harmonia käsitteinä
- laulujen rakenteet (kertaukset, maalit, coda jne.)
- $\frac{3}{4}$ ja $\frac{4}{4}$

Musiikkitieto:

- sinfoniaorkesterin soitinryhmät ja soittimet
- keskeisiä klassisen musiikin säveltäjiä ja sävellyksiä
- klassisen musiikin tärkeimmät tyylisuunnat
- suomalaista kansanmusiikkia ja eri kulttuurien musiikkia

7. luokan keskeiset tavoitteet*Laulu*

Oppilas

- osaa käyttää ääntään siten, että pystyy osallistumaan yhteislauluun.
- saa kokemuksia yksiaäänisten laulujen lisäksi moniäänisten laulujen laulamisesta.

Soitto

Oppilas

- osaa soittaa jotakin rytm-, melodia- tai säestyssoitinta niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon.

Kuuntelu

Oppilas

- osaa kuunnella musiikkia keskittyneesti.
- ymmärtää hiljaisuuden merkityksen.
- oppii tarkastelemaan erilaisia ääniympäristöjä myös kuulonhuollon näkökulmasta.

Teoria

Oppilas

- ymmärtää ja osaa nuottikirjoituksen perusteet.
- erottaa kuuntelemalla kolmisointuja (duuri, molli, vähennetty, ylinouseva).
- ymmärtää erityylisten sävellysten rakenneperiaatteita.

Musiikkitieto

Oppilas

- tutustuu monipuolisesti suomalaiseen musiikkiin.
- tutustuu muutaman Euroopan maan ja Etelä-Amerikan maan perinnesävellyksiin.
- tutustuu bluesiin ja rockin alkuvaiheisiin.
- tutustuu sinfoniaorkesterille sävellettyihin teoksiin.

7. luokan keskeiset sisällöt*Laulu*

- eri tyyliä ja lajeja edustavia yksi- ja moniäänisiä lauluja
- äänenkäyttöä kehittäviä harjoituksia

Soitto

- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä edustavaa soitto-ohjelmistoa

Kuuntelu

- monipuolista kuunteluohjelmistoa ja sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurillisesti

Teoria

- nuotit g- ja f-avaimella
- kolmisoinnut ja niiden merkintätavat
- populaarimusiikin rakenteet ja blues-kaava

Musiikkitieto

- suomalaisen musiikin eri tyyliä alkaen kalevalaisesta laulusta
- etelä- ja latinalaisamerikkalaisen musiikin tyyliä ja soittimia
- rockin alkuvaiheet
- sinfonia ja konsertto sävellyksinä

VALINNAINEN MUSIIKKI 8. – 9. lk**8. ja 9. luokan keskeiset tavoitteet***Laulu ja soitto*

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien.

Kuuntelu

Oppilas

- osaa kuunnella erilaisia musiikkityylejä keskittyneesti sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan.
- osaa liittää kuulemansa suurempaan kokonaisuuteen.

Teoria

Oppilas

- tuntee soinnut ja niiden merkintätavat.
- osaa seurata nuottikirjoitusta.
- tutustuu musiikkiteknologiaan.
- ymmärtää musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin ja muodon tehtävät musiikin rakentumisessa sekä käyttää niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä.

Musiikkitieto

Oppilas

- tutustuu populaarimusiikin tyyleihin.
- tutustuu taidemusiikin tyyleihin.
- tutustuu näyttämömusiikkiin.
- ymmärtää, kuinka musiikin avulla voidaan tuoda esille erilaisia epäkohtia ja näin saada aikaan jopa yhteiskunnallisia muutoksia.

8. luokan keskeiset sisällöt*Laulu*

- monipuolista yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa
- ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia

Soitto

- yhteissoittotaitoa kehittävää monipuolista ohjelmistoa bändisoittimin
- harjoituksia, jotka kehittävät bändisoittinten soittotaitoa

Kuuntelu

- monipuolista kuunteluohjelmistoa havainnoiden musiikin vaikutusta tunteisiin ja mielialoihin

Teoria

- sointumerkit, nuottikirjoitus

Musiikkitieto

- Suomi-iskelmästä poprockiin
- ooppera, operetti, baletti, musikaali, elokuvamusiikki, TV-sarjojen musiikki
- barokkimusiikki
- musiikki protestin ja rauhan välineenä

9. luokan keskeiset sisällöt*Laulu ja soitto*

- ks. 8. luokan vastaavat sisällöt

Kuuntelu

- monipuolista kuunteluohjelmistoa havainnoiden musiikin tunnelmia, mielikuvia, muotoja, soittimia ja tyylejä

Teoria

- musiikkiteknologia: tietokone ja nuottikirjoitusohjelmat mahdollisuuksien mukaan

Musiikkitieto

- jazz, soul, kantri, folk, disco, proge, reggae, heavy, pop, rock, konemusiikki
- wieniläisklassismista tämän päivän taidemusiikkiin

Erityisoppilaiden musiikin keskeiset sisällöt

Erityisluokan oppilaan musiikin oppisisällöt ja työtavat valitaan tarkoituksenmukaisesti yleisopetuksen opetussuunnitelmasta ja yksilöidään oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Arviointi

Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä kertaamisiin perustuvilla työtavoilla. Jatkuvan arvioinnin kohteena on oppilaan laulu-, soitto- ja kuuntelutaidon kehittyminen tavoitteiden suuntaisesti sekä oppilaan avoin suhde musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin. Arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan kykyä itsearviointiin.

1.-6. LUOKILLA

Opettaja suorittaa jatkuvaa arviointia tunneilla ja antaa suullista palautetta. Tarvittaessa voidaan järjestää laulu- ja soittonäytteitä sekä kirjallisia kokeita. Opettaja painottaa arvioinnissa innokasta asennetta musiikkiin ja sen tuottamiseen. Arviointia ohjaavat hyvän osaamisen kuvaukset.

6. luokan musiikkinumero on osa päättöarviointia, joten 7. luokan lopullisessa arvostuksessa 6. luokan numero on otettava huomioon.

7. luokalla arvioinnin pohjana ovat jatkuvan arvioinnin lisäksi

- laulu- ja soitto- koe, joka suoritetaan yksilöllisesti ja arvioidaan sanallisesti.
- musiikkikurssin lopussa kirjallinen koe, jossa arvioidaan oppilaan musiikin tuntemusta (teoria-, musiikkitieto).

9. luokalla arvioinnin pohjana ovat jatkuvan arvioinnin lisäksi

- oppilaan tekemä esitelmä valitsemastaan säveltäjästä tai bändistä. Esitelmän arviointi perustuu oppilaan kykyyn ymmärtää ja arvioida säveltäjän / bändin tuotantoa laaja-alaisesti ja käyttää musiikin eri elementtejä ilmaisevia käsitteitä.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSTUKSELLE 8 (musiikki)

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai soitinsoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.

9.2.16 Kuvataide

Johdanto

Kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia ja rohkaista omaan kuvalliseen ilmaisuun. Kuvataiteen keskeisenä kasvatuseriaatteena on oppilaan henkinen hyvinvointi. Tavoitteena on auttaa oppilasta muodostamaan henkilökohtainen suhde taiteeseen, ihmisen ajatusten, tunteiden ja pyrkimysten ilmentäjään.

Kuvataiteen opetuksessa harjoitellaan monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Opetuksen lähestymistapa on alaluokilla leikinomainen, yläluokilla tehtävänä on vahvistaa murrosikäisen oppilaan minäkuva (*Ihmisenä kasvaminen*). Opetuksen perussisältöä ovat kuvailmaisun keskeiset taidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö. Ylemmillä luokilla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä lisätään mediateknologian hallintaa. Samalla kuvataide antaa valmiuksia jokapäiväisen kuvallisen viestinnän kohtaamiseen ja kriittiseen tarkasteluun (*Viestintä ja mediataito*).

Informaatioteknologiaan, arkkitehtuuriin ja muotoiluun liittyvien tehtävien kautta oppilas pohtii teknologian merkitystä ihmiskunnalle. Samalla tietoisuus esteettisistä, eettisistä ja ekologisista kysymyksistä kehittyy (*Teknologia ja ihminen, Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä*). Tavoitteena on lisätä oppilaan ymmärrystä eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta. Tutustumalla eri aikakausien ja kulttuurien taidehistoriaan luodaan pohjaa sekä oman että vieraiden kulttuurien ymmärtämiselle ja arvostamiselle (*Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys*). Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja ja tutustutaan visuaalisen alan ammatteihin (*Yrittäjyys*).

Käpylän peruskoulu sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokkaalla alueella, mikä luo hyvät virikkeet monimuotoiseen kuvataiteen opetukseen. Kulkuyhteydet Helsingin monipuoliseen taide- ja kulttuuritarjontaan ovat erinomaiset.

Kuvataide on esteettistä kasvatusta.

Keskeiset työtavat

1.-2. luokkien keskeiset työtavat:

- kuvataiteen integrointi muihin oppiaineisiin
- elämyksellinen, leikinomainen ja kokeileva
- yksilölliset ja yhteistoiminnalliset työtavat
- opintokäynnit
- yhteistyö paikallisten yhdistysten kanssa
- mahdolliset taiteilijavierailut ja omat näyttelyt

3.-4. luokkien keskeiset työtavat:

- kuvataiteen integroiminen eri oppiaineisiin
- näyttelyt, esittelyt, juhlat

5.-6. luokkien keskeiset työtavat:

- toiminnalliset työtavat
- luova ongelmanratkaisu
- kuvallinen ja sanallinen ilmaisu
- integrointi muihin oppiaineisiin

7.-9. luokkien keskeiset työtavat:

- oppilaskeskeisyys ja toiminnallisuus
- oppilaan omien kokemusten hyödyntäminen tehtävissä ja teemoissa
- oppiaineiden välinen integraatio
- oppiaineen sisäisen integraation johdosta tiedolliset, taidolliset ja ilmaisulliset tavoitteet toteutuvat yhtä aikaa
- oma aistihavainto, ajatus, mielikuva, intuitio tai tunne on toiminnan lähtökohtana
- oman työskentelyprosessin tarkastelu ja tallentaminen. Työprosessin tallentamisessa käytetään apuna kansiota, johon oppilas kerää muistiinpanot, luonnokset ja valmiit työt.
- teemallisuus mahdollistaa myös pitkäjänteisen työskentelyn
- opetuksessa hyödynnetään koulun oman kasvitarhan ja lähiympäristön lisäksi pääkaupunkiseudun monipuolista arkkitehtuuria ja laajaa taidetarjontaa.

Tavoitteet 1.-6. luokille**1. ja 2. luokka**

- havaintokyvyn ja kuvallisen ajattelun kehittäminen
- kuvallisen ilmaisukyvyn kehittäminen
- perustaitojen hallinta
- omien ja muiden tuotosten arvostaminen

3. ja 4. luokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- harjoittelee luovaa ilmaisua ja erilaisia ilmaisutapoja
- harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä ja työn suunnittelua
- oppii kuvailmaisuuden tekniikoita ja – välineiden käyttöä
- opettelee tekemään työn loppuun pitkäjänteisesti ja opettelee arvioimaan omaa työtään

Taiteentuntemus ja kuvataiteen osaaminen

- tutustuu taidekuviin ja opettelee erottamaan erilaisia taidesuuntauksia ja tekniikoita
- tekee opintokäynnin galleriaan tai museoon tai taiteilijan, suunnittelijan tai taidekäsityöläisen työpajaan

5. ja 6. luokka

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- oppilas harjoittelee sopivien ja monipuolisten välineiden, materiaalien ja tekniikoiden käyttöä ja valintaa töissään
- väriopin syventäminen, väri-ilmaisuus
- sommittelun käsitteiden syventäminen
- perspektiiviopiirtäminen yhden pakopisteen avulla
- havaintoon perustuvaa piirtämistä ja maalaamista: muotokuva, maisema ja asetelma
- grafiikan menetelmiin tutustumista
- yhteisprojektiin osallistuminen

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- oppilas opettelee tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta ja esittämään oman perustellun mielipiteensä erilaisista kuvista.
- esittävän, abstraktin, realistisen ja surrealistisen taiteen käsitteet
- oppilas tutustuu joihinkin maailman taiteen merkkiteoksiin

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- tuotesuunnittelun työvaiheisiin tutustuminen
- esineen elin- ja kehityskaari -käsitteisiin tutustuminen

- oppilas oppii tunnistamaan joitain Helsingin merkittävimpiä rakennuksia ja niiden tyyli- ja muotoiluteitoja
- oppilas pohtii omia mahdollisuuksiaan vaikuttaa elinympäristöönsä
- oman taidekäsityksen pohtiminen lähiympäristön kautta: mikä lähiympäristössä on taidetta, mikä on kaunista ja mikä on rumaa?

Kuvaviestintä ja mediakasvatus

- visualisten viestien tarkastelu kriittisesti
- uusien kuvaviestinnän välineisiin tutustumista ja käyttöä
- symbolien ja merkkien käyttäminen

Keskeiset sisällöt 1. – 6. luokille

1. ja 2. luokka

Oppilas

- tutustuu perusmuotoihin; ympyrä, neliö, kolmio
- tutustuu luonnonmuotoihin
- tutustuu viivan ja pisteen ilmaisumahdollisuuksiin
- harjoittelee sommittelua ja suunnitelmallisuutta
- tutustuu pinnan aistimuksiin.

Materiaaleihin ja välineisiin tutustuminen

piirtäminen:

- lyijykynä, puu- ja vahavärit, hiili
- viivaimen käyttö

maalaaminen:

- vesivärimalauksen alkeet; sivellinote
- värien käyttö

Leikkaaminen ja repiminen

- erilaiset paperit; taittelu
- saksien käyttö

Painanta, muotoilu ja rakentelu

- painanta; perunapainanta, tuputus, solumuovi yms.
- muovailuvaha
- rakentelu kierrätys- ja luonnonmateriaalista (tilan ja esineen rakentelua)

Värioppi 1. luokka

- päävärit
- kylmät ja lämpimät värit
- väreillä tunnetilojen ilmaiseminen

Värioppi 2. luokka

- päävärit kerrataan
- välivärit
- valöriasteet; musta, harmaa, valkoinen
- väreillä tiedottaminen

Kuvataiteen tuntemus

- vierailu taidemuseossa (esimerkiksi Ateneum, Kiasma, Kansallismuseo) tai näyttelyssä (kaupungin taidemuseot)
- taidekuvien ja teosten tarkastelu
- luokan oma taidenäyttely

3. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- erilaisten tekniikoiden harjoittelu: varjostaminen, maalaaminen, värittäminen
- sommittelun alkeet: viiva, tila, väri, muoto
- yksinkertaista mallista piirtämistä

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- eri aikakausien ja kulttuurien taidekuvien tarkastelua
- museo- tai taidegalleriavierailu
- taidekuvien luokittelun harjoittelua tyylin ja aikakauden mukaan

Ympäristöestetiikka

- käsitteet ekologinen ja esteettinen tutkittaessa erilaisia ympäristöistä (etenkin Käpylän alueella) ja tuotteista keskusteltaessa
- materiaalien kestävyteen perehtyminen

Media ja kuvaviestintä

- lapsille suunnatun mainonnan tarkastelua
- digitaalikameran käyttöön tutustuminen

4. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- monipuolinen työskentely eri tekniikoita käyttäen: maalaamisen ja värittämisen eron tunnistaminen
- sommittelun elementit: tasapaino, jännite, viiva, tila, liike, aika, väri (vasta-, välivärit, väriopin alkeet) ja muoto
- valööriharjoituksia

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Suomen taiteen tunnetuimpiin mestareihin tutustuminen, opintokäynti tai taiteilijavierailu
- taiteen eri ammatteihin tutustuminen

Ympäristöestetiikka

- rakennettujen ja luonnonympäristöjen vertailu koulun lähialueella
- Käpylän rakennusten tyylipiirteitä
- ekologinen ajattelu ympäristö- ja esine suunnittelussa

Media ja kuvaviestintä

- mainoskuviin tutustuminen: kuvamanipulaatio
- digitaalikameran käytön harjoittelu, kuvankäsittelyohjelmaan tutustuminen

5. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- harjoitustehtävät, joissa oppilas valitsee itselleen sopivimman tavan toteuttaa työ
- sommittelun keinot: tasapaino, rytmi, jännite, muoto, viiva, väri, tila, aika, liike (etuala/taka-ala)
- ihmisen mittasuhteet

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- erilaisia esimerkkejä realistisesta ja surrealistisesta taiteesta sekä esittävästä ja ei-esittävästä taiteesta
- saman aiheen käsittelyyn tutustuminen eri aikakausina

Ympäristöestetiikka

- erilaisia esimerkkejä realistisesta ja surrealistisesta taiteesta sekä esittävästä ja ei-esittävästä taiteesta
- saman aiheen käsittelyyn tutustuminen eri aikakausina

Media ja kuvaviestintä

- medioiden merkitys omassa elämässä
- kuvankäsittelyn harjoittelu tietokoneella
- videon tai kuvasarjan kuvaaminen video-, digitaali-, tai järjestelmäkameralla

6. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- astetta itsenäisemmän työskentelyn harjoittelu, tehtävät joissa pohditaan tekniikan, työn koon ja ilmaisutavan suhdetta työn ideaan
- tehtäviä, joissa käytetään kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa
- mahdollisuus työskennellä monipuolisesti eri välineitä, materiaaleja ja tekniikoita käyttäen
- erilaiset lähtökohdat kuvallisessa ilmaisussa; tunteet, eri aistihavainnot, mielikuvat, muistikuvat, elämykset ja kokemukset
- luottamus omiin taitoihin ja kykyyn löytää itselle sopiva kuvailmaisun tapa ja tekniikka
- yhden pakopisteen kuva sekä väriperspektiivi havaintoon liittyen tilaa kuvattaessa kaksiulotteisella pinnalla
- havaintoon perustuvaa piirtämistä ja maalaamista

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- taidekuvien tarkastelun kohteena ja työskentelyn lähtökohtana ovat keskeisimmät tyyliuunnat, esim. renessanssi
- eri aikakausien taideteosten symboliikkaan tutustuminen
- kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua keskustelussa ja arvioinnissa.
- tutustutaan johonkin Helsingissä näytteillä olevaan ajankohtaiseen näyttelyyn

Ympäristöestetiikka

- muotoilu
- tarpeiden, materiaalien ja muodin vaikutus esinesuunnitteluun, esimerkkien tutkiminen, tiedonhankinta, käsite kehityskaari
- tuotteen matka ideasta, käyttöön, kierrätykseen ja sen hävittäminen
- kestäväkehitys suunnittelun lähtökohtana
- monipuoliset ongelmaratkaisutehtävät, joissa idea esitetään pienoismallina
- arkkitehtuuri
- Helsingin empire-keskustan tärkeimpien rakennusten arkkitehtuurin tutkiminen
- ympäristöestetiikka
- voiko tehdasalue olla kaunis, mihin ei saisi rakentaa, kuinka luontoa säästetään, viihtyisän asuin ympäristön ehdot; keskustelua ja ympäristösuunnitelmien tekoa tuttuun lähiympäristöön

Media ja kuvaviestintä

- oppilas käyttää ohjatusti ja harkiten eri kuvaviestinnän välineitä kuvatessaan eri ilmiöitä ja tapahtumia
- symbolien ja merkkien merkitys mainonnassa ja brandien imagon luomisessa
- erilaisten kuvien luokittelua, esim. valokuvan eri käyttötarkoitukset

Arviointi luokilla 1. – 6.**Arviointi 1. ja 2. luokalla**

- kuvataiteen arviointi on monipuolista ja kannustavaa
- arvioinnissa otetaan huomioon innostuneisuus, oppimisprosessi sekä työn loppuunsaattaminen
- palautetta annetaan jo työskentelyn edetessä
- kuvataiteen arviointi perustuu oppilaan tuotoksiin, kuten luonnoksiin ja valmiisiin töihin
- 1 – 2- luokilla arviointi perustuu lähinnä materiaalin ja välineiden hallintaan
- oppilasta ohjataan itsearviointiin
- oppilaan vanhemmilla on oikeus saada palautetta lapsensa edistymisestä arviointikeskustelussa, joka pidetään oppilaan, vanhemman ja opettajan kesken

Arviointi 3. ja 4. luokalla

- perustuu jatkuvan palautteen antamiselle
- suhteutetaan aina oppilaan taitoihin ja tietoihin
- arvioinnin kohteena koko työskentelyprosessi ja valmis tuotos
- arviointiin sisältyy itsearviointia sekä muilta oppilailta saatua palautetta.
- työvälineistä huolehtiminen

HYVÄN OSAAMISEN KUVAUS 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Oppilas**

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearvioinnissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielitymyksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää, mitä muotoilijat ja arkkitehdit tekevät, ja tuntee joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

Arviointi 5. ja 6. luokalla

- perustuu jatkuvan palautteen antamiselle
- suhteutetaan aina oppilaan taitoihin ja tietoihin oppisisältöihin nähden
- arvioinnin kohteena koko työskentelyprosessi ja valmis tuotos
- arviointiin sisältyy itsearviointia sekä muilta oppilailta saatua palautetta
- työvälineistä huolehtiminen

Arviointi 6. luokan päättyessä

- Arvioinnin kohteena ovat oppilaan työskentelytaidot, tiedot taiteesta, ympäristöstä ja mediasta, kuvallisen ilmaisun taidot ja ideat sekä oppilaan itsearviointitaidot.
- Arviointi on monipuolista ja siinä kiinnitetään huomiota oppilaan kiinnostuksen heräämiseen taiteeseen, esteettisen havainnoinnin rikkauteen ja itseilmaisun rohkeuteen ja omaperäisyyteen. Arvioinnin kohteena ovat oppilaan erilaiset kuvalliset tuotokset, kuvallinen ja sanallinen työskentely ja oman toiminnan arviointi.
- Arviointi kohdistuu kuvataiteen opetuksen neljän sisältöalueen taitojen ja tietojen omaksumiseen sekä esteettisen näkemyksen ja persoonallisen ilmaisutavan kehittymiseen.
- Kuvallisen ilmaisun ja ajattelun alueella arvioidaan oppilaan kykyä käyttää värejä ja kuvan sommittelua ja kuvallisia peruselementtejä sekä tilan rakentamista omassa ilmaisussaan. Arvioidaan oppilaan kykyä ilmaista havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan.
- Taiteen tuntemuksen ja kulttuurisen osaamisen alueella arvioidaan oppilaan taiteen ja kulttuurin tuntemusta, tietoja suomalaisista taiteilijoista ja nykyaikaisesta sekä joistakin oppilaalle vieraista kulttuureista. Arvioinnin kohteena on myös oppilaan kyky tarkastella taideteoksia ja olla kiinnostunut taiteen ilmiöistä ja keskustella taideteoksista ja tulkita kuvallisesti taidetta.
- Ympäristöestetiikan, arkkitehtuurin ja muotoilun alueella arvioidaan oppilaan tietämystä oman lähiympäristönsä ja Helsingin arkkitehtuurista sekä kykyä tarkastella lähiympäristönsä rakennuksia, maisemaa ja esineitä esteettiseltä, eettiseltä ja ekologiselta kannalta. Arvioinnin kohteena ovat myös oppilaan kyvyt kuvata ja rakentaa tilaa, hahmottaa kolmiulotteista muotoa ja käyttää erilaisia materiaaleja työskentelyssään.
- Median ja kuvaviestinnän alueella arvioidaan oppilaan kykyä havainnoida, tulkita ja arvioida itselleen tärkeitä kuvallisia medioita. Arvioinnin kohteena ovat oppilaan omat kuvalliset tuotokset; sarjakuvat, valokuvat, digitaaliset kuvat ja liikkuvat kuvat, kuvan ja tekstin yhdistäminen sekä oppilaan kyvyt pohtia ja perustella näkemyksiään median välittämistä visuaalisista viesteistä.
- Itsearviointin kykyjä arvioidessa kohteena ovat oppilaiden tuottamat kasvunkansiot, työkirjat tai portfoliot, joihin oppilas on tallentanut omaa kuvallista työskentelyprosessiaan.
- Työskentelytaitojen arvioinnissa kohteena ovat oppilaan omien ja muiden taitojen ja ajatusten arvostaminen ja arviointi sekä kuvallisen työskentelyprosessin ymmärtäminen. Arvioidaan oppilaan taitoja kehittää ideoita, luonnostella ja saattaa työnsä loppuun sekä oppilaan kykyä huolehtia ja käyttää asianmukaisesti työskentelymateriaaleja ja -välineitä.

Kuvataiteen yhteiset tavoitteet vuosiluokille 7. – 9.**Oppilas oppii**

- tuntemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti kuvataiteen keskeisiä käsitteitä, ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä
- nauttimaan kuvallisen ilmaisun tarjoamista mahdollisuuksista ilmaista minuuttaan ja suhdettaan maailmaan sekä suhtautumaan ennakkoluulottomasti taiteen eri ilmiöihin
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteenä
- tuntemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti kuvaviestinnän keskeisiä käsitteitä sekä informaatioteknologiaa viestinnässä ja kuvien käsittelyssä mahdollisuuksien mukaan
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää, muotoilua ja ympäristöä esteettisestä, eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta ja tiedostamaan oman merkityksensä kriittisenä kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena.
- työskentelemään vastuullisesti niin yksin kuin yhteisön jäsenenä sekä arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työskentelyä ja töitä.
- ymmärtämään ja arvostamaan erilaisuutta, omaa ja vieraita kulttuureita.
- kunnioittamaan tekijänoikeuksia ja kuvaviestinnän etiikkaa.

7. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Oppilas

- kokeilee mahdollisuuksien mukaan kuvailmaisun keskeisiä menetelmiä: piirustus, maalaus, valokuva, digitaalinen kuva, grafiikka, kuvanveisto, kollaasi
- oppii hyödyntämään kierrätysmateriaalia kuvailmaisussaan
- hyödyntää värimaailman ja välöorien vuorovaikutusta sekä sommittelun elementtejä
- käyttää lähdeaineistoa hyväkseen työskentelyssään
- tallentaa työprosessin aikana syntyneet luonnokset ja lopputulokset
- arvioi yksin ja yhdessä muiden kanssa tehtyjä töitä ja työskentelyprosessia.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas

- tutustuu yleisesti Suomen kultakauden taiteilijoihin ja heidän teoksiinsa
- käyttää internetin taidepalvelumahdollisuuksia
- analysoi taidekuvia, ymmärtää, kritisoi ja perustelee tulkintojaan.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- lähestyy esinemaailmaa omakohtaisen kokemuksen pohjalta eri materiaaleja käyttämällä
- tutustuu keramiikan perustyötapoihin ja materiaaleihin
- luo suhteen tilaan ja arkkitehtuuriin simuloimalla rakentamista eri menetelmin
- tarkastelee lähialuetta ja/tai koulun kasvitarhaa piirtäen, maalaten tai valokuvaamalla
- osallistuu tarvittaessa koulun teematapahtumien ja juhlien lavastusten, koristeiden yms. suunnitteluun ja toteutukseen.

Media ja kuvaviestintä

Oppilas

- tarkastelee kriittisesti erilaisia kuvia mediassa ja tunnistaa kuvaviestinnän keinot tiedottaa, vaikuttaa ja manipuloida
- esittää oman tarinan jollakin kuvakerronnan keinolla (esim. kuvitus, sarjakuva, liikkuva kuva)
- käyttää mahdollisuuksien mukaan digitaalista - ja/tai videokameraa
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan digitaaliseen kuvankäsittelyyn ja editointiin
- tutustuu kuvaviestinnän etiikkaan ja tekijänoikeuskysymyksiin.

8. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Oppilas

- syventää aikaisempia tietojaan ja taitojaan kuvailmaisun saralla
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan öljy- ja/tai akrylivärimaalaukseen
- syventää tietojaan kuvasomittelusta ja väriopista
- tallentaa työprosessin aikana syntyneet luonnokset ja lopputulokset
- arvioi yksin ja yhdessä muiden kanssa tehtyjä töitä ja työskentelyprosessia.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas

- käy mahdollisuuksien mukaan taidemuseoissa ja/tai gallerioissa
- tutustuu moderniin taiteeseen ja sen historiaan sekä nykytaiteen eri ilmiöihin
- käyttää internetin taidepalvelumahdollisuuksia
- analysoi taidekuvia sekä erilaisia taideteoksia, ymmärtää, kritisoi ja perustelee tulkintojaan.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- tutustuu muotoiluprosessiin ja muotoilun keskeiseen sanastoon
- syventää käsitystään muotoiluprosessin vaiheista omakohtaisella työskentelyllä yksin ja/tai ryhmässä
- tutustuu arkkitehtuurin historiaan ja suomalaiseen rakennusperinteeseen
- osallistuu tarvittaessa koulun teematapahtumien, juhlien lavastusten, koristeiden yms. suunnitteluun ja toteutukseen.

Media ja kuvaviestintä

Oppilas

- syventää tietojaan valokuvauksesta sekä valokuvan erilaisista rooleista kuvaviestinnässä
- suunnittelee ja toteuttaa graafisen kokonaisuuden eri kuvaviestinnän keinoja hyödyntäen
- syventää mahdollisuuksien mukaan tietojaan ja taitojaan digitaalisessa kuvankäsittelyssä ja editoinnissa.

9. luokan keskeiset sisällöt

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

Oppilas

- syventää aikaisempia tietojaan ja taitojaan kuvailmaisun saralla
- valitsee omalle ilmaisulleen parhaiten soveltuvat tekniikat töiden toteuttamiseksi
- soveltaa aiemmin oppimaansa yhä itsenäisemmin
- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi itsenäisesti kuvataiteen lopputyön kevätlukukaudella
- arvioi yksin ja yhdessä muiden kanssa tehtyjä töitä ja työskentelyprosessia.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

Oppilas

- käy mahdollisuuksien mukaan taidemuseoissa ja/tai gallerioissa
- syventää aikaisempia tietojaan ja taitojaan kuvailmaisun saralla
- tutustuu eroihin länsimaisen ja muun maailman taidekäsityksen välillä
- tutustuu syvemmin nykytaiteen eri ilmiöihin osallistumalla esim. ympäristö-, tila- tai käsitetaideteoksen suunnitteluun ja toteutukseen joko yksin tai ryhmässä.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

Oppilas

- harjoittelee tietoisemmin myös kestävän kehityksen arvojen sisällyttämistä kuvalliseen työskentelyyn ja muotoiluun
- osallistuu tarvittaessa koulun teematapahtumien, juhlien lavastusten, koristeiden yms. suunnitteluun ja toteutukseen.

Media ja kuvaviestintä

Oppilas

- tutustuu julistetaiteen vaikutuskeinoihin, suunnittelee ja toteuttaa julisteen
- hyödyntää mahdollisuuksien mukaan digitaalista kameraa, internetin taidepalveluja ja lähdemateriaalia apuna työskentelyprosessin eri vaiheissa ja/tai dokumentoinnissa.
- syventää ymmärrystään tekijänoikeuskysymyksistä ja kuvaajan etiikasta kuvaviestinnässä.

Erityisluokkien kuvataideopetuksen keskeiset sisällöt

Erityisluokan oppilaan kuvataiteen oppisisällöt ja työtavat valitaan tarkoituksenmukaisesti yleisopetuksen opetussuunnitelmasta ja yksilöidään oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Arviointi yläluokilla

Opetukseen ja oppimiseen kuuluu olennaisena osana oman toiminnan arviointi (itsearviointi) ja pohtiva opetuskeskustelu (arviointi yhdessä muiden oppilaiden ja opettajan kanssa) suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Päätösarvioinnin perusteella oppilaat valikoituvat jatko-opintoihin.

Työprosessin ja lopputuloksen arviointikriteerit:

- aktiivinen työskentely ja osallistuminen opetukseen tunneilla, oma-aloitteisuus
- kyky suunnitella ja toteuttaa oma työ
- kyky soveltaa aiemmin opittua
- kyky hyödyntää työstä saatua palautetta
- sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot
- työskentelyn tulokset
- kyky arvioida omaa työtä
- toisten huomioonottaminen ja ryhmätyötaidot
- vastuu omasta opiskeluympäristöstä ja työvälaineistä
- tehtävästä riippuen arvioinnissa painotetaan joko työprosessia tai lopputulosta tai molempia

Oppilaan itsearviointi:

- oman työskentelyn tarkastelu, prosessin tallentaminen ja pohdinta
- realistinen kuva omista tiedoista, taidoista ja mahdollisuuksista

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (kuvataide)

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- ja museokäyntejä ja internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta
- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon- ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

9.2.17 Käsityö

Johdanto

Käsityön opetuksen tarkoitus on käden taitojen kehittäminen ja työntekoon kasvattaminen.

Käsityöopinnoissa sivutaan myös teknologiakasvatusta, jonka päämääränä on antaa mahdollisuus omaksua yhteiskunnassa selviämisen kannalta riittävä teknologinen yleissivistys. Pyrkimyksenä on, että oppilas pystyy soveltamaan teoreettista perustietoa käytännön työhön ja samalla kartuttaa jokapäiväisessä elämässä tarvittavia kädentaitoja vaativia valmiuksia.

Käsityön opetuksen tehtävänä on löytää oppilaan kanssa tekemällä oppimisen ilo, jonka kautta hänen itsetuntonsa voi kasvaa. Nähdessään oman työnsä etenemistä ja tuloksia hän voi kokea onnistumista työssään. Opittava asia pyritään liittämään oppilaan kokemusmaailmaan ja toteuttamaan ongelmalähtöisesti, yksin tai yhdessä ryhmässä toimien.

Tavoitteena on, että käsityön opiskelu kasvattaa oppilasta vastuuntuntoon ja ympäristön kunnioitukseen. Hän opettelee käyttämään materiaaleja taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Yhteisöllisyyttä opitaan ryhmätyöskentelyssä, arvioitaessa yhteisesti omia ja muiden töitä sekä kannattaessa vastuuta oman oppimisympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä. Käsityön opiskelussa korostuu työturvallisuus, joka käytännössä näkyy käsitöissä tarvittavien perustyövälineiden sekä koneiden turvallisen ja tarkoituksenmukaisen käytön opettelussa.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein kokeillen, tutkien ja keksien, edeten kohti kokonaisen käsityöprosessin hallintaa suunnittelusta arviointiin. Opetus ohjaa oppilasta suunnitelmallisuuteen, omatoimisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Oppilasta kannustetaan luovaan, esteettiseen ja ekologiseen työskentelyyn. Oppilas tutustuu suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityöperinteeseen. Hän harjoittelee mahdollisuuksien mukaan tietoteknisten välineiden käyttöä käsityöprosessin eri vaiheissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä.

Käsityön opetuksessa huomioidaan oman koulun ympäristön sekä Helsingin kaupungin monipuolinen kulttuuritarjonta (museot, näyttelyt, tapahtumat).

Käsityön opetus sisältää kaikki aihekokonaisuudet. Niistä käsityöhön soveltuvat erityisesti *Ihmisenä kasvaminen*, *Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys*, *Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys* sekä *Ihminen ja teknologia*. Aihekokonaisuudet käsityön opiskelussa:

Ihmisenä kasvaminen

- tietojen ja taitojen kehittyminen
- itsetuntemuksen kehittyminen
- itseilmaisun kehittyminen
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen työskentelyyn kasvaminen
- yhteisöllisten taitojen harjaantuminen

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- oman ja muiden maiden (erityisesti tällä alueella esiintyvään) kulttuuriperintöön kuuluviin käsityötaitoihin ja perinteisiin tutustuminen ja niiden kokeileminen
- mahdolliset opintokäynnit
- pukeutumisetiketti

Viestintä ja mediataito

- esteettisyyden kasvattaminen, esteettisten arvojen tunnistaminen
- tietotekniikan hyödyntäminen esim. suunnittelussa ja työn kuvaamisessa
- oma pukeutuminen ja mainonta
- sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaitteen viesti

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys

- omatoimisuuteen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn kannustaminen
- käsityöteollisuuden tuotteisiin, välineisiin ja tekniikoihin tutustuminen
- kädentaitoammatteihin tutustuminen

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä kehityksestä

- materiaalien taloudellinen käyttö, kierrätys ja kunnostustaidot
- omien ekologisten valintojen tekemisen opettelu (kulutuskäyttäytyminen)
- tuotteen elinkaari

Turvallisuus ja liikenne

- pukeutumisen vaikutus liikenneturvallisuuteen

Ihminen ja teknologia

- käsityössä tarvittaviin työvälineisiin ja koneisiin tutustuminen ja niiden käytön harjoittelu
- koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteiden ymmärtäminen
- pintakäsittelyt, vaatteiden ja kankaiden viimeistelykäsittelyt

Työtavat

- yksilöllinen työskentely
- parityöskentely
- työskentely ryhmässä
- mahdollisuuksien mukaan käytetään tutkivaa otetta oppimiseen

Opetusjärjestelyt

Käsityötä opetetaan:

- 1.luokalla 1 vvt
- 2.luokalla 2 vvt
- 3.-5. luokilla puoli lukuvuotta teknisessä ja puoli lukuvuotta tekstiilityössä 2 vvt.
- 6.-7. luokilla oppilaan valinnan mukaan joko teknisessä tai tekstiilityössä (2vvt/6.lk ja 3vvt/7.lk). Lisäksi opetus sisältää näillä luokilla jakson toisesta käsityön alueesta.
- 8.-9.luokilla valinnaisena oppiaineena 2 vvt ja/tai vaihtuvia käsityön teemakursseja 1 vvt laajuisesti.

Arviointi

- perustuu jatkuvan palautteen antamiselle
- arvioinnin kohteena koko työskentelyprosessi ja valmis tuotos
- alemmilla luokilla arvioinnissa painottuvat työskentelytavan ja työn teknisen suorittamisen arviointi.
- arviointiin sisältyy itsearviointia sekä muilta oppilailta saatua palautetta

Todistuksessa annettava arviointi perustuu käsityön yleisiin ja vuosiluokkakohtaisiin tavoitteisiin sekä valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa esitettyihin hyvän osaamisen kuvauksiin.

Valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset kuvaukset oppilaan hyvästä osaamisesta ovat käsityössä 4. luokan päättyessä. Oppiaineen nivelkohtiin liittyvät hyvän osaamisen kuvaukset ovat ohjeelliset. Ne on tarkoitettu antamaan suuntaa opettajan suorittamalle arvioinnille. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8).

Arvioinnin pohjana voidaan käyttää seuraavien tavoitteiden toteutumista:

- Suunnittelutaito:
omaperäiset ratkaisut, luova ajattelu, työn kokonaisratkaisut
- Työskentelytapa:
omaaloitteisuus, työskentelyn suunnitelmallisuus, työskentelyn pitkäjänteisyys, työohjeiden seuraaminen ja niiden käyttötaito, työvälineistä ja työtilasta huolehtiminen, yhteistyötaito
- Työn tekninen suorittaminen:
työtekniikoiden ja ohjeiden hallinta, käyttökelpoisuus ja työn jälki valmiissa työssä
- Tiedollisen aineksen hallinta:
tekniikan teoreettinen hallinta, aines- ja työvälinetieto, kuluttajatietous

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 1. – 6.

Käsityön opetuksen tehtävänä on:

- perehdyttää oppilas käsityön käsitteisiin, perustekniikoihin, tietoihin ja taitoihin
- herättää oppilaan kriittisyyttä, vastuuntuntoa ja arvostusta työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa
- ohjata käsityössä tarvittavien perustyövälineiden sekä koneiden turvalliseen ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön
- oppia kantamaan vastuuta oppimisympäristön viihtyisyydestä
- oppia valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- kehittää oppilaan suunnittelu- ja dokumentointitaitoja
- pitkäjänteisyyden ja ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen itsenäisessä työssä sekä ryhmätyöskentelyssä käyttäen apuna erilaisia tietolähteitä
- opettaa arvioimaan omaa ja muiden työtä
- oppia vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin suunnittelusta arviointiin
- monipuolinen työskentely, taitojen kehittyminen ja onnistumisen tunteet antavat työniloa; myönteinen asenne työn tekemiseen ja opiskeluun kasvaa.

Yhteiset sisällöt vuosiluokille 1. – 6.

- alkuopetus: käsityöaskartelu, luokat 3-6: keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita sekä tuotteiden valmistamista
- muodot, sommittelu ja värit
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- omalle paikkakunnalle ja maalle omaleimaisia (sekä perinteisiä että moderneja) käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja sekä niihin liittyviä harrastuksia ja ammatteja. Huomioidaan Helsingissä ja Suomessa esiintyviä muiden kulttuurien käsityöperinteitä
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- materiaali- ja kuluttajatietous sekä materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö
- kullekin luokka-asteelle on kirjattu vain uutena opittavat asiat. Näiden lisäksi harjaannutetaan ja syvennetään aiemmin opittuja taitoja ja tietoja.

1. luokan tavoitteet

Oppilas

- harjoittelee käden ja sormien välistä koordinaatiota sekä kehittää hienomotoriikkaa
- kokee työniloa
- harjoittelee arvioimaan omaa työtään ja työskentelyään
- opettelee saamaan palautetta omasta työstään
- tutustuu käsitteistöön, välineistöön ja perustekniikoihin
- opettelee käyttämään oikeita työvälineitä ja tuotteeseen sopivia materiaaleja
- paperiaskartelu, lankatyöt, ompelutyöt, painanta, sormivirkkaus
- saa mahdollisuuden osallistua oman työnsä suunnitteluun
- harjoittelee käyttämään tuotteeseen sopivaa materiaalia taloudellisesti ja kekseliäästi.

1. luokan sisällöt

Opetuksessa

- valitaan tehtävät oppilaan kokemusmaailmasta
- ohjataan oppilasta valmistamaan tuotteita, jotka ovat hänelle merkityksellisiä
- oppilas saa jokaisen käsityötehtävän aikana ja lopuksi palautteen ja opettelee itse arvioimaan osaamistaan ja iloitsemaan onnistumisesta
- käytetään oikeita ja tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja käsitteitä sekä vaihtelevia materiaaleja, esim. kankaat, kivet, puumateriaali, paperi, pahvi, langat, kierrätysmateriaali

- perustaidot: solmu, langan pujotus neulansilmään, ompelun päättely, saksien käyttö
- esim. taittelu, sormivirkkaus, etupisto, painanta
- Oppilastöissä huomioidaan vuosittaisia juhlia
- oppilaalle annetaan mahdollisuuksia valintojen tekemiseen työskentelyn aikana
- oppilas suunnittelee ja valmistaa tuotteen annettuja materiaaleja hyväksikäyttäen.

2. luokan tavoitteet

Oppilas

- iloitsee onnistumisestaan
- harjoittelee tarkastelemaan ja arvioimaan omaa työtään ja työskentelyään
- opettelee arvostamaan saamaansa palautetta
- oppii valitsemaan työhönsä sopivat materiaalit ja välineet annetuista vaihtoehdoista
- opettelee lisää tekniikoita ja syventää jo opittua: paperiaskartelu, lankatyöt, ompelutyöt, painanta
- käyttää oikeita käsitteitä oman työnsä esittelyssä ja arvioinnissa
- harjoittelee suunnittelemaan tuotteen annettuja materiaaleja hyväksikäyttäen
- harjoittelee taloudellista ja järkevää materiaalinkäyttöä.

2. luokan sisällöt

Opetuksessa

- tuetaan oppilasta monipuolisten käsityötehtävien tekemisessä
- ohjataan oppilasta valitsemaan oikeita ja tarkoituksenmukaisia työvälineitä sekä käyttämään oikeita termejä
- harjoitellaan erilaisia käsityöaskartelun tekniikoita: esim. liisteröintityöt, ryijynukkasolmu, pykäpisto, kankaanpainanta, huovutus
- oppilastöissä huomioidaan vuosittaisia juhlia
- suunnitellaan tuote tiettyyn käyttötarkoitukseen
- esim. oppii leikkaamaan kangasta reunasta alkaen ja ottamaan lankaa kerältä oikein.

3. luokka

Tekstiilityö

Tavoitteet

Koneompelu: Oppilas

- tutustuu ompelukoneeseen, oppii käyttämään sitä ja osaa nimetä sen tärkeimmät osat
- harjoittelee leikkaamista valmiin kaavan avulla
- oppii käsitteet sauma ja huolittelu
- harjoittelee työn siistimistä ja silittämistä.

Kankaan kuviointi:

- Oppilas voi liittää ompelutyöhönsä konekirjontaa työstä riippuen.

Sisällöt

- koneen osat ja toimintaperiaate
- langoitus ja puolaus
- suoran ompeleen ja siksakin säätäminen
- yhdyssauma ja siksak-huolittelu
- ompelun aloitus ja lopetus
- työn siistiminen työn edetessä
- silittäminen ja lämpötilan säätäminen
- konekirjonta suoran ompeleen ja siksakin avulla

Tekninen työ**Tavoitteet**

- tutustutaan lähinnä puun työstämiseen
- oppia perustyötapoja ja kehittää oppilaan kädentaitoja, pitkäjänteisyyttä sekä oikeanlaista asennoitumista työn tekemiseen ja työn valmiiksi saattamiseen
- oppia arvostamaan omaa ja toisten työntekoa sekä oppia huomioimaan oman työskentelynsä turvallisuus
- opettaa oppilasta oman työn ja työskentelyn arvioimiseen.

Sisällöt

- mittaaminen ja merkitseminen: viivain, suorakulma, purasin
- työstötavat: katkaisusahaus, kapean pinnan höyläys, poraaminen käsin, viilaaminen
- puun liitostavat: naulaaminen, liimaus, puristaminen
- pintakäsittelytapoja: hionta, luonnonmukaiset tavat

4. luokka**Tekstiilityö****Tavoitteet**

4. luokalla pääpaino on lankatoissa. Suositellaan neulonnan valitsemista tekniikaksi.

Lankatyöt

- Oppilas oppii neulonnan alkeet ja valmistaa pienen neuletyön.
TAI
- Oppilas oppii virkkauksen alkeet ja valmistaa pienen virkkaustyön.

Koneompelu

- oppilas vahvistaa koneompelutaitojaan
- oppilas osaa jäljentää kaavan ja piirtää saumanvarat
- oppilas osaa silittää.
- edellisen luokan taitojen vahvistaminen

Kankaan kuviointi

- Oppilas tutustuu joko sabluunapainantaan tai estovärjäykseen.

Sisällöt**Lankatyöt**

- neulonnan oikea työote
- silmukoiden luominen ja päättäminen
- oikea silmukka ja edestakaisneule
- aloitus- ja lopetuslankojen päättely
- työn viimeistely
TAI
- virkkauksen oikea työote
- ketjusilmukka ja kiinteä silmukka
- tasovirkkaus
- työn viimeistely

Koneompelu

- kaavan jäljentäminen ja saumanvarojen lisääminen
- kaavan asettelu kankaalle
- napin ompelu

Kankaan kuviointi

- kankaan painanta sabluunan avulla tai kankaan värjäys ja kuviointi estovärjäyksellä (esim. solmubatiikki tai taikinamaalaus)

Arvioinnissa käytetään apuna hyvän osaamisen kuvausta 4. luokan lopussa.

Tekninen työ**Tavoitteet**

Pääpaino on edelleen puutöissä, mutta tutustutaan myös metalliin materiaalina.

- kehitetään perustyötapojen hallintaa ja opetellaan uusia, enemmän taitoja vaativia menetelmiä

Sisällöt

- mittaaminen ja merkitseminen: 45 astetta suorakulmalla
- työstötavat: halkaisusahaus, leveän pinnan höyläys, talttaaminen, poraaminen koneella, raspaaminen
- puun liitostavat: ruuvaaminen,
- pintakäsittelytapoja: petsaus, lakkaus
- metallin tai muovin alkeellinen työstäminen

Arvioinnissa käytetään apuna hyvän osaamisen kuvausta 4. luokan lopussa.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Oppilas**

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä peruskäsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjännitteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kulttuuriperintöön

5. luokka**Tekstiilityö****Tavoitteet**

5. luokalla pääpaino voi olla koneompelussa tai lankatöissä.

Koneompelu

- Oppilas syventää koneompelutaitojaan
- Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen leikkuusuunnitelman ja tutustuu kaavamerkkeihin.

Lankatyöt

- Oppilas syventää taitojaan 4.luokalla oppimastaan tekniikasta.

Kankaan kuviointi ja erikoistekniikat

- Oppilas käyttää osana muita töitä.

Materiaali- ja kuluttajatietous

- Oppilas omaksuu puuvillatietoutta ja osaa huoltaa puuvillaisen tuotteen.

Sisällöt

Opetuksen sisällöt valitaan seuraavista tekniikoista painotuksen mukaan.

Koneompelu

- käsitteet päärme ja käänne
- vetoketjun ompelu helppoa työtappaa käyttäen

- leikkuusuunnitelma, langansuunta, taite, hulpio

Lankatyöt

- neulomisessa nurja silmukka ja suljettu neule, esim. resorisäärystin
- virkkaamisessa pylvä, muotovirkkaus

Kankaan kuviointi

- esim. päällike- tai alikeompelu

Erikoistekniikat

- esim. huovutus tai käsinkirjonta (esim. ristipistot)

Materiaali- ja kuluttajatietous

- puuvillan historia, alkuperä sekä puuvillakuidun jalostus langaksi ja kankaaksi
- puuvillan ominaisuudet ja käyttö
- puuvillaisen tuotteen hoito
- erilaisia puuvillakankaita

Tekninen työ

Tavoitteet

Oppilas suunnittelee aiempaa itsenäisemmin omaa työtään ja työskentelyään huomioiden tuotteen toimivuuden ja esteettisyyden.

- kirjallisten työohjeiden ja -piirustusten lukutaidon harjaannuttaminen
- käyttää aiemmin oppimiaan perustyötapoja monipuolisesti
- oppii sähköopin alkeita

Sisällöt

- mittaaminen ja merkitseminen: suuntapiirrin
- työstötavat: lehtisahaus, kaarevan pinnan höyläys, raspaaminen, pakottaminen
- liitostavat: akkuporakoneen käyttö ruuvaamisessa, niittaus
- pintakäsittelytapoja: maalaaminen,
- sähkötekniikka: suljettu ja avoin virtapiiri
- dokumentointi (kuva +selostus)

6. luokka

Painotetun käsityön yhteiset tavoitteet ja sisällöt (2 vvt.)

Käsityössä kuntakohtainen 6. luokan opetussuunnitelma on laadittu siten, että tavoitteet ovat yhteiset sekä tekstiili- että tekniselle työlle ja koulut ottavat ne sellaisenaan opetussuunnitelmaansa.

Yhteisen käsityön sisällöt määritellään koulukohtaisesti tekstiilityön ja teknisen työn sisältöjen pohjalta.

Tavoitteet

Oppilas

- ymmärtää käsityöprosessin
- pyrkii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita ja esteettisiä tuotteita
- oppii etsimään luovia ratkaisuja suunnittelussa havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa lukea yksinkertaisia työpiirustuksia ja ohjeita
- osaa käyttää eri materiaaleja ja valmistustekniikoita tarkoituksenmukaisesti
- osaa hoitaa ja huoltaa työvälineitä
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä
- omaksuu realistisen käsityksen taidoistaan ja mahdollisuuksistaan kehittyä niissä

- tutustuu soveltuvin osin muiden kulttuurien käsityöperinteeseen ja saa niistä ainesta omaan suunnittelutyöhönsä

Keskeisiä sisältöjä

Tekstiilityö

- visuaalinen ja tekninen suunnittelu
- tietoteknisten sovellusten ja uuden teknologian käyttö suunnittelun apuvälineenä mahdollisuuksien mukaan
- suunnitelman visuaalinen dokumentointi sekä prosessin suunnittelu ohjatusti
- tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja suunnitelmallinen käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin esim. sisustustekstiilit
- itsenäinen kaavan valinta ja käyttötaito
- tekstiilituotteiden viesti ympäristölle
- tekstiiliperinne

Valmistaminen

- tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden valinta käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, niiden turvallista ja oikeaa käyttöä sekä huoltoa
- tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen suunnitellusti
- tekstiilituotteiden hoitoa ja kierrätystä
- oman työn sekä työskentelyn arviointi
- palautteen antaminen toiselle

Tekninen työ

- visuaalinen ja tekninen suunnittelu
- prosessin suunnittelu ohjatusti ja tietotekniikan käyttö suunnittelussa mahdollisuuksien mukaan
- erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden muotokieli
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita, rakenteita, teknologisia käsitteitä
- liitostekniikka: tappiliitos, kierteitys
- mittaaminen ja merkitseminen: työntömitta
- sähkötekniikka: piirilevyn valmistaminen piirtämällä

Valmistaminen

- teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden oikea ja turvallinen käyttö
- teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta ja yhdistäminen ja työstäminen suunnitellusti
- kodin ja vapaa-ajan välineiden huoltoa, kunnostusta ja kierrätystä
- oman työn sekä työskentelyn arviointi
- palautteen antaminen toiselle.

Yhteinen käsityö 6. ja 7. luokalla

Yhteinen käsityö kaikille 6. ja 7. luokilla toteutetaan vaihtokurssina syyslukukauden alussa yhteisen aihepiirin sisällä. Tavoitteena on antaa kaikille ikäluokan oppilaille mahdollisuus tutustua monipuolisesti käsityön eri aloihin ja perustekniikoihin. Tehtävät kurssityöt suunnitellaan siten, että molemmissa käsitöissä käytetään ko. käsityöalajille tyypillisiä työtapoja ja materiaaleja. Yhteinen käsityö arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7. luokka

Painotetun käsityön yhteiset tavoitteet (3 vvt.)

Oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy suomalaiseen ja soveltuvin osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevilla työtehtävissä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.

Sisällöt

Tekstiilityö

Seitsemännellä luokalla opetuksessa painotetaan tekstiilityön perusasioiden hallintaa. Harjaannutaan käsityön perustietojen, -taitojen ja rationaalisten työtapojen käytössä. Opetuksessa painotetaan oppilaan omia ongelmanratkaisutaitoja sekä omaa tiedonhankintaa ja -hallintaa. Ompelu, lankatekniikat ja käsityön erikoistekniikat toteutetaan vaihdellen ottaen huomioon oppilaiden taidot ja mielenkiinnon kohteet.

Tekninen työ

Seitsemännellä vuosiluokalla pyritään monipuoliseen ja laaja-alaiseen perusoppiin teknisen työn eri osa-alueilla. Opiskellaan perustekniikoita puu-, metalli- ja elektroniikkatyöskentelyssä. Tutustutaan oppilaille uusiin työstökoneisiin ja -laitteisiin sekä harjoitellaan työnteon lomassa niiden oikeaa ja turvallista käyttöä. Oppilaille sallitut koneet on määritelty Käsityön työturvallisuusoppaassa (Opetushallitus, 2003). Lukuvuoden aikana valmistetaan vähintään yksi puu-, metalli- ja elektroniikkatyö.

8. ja 9. luokka

Valinnaisen käsityön tavoitteet ja sisällöt (2 vvt.)

Tekstiilityö

Tavoitteena on syventää ja laajentaa aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Pyritään monipuoliseen tekstiilityön eri tekniikkojen hallintaan.

Sisältö ja työskentely:

- vaatteiden ja asusteiden valmistamista ompelukone- ja saumurityöskentelynä sekä neuloen ja virkatun
- oma tyyli ja värit, pukeutuminen eri tilanteissa
- lapsen vaatetukseen tutustuminen
- sisustussuunnitelmia ja sisustustekstiilien valmistamista

Painotetaan oppilaan omaa aktiivisuutta suunnittelijana, työn valmistajana, dokumentoijana ja työnsä arvioijana. Annetaan mahdollisuudet eriytyvälle, yksilölliselle työskentelylle oman erityisosaamisen ja suuntautuneisuuden mukaisesti.

Tekninen työ

Opittava asia kytetään entistä enemmän oppilaan omiin kokemuksiin ja opetusta pyritään toteuttamaan ongelmalähtöisesti yksin tai ryhmässä toimien. Valinnaisessa teknisessä työssä harjaannutetaan ja syvennetään seitsemännellä luokalla opittuja tietoja ja taitoja kaikilla teknisen työn osa-alueilla. Valmistettavat tuotteet myös suunnitellaan pidemmälle, jolloin hahmotetaan eteen tulevia ongelmia muotoiluun, toteutustapoihin tai muihin resursseihin liittyen. Molempien vuosiluokkien aikana toteutetaan vähintään yksi pakollinen työ.

Valinnainen käsityö arvioidaan numeroin.

Arviointi yläluokilla

Tavoitteena on oppilaan kyky itsearviointiin ja arvioinnista oppimiseen tieto-, taito- ja asennetasolla työskentelyn kaikissa vaiheissa. Käsityöprosessissa edetään suunnittelusta valmiiseen tuotteeseen jatkuvan arvioinnin kautta. Palautekeskustelujen avulla pyritään siihen, että oppilas pystyy muodostamaan realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8 (yhteinen käsityö, 7lk)

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuksikriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

9.2.18 Liikunta

Johdanto

Liikunnassa noudatetaan peruskoulun opetussuunnitelman perusteita. Liikunnan opetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä antaa oppilaille sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollisuus omaksua liikunnallinen elämäntapa. Opetuksessa korostetaan liikunnan merkitystä oman terveyden, opiskeluvireyden ja työkyvyn ylläpitämisessä, sekä kannustetaan ottamaan vastuuta omasta terveydestä. Liikunnassa ohjataan oppilasta suvaitsevaisuuteen, erilaisten oppilaiden ja oman sekä muiden kulttuurien ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Liikunnanopetuksessa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset valmiudet, kulttuurilliset erot, sukupuolten erilaiset tarpeet sekä kasvun ja kehityksen erot. Opetuksessa korostetaan yhteisöllisyyttä, liikkumisen iloa, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Tarvittaessa liikuntarajoitteisia autetaan löytämään sopivia liikuntamuotoja.

Koulumme tilat ja lähiympäristö tarjoavat mahdollisuuden monipuoliseen sisä- ja ulkoliikuntaan. Pallopelien, yleisurheilun ja talviurheilulajien harjoitteluun käytetään lähialueen suorituspaikkoja: mm. Käpylän liikuntapuistoa, Akseli Toivosen ja Eläintarhan urheilukenttää sekä Taivaskallion ja Paloheinän ulkoilualueita. Suorituspaikoille siirryttäessä harjoitellaan erityisesti turvallista liikennekäyttäytymistä.

Liikunnassa käsitellään seuraavia aihekokonaisuuksia: *Ihmisenä kasvaminen, Turvallisuus ja liikenne, Vastuu ympäristöstä, ja hyvinvoinnista, Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys.*

Liikunnan opetuksen keskeisiä tavoitteita

- kehittää yhteistyötaitoja, sääntöjen kunnioittamista ja reilun pelin periaatteita sekä epäonnistumisen ja häviämisen sietämistä.
- kehittää liikunnallisia perustaitoja (mm. juokseminen, hyppääminen, heittäminen, uinti).
- kehittää oppilaiden lajitaitoja ja luoda valmiuksia omatoimiseen elinikäiseen liikunnan harrastamiseen sekä kaupungin tarjoamiin liikuntamahdollisuuksien hyödyntämiseen.
- kehittää oppilaiden valmiuksia toimia itsenäisesti ja ryhmässä ohjeiden ja hyvien tapojen mukaisesti, itsensä ja toisten ihmisten hyväksymistä ja huomioon ottamista.
- terveellisten elämäntapojen tiedostaminen ja omaksuminen.
- itsetunnon kehittäminen.
- elämysten ja onnistumisen kokeminen.
- fyysisen ja psyykkisen kunnon kehittäminen.

Keskeiset työtavat

- harjoitellaan yksilöllisesti, pareittain ja ryhmissä kokoonpanoja vaihdellen
- otetaan huomioon sukupuolten erilaiset tarpeet ja oppilaiden kasvun ja kehityksen erot

Sisällöt

- Opetuksessa otetaan huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat sekä lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet.
- Opetuksessa tulee huolehtia siitä, että sisältövalinnoin turvataan oppilaiden perusmotoriikan kehittyminen monipuolisten liikunnan avulla.
- Oppisisältöjen valinnan periaatteena on jatkuvuus siten, että oppiaines perustuu edellisinä vuosina opittujen taitojen kehittämiseen ja syventämiseen.

Lisäksi

- lukuvuoden aikana pidetään yksi liikuntapäivä
- pyritään osallistumaan koulujenväliseen yhteistyöhön ja kilpailutoimintaan
- lajiliittojen, urheiluseurojen ja vanhempien asiantuntemusta hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

Oppisisällöt 1. luokkaLuistelu

- luistelun alkeet (jäähän totuttelu, kaatuminen)

Voimistelu

- perus- ja kuntovoimistelu välineillä ja ilman
- telinevoimistelu ja temppuilu: penkki, permanto (kuperkeikka), hypyt (kynttilä-, jänne-, x-hyppy), puolapuut ja köydet

Yleisurheilu

- juokseminen
- yhden jalan ponnistukset
- heittäminen

Palloilu

- erilaisten pallojen heittämistä ja kiinniottamista
- pallon potkimista ja kuljettamista
- palloiluleikit (esim. polttopallo, pallohippa)

Luontoliikunta, suunnistus

- maastoleikit
- pihasuunnistus
- retkeily

Musiikkiliikunta

- liikuntaa musiikin tahdissa ja sen avulla

Uinti

- osallistuminen keskitetysti järjestettävään uimakouluun

Oppisisällöt 2. luokkaLuistelu

- luistelun alkeet (etuperin luistelu, takaperin luistelun alkeet, jarrutuksia ja liukuja)

Voimistelu

- perus- ja kuntovoimistelu välineillä ja ilman
- telinevoimistelu ja temppuilu: penkki, permanto (kuperkeikka etu- ja takaperin, kärrynpyörä), hypyt (kynttilä-, jänne-, kyykky-, x-hyppy), puolapuut ja köydet

Yleisurheilu

- juokseminen
- pituushyppy
- heittäminen

Palloilu

- erilaisten pallojen heittämistä ja kiinniottamista
- viitepelejä
- eri pallopelejä helpotetuin säännöin (jalkapallo, koripallo, pesäpallo, sähly)

Luontoliikunta, suunnistus

- valokuvasuunnistus
- koulun lähialueen hahmottaminen kartan avulla

- retkeily

Musiikkiliikunta

- helppojen tanssien alkeita
- musiikkiliikunta

Uinti

- osallistuminen keskitetysti järjestettävään uimakouluun

3. luokka

”Liiku harjoitellen”

Oppilas

- kehittää lihasten hallintaa, tasapainoa, keskittymis- ja koordinaatiokykyä sekä oppii liikunnan lajitaitoja harjoitusten ja leikkien avulla. Oppilas oppii noudattamaan reilun pelin sääntöjä ja kokee liikunnan ilon
- tulee liikuntatunneille asianmukaisissa varusteissa ja huolehtii hygieniastaan.

3. luokan keskeiset tavoitteet

Voimistelu

- oppilas harjoittelee perusvoimisteluliikkeitä
- osa harjoittelusta tapahtuu musiikin mukaan liikkuen

Palloilu

Oppilas tutustuu ja harjoittelee eri lajeille tyypillisiä pallonkäsittelytekniikoita soveltaen niitä peleissä ja osaa toimia joukkueessa reilun pelin sääntöjen mukaan.

Yleisurheilu

Oppilas oppii perusteet juoksemisesta ja erilaisista hyppy- sekä heittotavoista tutustumalla yleisimpiin yleisurheilulajeihin.

Luontoliikunta

Oppilas tutustuu lähialueella (asutusalueella) liikkumiseen alkeiskartan avulla.

Luistelu ja talviliikunta

- oppilas oppii luistelun perustaidot huomioiden turvallisuuden
- talviliikuntaa harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan, oppilas tutustuu perinteiseen hiihtotapaan

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

3. luokan keskeiset sisällöt

Voimistelu

- harjoitellaan perusvoimisteluliikkeitä eri telineisiin ja välineisiin tutustuen (permanto, ponnahduslauta, renkaat, penkki, köydet)
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa

Palloilu

- harjoitellaan eri lajien pallonkäsittelytekniikoita leikinomaisuus huomioiden.
- lajeina jalkapallo, jääpelit, koripallo, pesäpallo ja salibandy
- harjoitellaan reilun pelin sääntöjä ja joukkueena toimimista.

Yleisurheilu

- harjoitellaan pituushyppyä, pallonheittoa ja eripituisia juoksumatkoja
- tutustutaan muihin yleisurheilulajeihin lasten välineillä (mm. turbokeihäs).

Luontoliikunta

- totutellaan liikkumaan lähiympäristössä erilaisten pelien ja leikkien avulla.
- opetellaan karttamerkkejä ja etsitään rasteja koulun lähiympäristöstä kartan avulla.
- harjoitellaan turvallista liikkumista lähiympäristössä.

Luistelu ja talviliikunta

- kerrataan luistimien sitominen ja niiden huoltaminen.
- harjoitellaan eteenpäin ja taaksepäin luistelua sekä jarrutuksia.
- harjoitellaan perinteistä hiihtotapaa mahdollisuuksien mukaan.

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

4. luokka

”Liiku oppien”

Oppilas

- oppii eri liikuntalajien perusteet ja noudattaa reilun pelin sääntöjä. Samalla hän hankkii virikkeitä liikunnan harrastamiseen
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti liikunnan opetukseen
- osaa suhtautua realistisesti omiin taitoihinsa
- tulee liikuntatunnille asianmukaisissa varusteissa ja huolehtii hygieniastaan.

4. luokan keskeiset tavoitteetVoimistelu

Oppilas kehittää kehon hallintaa, tasapainoa, koordinaatiokykyä ja motoriikkaa.

Palloilu

- oppilas oppii eri lajien pallon- ja mailankäsittelytekniikoita sekä lajikohtaisia motorisia taitoja (mm. silmä- käsikoordinaatioita liikkeessä)
- oppilas oppii toimimaan pelitilanteissa osana joukkuetta

Yleisurheilu

Oppilas oppii sujuvan juoksemisen, erilaisia hyppy- ja heittotapoja.

Luontoliikunta

- Oppilas oppii kartanluvun perusteet.
- Oppilas oppii arvostamaan luontoa ja nauttii siellä liikkumisesta.

Luistelu ja talviliikunta

Oppilas

- oppii monipuolisen luistelutaidon
- harjoitellee talviliikuntaa mahdollisuuksien mukaan
- tutustuu perinteiseen ja vapaaseen hiihtotapaan

Tanssi

Oppilas osaa pari- ja seuratanseja.

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

4. luokan keskeiset sisällötVoimistelu

- harjoitellaan perus-, väline- ja telinevoimisteluliikkeitä (permanto, ponnahduslauta, renkaat, penkki ja köydet)

Palloilu

- harjoitellaan pelivälineiden hallintaa monipuolisten harjoitteiden ja viitepelien avulla.
- pelataan jalkapalloa, jääpelejä, koripalloa, pesäpalloa ja salibandyä soveltuvin säännöin.

Yleisurheilu

Harjoitellaan monipuolisesti juoksu- ja kenttälajeja.

Luontoliikunta

- liikutaan parin kanssa lähialueella tai luonnossa kartan avulla

Luistelu ja talviliikunta

- harjoitellaan monipuolisesti potkua, liukua, käännöksiä ja jarrutuksia
- harjoitellaan perinteistä ja vapaata hiihtotapaa mahdollisuuksien mukaan

Tanssi

Harjoitellaan pari- ja seuratanseja.

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ**Oppilas**

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrutuksen
- pystyy liikkumaan suksilla
- pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.

5. luokka

” Liiku taitaen”

Oppilas

- kehittää eri liikuntalajien perustaitoja ja noudattaa reilun pelin sääntöä
- fyysinen kunto kehittyy liikuntaa harrastamalla
- tulee liikuntatunnille asianmukaisissa varusteissa ja huolehtii hygieniastaan.

5. luokan keskeiset tavoitteet

Voimistelu

Oppilas

- oppii telinevoimistelun perusliikkeet permannolla ja muilla telineillä
- oppii liikkumaan musiikin tahdissa askelsarjoja.

Palloilu

Oppilas oppii eri palloilulajien keskeisimmät perusteet ja säännöt.

Yleisurheilu

Oppilas oppii tavallisimmat yleisurheilulajit.

Luontoliikunta

Oppilas

- oppii suunnistamaan kartan avulla.
- harjoittelee luonnossa liikkumisen taitoja.

Luistelu ja talviliikunta

Oppilas

- osaa luistella.
- harjoittelee talviliikuntaa mahdollisuuksien mukaan.
- kehittää maastohiihtotaitoaan perinteisellä ja vapaalla hiihtotavalla.

Kuntoliikunta

Oppilaan fyysistä kuntoa kehitetään monipuolisilla harjoitteilla

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa. Oppilas saavuttaa uimataidon (200m, josta 50m selällään).

5. luokan keskeiset sisällöt

Voimistelu

- harjoitellaan perus-, väline- ja telinevoimisteluliikkeitä sekä avustamista (hyppy, permanto, ponnahduslauta, rekki, renkaat, penkki ja köydet)
- voimistelua harjoitellaan myös musiikin tahdissa

Palloilu

Harjoitellaan lajitaitoja monipuolisten harjoitteiden avulla mm. seuraavissa lajeissa: jalkapallo, koripallo, lentopallo, pesäpallo, salibandy ja jääpelit.

Yleisurheilu

- harjoitellaan monipuolisesti eri yu-lajien tekniikoita (pikajuoksu, pitkän matkan juoksu, korkeushyppy, pituushyppy, kuulantyöntö, turbokeihäänheitto)
- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan myös muihin lajeihin.

Luontoliikunta

Harjoitellaan kartan avulla suunnistamista.

Luistelu ja talviliikunta

- harjoitellaan potkua, liukua, käännöksiä, jarrutuksia ja kaarreluistelua monipuolisesti esim. muodostelmaluistelun ja jääpelien avulla.
- harjoitellaan perinteistä ja vapaata hiihtotapaa mahdollisuuksien mukaan.

Kuntoliikunta

Harjoitellaan keuhonhallintaa, hapenottoa sekä lihaskestävyyttä aerobisten harjoitusten avulla.

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

6. luokka

”Liiku tietäen ja taitaen”

Oppilas

- kehittää tietoisesti fyysistä kuntoa liikunnan harrastamisella ja syventää eri liikuntalajien perustaitoja sekä noudattaa reilun pelin sääntöjä
- tulee liikunta-tunneille asianmukaisissa varusteissa ja huolehtii hygieniastaan.

Opetuksessa huomioidaan

- luonnonolosuhteet ja vuodenaajat, koulun ja lähiympäristön tarjoamat mahdollisuudet
- sukupuolten erilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot.

6. luokan keskeiset tavoitteetVoimisteluOppilas

- hallitsee telinevoimistelun perusliikkeet ja oppii avustamaan niissä
- osaa yhdistellä permannolla ja telineillä voimisteluliikkeitä yksinkertaisiksi sarjoiksi
- osaa liikkua musiikin tahdissa voimistelu - ja askelsarjoja.

Palloilu

Oppilas oppii eri palloilulajien tekniikkaa ja pelitaitoja.

Yleisurheilu

Oppilas hallitsee tavallisimmat yleisurheilulajit.

LuontoliikuntaOppilas

- osaa suunnistaa kartan avulla
- osaa ottaa suunnan kompassin avulla ja arvioida matkoja ja etäisyyksiä luonnossa
- tietää jokamiehen oikeuksista.

Luistelu ja talviliikuntaOppilas

- kehittää maastohiihtotaitoaan perinteisellä ja vapaalla hiihtotavalla
- hallitsee vähintään eteenpäin ja taaksepäin luistelun sekä kaarreluistelun
- harjoittelee talviliikuntaa mahdollisuuksien mukaan.

Kuntoliikunta

- Oppilaan fyysistä kuntoa kehitetään monipuolisilla harjoitteilla.
- Oppilas oppii lihaskuntoa.

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

6. luokan keskeiset sisällötVoimistelu

- harjoitellaan perus- ja telinevoimisteluliikkeitä (hyppy, permanto, ponnahduslauta, renkaat, penkki ja köydet)
- harjoitellaan avustamaan muita.
- harjoitellaan tanssi- ja voimistelutarjoja

Palloilu

Harjoitellaan lajitaitoja monipuolisten harjoitteiden avulla mm seuraavissa lajeissa: jalkapallo, koripallo, lentopallo, pesäpallo, salibandy ja jääpelit.

Yleisurheilu

- harjoitellaan monipuolisesti eri yleisurheilulajien tekniikoita (pikajuoksu, pitkän matkan juoksu, korkeushyppy, pituushyppy, kuulantyoöntö, turbokeihäänheitto)
- tutustutaan mahdollisuuksien mukaan myös muihin lajeihin

Luontoliikunta

- harjoitellaan kartan avulla suunnistamista
- harjoitellaan kompassin käyttöä suunnan ottamisessa ja tehdään matkanmittausharjoituksia mahdollisuuksien mukaan

Luistelu ja talviliikunta

- harjoitellaan perinteistä ja vapaata hiihtotapaa mahdollisuuksien mukaan
- harjoitellaan potkua, liukua, käännöksiä, jarrutuksia ja kaarreluistelua monipuolisesti

Kuntoliikunta

- harjoitellaan kehonhallintaa, lihaskestävyyttä monipuolisilla aerobisilla ja anaerobisilla harjoitteilla
- harjoitellaan lihahuoltoa

Uinti

Opetusviraston järjestämä; noudatetaan kunnallista opetussuunnitelmaa.

Liikunnan opiskelun arviointi alaluokilla

Arvioidaan oppilaan

- toimintaa ryhmässä
- aktiivisuutta ja omaa myönteistä asennetta liikkumiseen
- osallistumista ja vastuunottoa omasta suorituksesta
- yhteistyökykyä ja toisten kannustamista
- ohjeiden mukaista saapumista ja varustautumista tunneille
- henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimista.

Viidennen ja kuudennen luokan arvioinnissa huomioidaan myös oppilaan kunto- ja taitotekijät.

Yhteiset tavoitteet vuosiluokille 7. – 9.

- Kehitetään oppilaan liikunnallisia perustaitoja ja fyysistä kuntoa lähtötaso huomioon ottaen.
- Laajennetaan oppilaan perustaitoskaalaa monipuolisen lajivalikoiman avulla.
- Vahvistetaan myönteistä asennetta liikuntaan.

- Opetetaan ymmärtämään liikunnan merkitys oman terveyden ylläpitämiseksi.
- Kehitetään oppilaiden kykyjä toimia ryhmässä korostamalla reilun pelin ja suvaitsevaisuuden tärkeyttä.
- Opetetaan ottamaan muut huomioon sekä kantamaan vastuuta.
- Saavutetaan uimataidon valtakunnallisten kriteereiden taso.
- Opetetaan oppilaille ryhmä- ja itsenäisen työskentelyn taitoja.
- Opetetaan liikuntasuoritusten mittaamista.
- Opetetaan lajisääntöjen noudattamista.
- Annetaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

7. luokan tavoitteiden painoalueet

- Kehittää oppilaan liikunnallisia perustaitoja ja fyysistä kuntoa.
- Pyrkii saavuttamaan uimataidon valtakunnallisten kriteereiden taso.
- Opettaa lajisääntöjen ja reilun pelin noudattamista
- Opettaa ottamaan muut huomioon sekä kantamaan vastuuta.
- Opettaa toimimaan asianmukaisesti asianmukaisissa varusteissa.

7.luokan keskeiset sisällöt

- yleisurheilu: pika- ja kestävyysjuoksu, pituushyppy, pallon, keihään ja kiekonheitto
- suunnistus
- aerobic
- circuit training
- palloilu: kori-, lento-, pesä-, jalka-, sulkapallo, salibandy
- uinti: uintitekniikat, 200 m uintisuoritus (valtakunnallinen uintitaitosuoritus)
- luistelu ja jääpelit: jääkiekko, jääpallo, ringette

Lihaskuntoharjoitteiden yhteydessä opetetaan rentoutumista ja lihahuoltoa.

8.luokan tavoitteiden painoalueet

- Kehittää liikunnallisia perustaitoja ja fyysistä kuntoa.
- Opettaa ryhmätyöskentelyn taitoja.
- Opettaa pelisääntöjen muunneltavuutta.
- Kehittää oppilaan toimintakykyä, seuranta ja lihahuoltoa.

8.luokan keskeiset sisällöt

- yleisurheilu: pika- ja kestävyysjuoksu, pituushyppy, pallon, keihään ja kiekonheitto
- suunnistus
- aerobic
- circuit training
- palloilu: kori-, lento-, pesä-, jalka-, sulkapallo, salibandy
- uinti: uintitekniikat, hengenpelastusharjoitukset, Cooper-testi
- luistelu ja jääpelit: jääkiekko ja jääpallo

9. ja 10. luokan tavoitteiden painoalueet

- Antaa valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.
- Lisätä tietoa ja taitoja fyysisen kunnon ja terveyden ylläpitämiseksi.
- Kehittää oppilaan taitoja toimia tuomarin tehtävissä.
- Kehittää liikuntasuoritusten mittaamisen taitoja.

9. ja 10.luokan keskeiset sisällöt

- yleisurheilu: pika- ja kestävyysjuoksu, pituushyppy, pallon-, keihään- ja kiekonheitto
- suunnistus
- aerobic
- circuit training
- palloilu: kori-, lento-, pesä-, jalka-, sulkapallo, salibandy
- uinti: uintitekniikat, kuntouinti, hengenpelastusharjoitukset, Cooper-testi
- luistelu ja jääpelit: jääkiekko, jääpallo, ringette
- kuntosali
- tutustuminen alueen liikuntapaikkoihin ja uusiin liikuntalajeihin

Liikunnan opiskelun arviointi yläluokilla

Arvioinnin lähtökohtana ovat opetussuunnitelman yhteiset ja ainekohtaiset tavoitteet. Arviointi on jatkuvaa. Siinä painotetaan harrastuneisuutta, kunnon kehitystä ja taidollista edistymistä sekä otetaan huomioon mm. oppilaan yhteistyökyky, myönteisyys ja muut sosiaaliset taidot. Päätösarvioinnissa käytetään opetushallituksen antamia kriteereitä arvosanalle 8.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8 (liikunta)**Oppilas**

- osaa ydintaidot juoksuissa hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustaidot
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta

9.2.19 Kotitalous

Johdanto

Kotitalouden opiskelun tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta hyvinvoinnistaan, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Kotitalouden opetuksen tulee perustua käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa. Kotitalouden opiskelussa toteutuvatkin lähes kaikki aihekokonaisuudet.

Työtavat

Keskeisiä ovat oppilas- ja opettajakeskeiset työtavat sekä itsearvioinnin kehittäminen.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta.
- pohtimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa.
- tekemään ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustehtäviä.
- käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävän kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja.
- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen liittyviä ongelmia.
- tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia.

7. luokan keskeiset sisällöt (kaikille yhteinen kotitalous)

Perhe ja yhdessä eläminen

- hyvät tavat, tapakulttuuri ja kodin juhlat
- sosiaalinen vastuu ja välittämisen ilmapiiri
- tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- ravitsemussuositukset ja terveellinen ruoka
- ruoan laatu ja turvallisuus
- perusruoanvalmistusmenetelmät
- aterioiden suunnittelu ja erilaisia ruokailutilanteita suomalaisessa ruokakulttuurissa
- ruokatuohtantoon tutustuminen, sadonkorjuu ja säilöntä

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- oman rahankäytön suunnittelua
- kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet
- tuotteiden ja palvelujen hankinta ja käyttö
- kulutuksen ympäristövaikutukset

Koti ja ympäristö

- asunnon ja tekstiilien hoito
- kotitalouden jätehuolto
- kodinkoneiden ja kodin laitteiden käyttö

VALINNAINEN KOTITALOUS, 8. JA 9. LUOKKA**8. luokan keskeiset sisällöt**

- syvennetään ja kerrataan yhteisessä kotitaloudessa opittuja taitoja
- ruokakulttuurin muuttuminen ja kansainväliset keittiöt
- kasvitarhan sadon hyödyntämistä ruoanvalmistuksessa ja säilönnässä
- ateriansuunnittelun taitojen syventäminen, perusruokalajien uudet sovellukset
- perusleivonnaiset ja niiden sovellukset

9. luokan keskeiset sisällöt

- syvennetään ja kerrataan aiemmin opittua
- suomalaiseen ruokakulttuuriin syventyminen, perinneruoat ja -leivonnaiset
- kodin juhlien suunnittelua ja toteuttamista
- luovaa ruoanvalmistusta ja leivontaa

Kotitalouden teemakurssit

8. ja 9. luokalla on mahdollisuus valita kotitalouden syventäviä harrastekursseja, joissa on tavoitteena kerrata ja syventää kotitaloudessa aiemmin opittua tietoa ja taitoa sekä saada uusia ideoita ja lisää varmuutta keittiötyöskentelyyn. Oppisisällöt muodostuvat oppilaiden lähtötason, toiveiden ja kulloinkin tarjottavan kurssin teeman mukaan. Erityisesti pyritään vahvistamaan ryhmätyötaitoja ja itsenäistä työskentelyä sekä luovuutta. Yksittäinen kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi

Kotitalouden arvioinnissa otetaan huomioon käytännön työtaidot, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot sekä tiedonhankinta- ja käsittelytaidot. Arvosanaan vaikuttavat seuraavat osa-alueet:

- osallistuminen opetukseen oppitunneilla
- käytännön työtaidot, mm. ruoanvalmistus ja kodinhoidon tehtävät, erityisesti keittiön siivoustyöt
- vastuun ottaminen omista sekä ryhmän ja luokan yhteisistä työtehtävistä
- kyky työskennellä erilaisissa ryhmissä
- taito etsiä ja soveltaa tietoa
- omien taitojen realistinen arviointi kaikilla kotitalouden osa-alueilla
- kokeet ja tuntikuulustelujen arvosanat

Hyväksytyt arvosanan saa, jos on säännöllisesti läsnä oppitunneilla, kykenee ohjatusti toimimaan käytännön työskentelyssä ryhmän mukana, hallitsee kotitalouden keskeiset perustiedot ja -taidot sekä kykenee etsimään oppikirjasta tietoa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8 (kotitalous)**Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot**

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnitteluun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa.

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuosituksen huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta.

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri tietolähteistä, tulkita yleisempiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oma rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu- ja vaikutusmahdollisuudet.

9.2.20 Oppilaanohjaus**Johdanto**

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksien kehittymistä, opintojensa kulkua ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja.

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Oppilaanohjauksen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Oppilaan turvallista siirtymistä koulutuksen eri nivelvaiheissa tuetaan kodin ja koulun välisenä yhteistyönä. Oppilashuolto, opettajien välinen yhteistyö ja opinto-ohjaaja ovat myös tukena siirtymävaiheissa.

Työelämään tutustuminen

Oppilaat tutustuvat työelämään työpaikkavierailujen, työelämän edustajien vierailujen ja työelämään tutustumisjaksojen kautta. Työelämään tutustumisen (TET) aikana oppilas saa omakohtaista tietoa ja kokemusta työelämästä. TET toteutetaan 8. ja / tai 9.luokan aikana yhtäjaksoisena yhden tai kahden viikon jaksona. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaat arvioivat hankkimiaan tietoja ja kokemuksia työympäristöstä ja itseään työntekijöinä.

Aihekokonaisuuksista oppilaanohjauksessa toteutuvat erityisesti *Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys* sekä *Ihmisenä kasvaminen*. Käpylän yläasteen arvoista ja toimintaperiaatteista oppilaanohjauksessa toteutuvat erityisesti *Onnistumisen kokeminen ja motivaation herääminen* sekä *Vastuun ottaminen*. Nämä arvot liittyvät oman opiskelun ja tulevaisuuden suunnitteluun.

Ohjauksen työtavat

- henkilökohtainen ohjaus
- pienryhmäohjaus
- luokkatunnit
- itsenäinen työskentely erilaista ohjausmateriaalia hyväksikäyttäen
- ryhmätyö
- tutustumiskäynnit
- työelämään tutustuttaminen

Ohjauksen järjestäminen

Oppilaanohjaus toteutetaan luokilla 1-6 eheyttävänä ohjauksena yhdessä koko kouluyhteisön kanssa. Oppilaalle järjestetään 7-9 luokilla henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa käsitellään kaikille yhteisiä ja muiden oppilaiden kanssa jaettavia ohjauksellisia kysymyksiä.

Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta ohjataan ja tuetaan jatko-opiskeluvalinnoissa sekä tutustutaan yhteiskunnan tarjoamiin ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluihin.

Keskeiset tavoitteet vuosiluokille 1. – 9.**Oppilas**

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen.
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa.
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyyli.
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan.
- saa tukea ja ohjausta koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa.
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan.
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa ja sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa.
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

Keskeiset sisällöt**Vuosiluokat 1-2**

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskelunvalmiuksien kehittymistä. Luokanopettaja ohjaa oppilasta suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin. Ohjauksen avulla oppilas tutustuu erilaisiin työtapoihin ja oppii hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilaat tutustuvat koulussa työskentelevien aikuisten ammatteihin.

Oppilaanohjaus toteutetaan vuosiluokkien 1-2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Toisen luokan kevätlukukaudella ennen kielivalintaa järjestetään vanhempainilta, jossa esitellään Käpylän peruskoulun kielitarjontaa ja annetaan tietoa Helsingin muiden koulujen kielitarjonnasta.

Vuosiluokat 3-6

Oppilaanohjausta toteutetaan eri oppiaineiden oppitunneilla ja koulun muuhun toimintaan liittyen. Oppilas harjoittelee valintojen tekemistä ja oppii arvioimaan valintoihin vaikuttavia tekijöitä. Tarvittaessa oppilas saa henkilökohtaista ohjausta. Oppilaan oma vastuu ja itsenäisyys koulutehtävien tekemisessä lisääntyvät. Hän oppii uusia tiedonhankinta- ja opiskelutaitoja.

Vuosiluokkien 3 – 6 aikana aloitetaan tutustuminen työelämään ja ammatteihin. Oppilaiden vanhemmat voivat käydä oppitunnilla kertomassa omasta työstään ja ammatistaan, tai oppilaat tekevät opintokäyntejä vanhempien työpaikoille.

Kuudesluokkalaiset tutustuvat 7.luokalla alkavaan aineenopetukseen. Tutustumispäivänä opinto-ohjaaja, tukioppilaat ja rehtori sekä erityisluokanopettaja esittelevät opiskelua 7-9 luokilla, ja oppilaat tutustuvat aineenopetukseen oppitunneilla.

7. luokka

”Minä oppijana”

- opiskelu yläasteella
- opiskelutaidot ja niiden kehittäminen
- oma oppimistyyli
- itsetuntemus ja sen merkitys
- ainevalinnat ja niiden vaikutukset

8. luokka

”Koulutuksen maailma”

- oman oppimisen arviointia ja opiskelutaitojen edelleen kehittämistä
- Suomen koulutusjärjestelmään ja eri koulutusaloihin tutustumista
- tutustuminen Helsingin toisen asteen koulutustarjontaan
- oma soveltuvuus eri koulutusaloille
- lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten valintaperusteet
- työelämätietoutta mm. opintokäyntien tai TET:n muodossa
- ammattien maailma ja yrittäjyys

9.luokka

” Minun mahdollisuuteni ”

- tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot
- oma jatkokoulutussuunnitelma ja hakeutuminen jatko-opintoihin
- ohjaus, -tiedotus- ja neuvontapalvelut
- työnhakutaidot, työelämään tutustuminen, työelämän pelisäännöt
- tasa-arvo koulutus- ja työelämässä
- opiskelu ja työskentely ulkomailla

Arviointi

Oppilaanohjauksessa ei toteuteta numeroarviointia. Sen sijaan annetaan ohjaavaa ja kannustavaa sanallista arviointia, jolla tähdätään oppilaan itsetuntemuksen parantamiseen. Oppilas arvioi itseään työelämään tutustumisen (TET) yhteydessä ja tehdessään ainevalintoja sekä hakeutuessaan peruskoulun jälkeiseen koulutukseen.

9.2.21 Valinnaisaineet

Johdanto

Oppilas valitsee 7. luokalla kaksi ns. pitkää valinnaisainetta, joita opiskellaan pääsääntöisesti 2 tuntia viikossa sekä 8. että 9. luokalla. Kurssin kesto on siis 76 + 76 tuntia. Pitkiä valinnaiskursseja tarjotaan tässä esitelyjen lisäksi koulussamme niissä oppiaineissa, jotka eivät ole yhteisiä 8. ja 9. luokalla. Valinnaiskurssi toteutetaan, jos valitsijoita on riittävästi.

Valinnaisaineet arvioidaan numeroin.

Ilmaisutaito

Tavoitteet: Oman ilmaisuvoiman ja -rohkeuden löytäminen, ryhmätyötaitojen kehittyminen, kehon, äänen ja liikkeen vapautuminen. Tavoite on oppia teatterista taiteen lajina sekä itse tekemällä että teatteriesityksiin tutustumalla.

Sisältö ja työskentely: Oma ryhmä tutuksi: lämmittelyharjoituksia, joiden avulla rohkeus lisääntyy ja ilmaisu vapautuu ryhmässä. Ääntä, liikettä, pikkuimprovisaatioita. Edetään puheilmaisutaitoihin: opiskellaan äänenkäyttöä, teräستetään puheilmaisua ja rakennetaan puheita. Päädytään taiteelliseen ilmaisuun: teatterityön tutkimista, tarvittaessa suunnitellaan näyttämölle pieniä esityksiä koulun juhliin ja toteutetaan ryhmän innostuksesta riippuen näytelmä.

Arjen ilmiöiden luonnontiedettä

Tavoitteet: Innostaa ja rohkaista osallistujia luonnontieteelliseen ajatteluun ja kokeiluun.

Sisältö ja työskentely: Kokeellinen luonnontiedekurssi, jonka aiheina ovat arjen ilmiöt, esim. veden ominaisuuksia luonnossa ja laboratoriossa tutkimalla, säähavainnot, maailmankaikkeus ja tähtitaivas, keittiön kemia ja biologia, keksintöjen historia ja kokeilu. Työtapoina ovat kokeet, pikkututkielmat, opintokäynnit sekä osallistuminen sopiviin kilpailuihin ja tapahtumiin.

9.2.22 Teemakurssit

Johdanto

Oppilas valitsee 8. luokalla kolme ja 9. luokalla yhden teemakurssin, joiden kesto on 38 tuntia. Pääsääntöisesti koko teemakurssi opiskellaan yhden jakson aikana niin, että opetusta on neljä tuntia viikossa. Teemakursseja voidaan tarjota kaikissa oppiaineissa ja eri aineiden yhteistyönä. Osa kursseista on tarkoitettu joko 8.- tai 9.-luokkalaisille, osalla voi olla opiskelijoita molemmilta luokka-asteilta. Saman teemakurssin voi valita vain kerran lukuun ottamatta liikunnan kursseja ja laulukurssia.

Teemakurssin hyväksytystä suorituksesta tulee todistukseen suoritusmerkintä. Rehtori voi hyväksyä koulun ulkopuolella suoritettuja opintoja teemakursseja korvaaviksi. Jos oppilas suorittaa useita samaan aineeseen liittyviä teemakursseja, suoritus arvioidaan numeroarvosanalla.

Teemakurssit, yhteiset 8. ja 9. luokalle**Sata tapaa kirjoittaa**

Tavoitteet ja sisältö: Kirjallista irrottelua yhdessä ja yksin. Kurssilla etsitään uusia tapoja tehdä tekstejä ja omia juttuja ja nautitaan kaunokirjallisuudesta.

Kohderyhmä: Kirjoittamisesta kiinnostuneet, joilla on perusvalmius siihen.

E-mail English

Tavoitteet: Harjoitellaan kirjallisesti sähköpostilla jo opittua peruskielitaitoa. Kansainvälisyys ja muihin kulttuureihin tutustuminen toteutuvat aidossa tilanteessa.

Sisältö ja työskentely: Kirjoitetaan sovituista aiheista. Kurssi edellyttää oppilaan aktiivista osallistumista ja oma-aloitteisuutta.

Kan du tala svenska?

Tavoitteet: Vahvistaa ruotsin kielen aktiivista käyttöä arkipäivän erilaisissa puhetilanteissa.

Sisältö ja työskentely: Harjoitellaan käytännön puhekieltä. Kerrataan pakollisten kurssien vies-tintämallit. Pääpaino on suullisessa kielitaidossa, kuullun ymmärtämisessä ja puheen tuottamisessa.

Kohderyhmä: 8- ja 9-luokkalaiset A- ja B-ruotsin lukijat.

Komm mit!

Tavoitteet: Opetellaan selviytymään saksan kielellä arkipäivän tilanteissa.

Sisältö ja työskentely: Keskustellaan, luetaan, kuunnellaan, katsotaan videoita ja kirjoitellaan.

Kohderyhmä: Saksanlukijat

Vive la France!

Tavoitteet: Opetellaan ranskan kielen alkeita.

Sisältö ja työskentely: Opetellaan ranskan kielen ja kulttuurin alkeita: lauseita, lausahduksia, ääntämistä, tapoja, ilmiöitä, lauluja.

Kohderyhmä: Aikaisemmin et osannut ranskaa sanaakaan – mais maintenant oui!

Kaiken maailman eläimet

Tavoitteet: Syventää tietoja eläinkunnan luokittelusta, eläinten biologiasta ja käyttäytymisestä sekä tehdä opintokäyntejä ”eläimellisiin” kohteisiin.

Sisältö ja työskentely: Eläinrakkaan valinnaiskurssi, jossa tutustutaan eläinmaailmaan – lapamadosta aina miekkavalaisiin. Kurssilla käsitellään mm. eläinten elinpaikkavaatimuksia, niiden sopeutumista ja käyttäytymistä. Kurssilaisten toivomukset pyritään huomioimaan aihealueiden painoituksissa. Kurssilaiset tekevät tutkielman valitsemastaan aiheesta. Yhteistoiminnallisilla eläinaiheisilla peleillä ja leikeillä harjoitetaan myös ryhmän yhteistyötaitoja.

Kohderyhmä: Erityis- ja yleisopetuksen oppilaat

Kemian työkurssi

Tavoitteet: Kemian perustietojen ja -taitojen syventäminen. Opittujen asioiden laajempi soveltaminen käytännössä.

Sisältö ja työskentely: Tutustutaan monipuolisesti ja peruskursseja laajemmin joihinkin kemiallisiin yhdisteisiin ja kemikaaleihin valmistamalla niitä sekä tutkimalla niiden ominaisuuksia. Monipuolisia oppilastöitä teoriaa unohtamatta.

Laulu

Tavoitteet: Soiva, terve, ilmaisuvoimainen ja kestävä ääni.

Sisältö ja työskentely: Lauletaan monipuolista yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa oppilaiden toiveet huomioonottaen.

Soitto

Tavoitteet: Soittotaidon kehittäminen sujuvammaksi ja vivahteikkaammaksi

Sisältö ja työskentely: Sointumerkeistä soittamista kitaralla ja kosketinsoittimilla. Bassonsoiton ja rumpukomppien harjoittamista monipuolisemmaksi.

Keramiikka

Tavoitteet: Savi- ja keramiikkatyöskentelyn peruseriaatteitten ymmärtäminen.

Sisältö ja työskentely: Perehdytään keramiikkataiteeseen. Suunnitellaan ja toteutetaan saviesineitä eri savilaatuja ja tekniikoita käyttäen, mm. käsin rakentaminen, dreijaus, engobe-maalaus, lasitus.

Kokeilevan kuvailmaisun työpajakurssi

Tavoitteet: Tavoitteena on oppia rohkeutta kokeilla uutta, luovaa kuvailmaisua, uusia toimintamalleja ja työtapoja; lisätä ennakkoluulottomuutta materiaalien ja aiheiden sekä yhteistyönä tehtyjen projektien suhteen.

Sisältö ja työskentely: Sisällöt ja toimintatavat vaihtelevat käytettävien materiaalien mukaan. Tarkempi sisällön suunnittelu tapahtuu kurssilla yhteisesti.

Kohderyhmä: Erityis- ja yleisopetuksen oppilaat.

Elokuva- ja videokuvauskurssi

Tavoitteet: Tavoitteena on oppia käyttämään videokameraa ja leikkausohjelmaa sekä ymmärtämään oman tekemisen kautta elokuva- ja tv-ilmaisun kuvakieltä.

Sisältö ja työskentely: Kurssilla tutustutaan yhteisesti videokamerakuvausten perusasioihin. Pienissä ryhmissä suunnitellaan ja toteutetaan alusta asti erilaisia lyhytelokuvia. Kurssilaisten kuvaustyöt näytetään Käpylän yläasteen elokuvafestareilla koko koululle.

Kurssia vetävät kuvataiteen ja tietotekniikan opettaja yhdessä.

Lautasmatka maailman ympäri

Tavoitteet: Tutustua monipuolisesti kurssilaisten valitsemien maiden maantieteellisiin olosuhteisiin sekä ruoka- että tapakulttuureihin.

Sisältö ja työskentely: Kierrä ympäri maailman ja tutustu maantieteen ihmeisiin ja erilaisiin kulttuureihin.

Kurssilaiset matkaavat kuvien, karttojen, kertomusten, videoiden ja Internetin avulla. Kurssin aikana valmistetaan yhteisvoimin aiheeseen liittyvää materiaalia. Tutustumme eri maiden ruoka- ja tapakulttuureihin ja valmistamme eri maille tyypillisiä ateriakokonaisuuksia ja leivonnaisia. Maat valitaan kurssin alkaessa yhdessä oppilaiden kanssa.

Pikku purtavaa

Tavoitteet: Kotitalouden perustaitojen syventäminen ja kertaaminen. Innostaa ja rohkaista osallistujia leipomaan, valmistamaan ruokaa ja kokeilemaan luovuuttaan keittiössä. Erilaisiin oppijoihin tutustuminen ja yhteistyötaitojen kehittäminen

Sisältö ja työskentely: Valmistetaan ruokaa ja leivonnaisia pienryhmissä tai pareittain, erilaisia tilanteita ajatellen esim. kun ystävät tulevat kylään, vietetään yhteistä iltapalohetkeä perheen kanssa tai tarvitaan hyvää ja ravitsevaa välipalaa.

Kohderyhmä: Erityis- ja yleisopetuksen oppilaat.

Tekstiilityön erikoiskurssi

Tavoitteet: Tutustua yhteen tai useampaan oppilaalle uuteen työtapaan.

Sisältö ja työskentely: Sisällöt muodostuvat oppilaiden lähtötason, toiveiden ja harrasteiden pohjalta. Erityisesti pyritään itsenäiseen tiedon hankintaan ja suunnitteluun erilaisia lähteitä käyttäen (kirjat, lehdet, internet) tavoitteena laadukas, esteettinen ja käyttökelpoinen tuote. Aihepiireinä ovat tekstiilityön erikoistekniikat kuten esimerkiksi kankaan kuviointi eri tekniikoin värein ja pistoin, kirjonta käsin tai koneella, kankaan kudonta, ryijyt, kuvakudokset, nauhat, helmikudonta, huovutustekniikat, kasvivärjäys, korut, tilkkutyötekniikat – tai taidetekstiili ilman rajoja. Yhteistyö kuvataiteen, teknisen työn, biologian ja kemian opiskelun kanssa mahdollista.

Kohderyhmä: Kaikki oppilaat, kurssi ei edellytä tekstiilityön jatkokurssin opintoja.

Pärinää ja pauketta

Sisältö ja työskentely: Kaksi- ja nelitahtimoottoreiden rakenne, toiminta ja huolto. Projektiluonteisesti korjataan oppilaiden omia pienmoottoreita, mm. mopoja. Mahdollisuus myös omien polkupyörien huoltoon ja korjaukseen.

Pelle Peloton

Sisältö ja työskentely: Tällä kurssilla sinulla on mahdollisuus toteuttaa sisäistä Pelle Pelotontasi. Mahdollisuus myös suunnitella ja toteuttaa jokin ainutlaatuinen yhteistyöprojekti joko koko ryhmän kesken tai pienemmässä porukassa.

Liikuntaa monipuolisesti

Tavoitteet: Syventää tietoja kunnon tarkkailusta, opettaa analysoimaan liikuntatottumuksia.

Sisältö ja työskentely: Pallopelit (salibandy, jalka-, lento-, käsi-, kori-, pesä-, sulkapallo), kuntonyrkkeily, tanssi, aerobic, keilaaminen. Kurssin ohjelma sovitaan oppilaiden kanssa. Kurssin alussa oppilaat suunnittelevat henkilökohtaisen liikuntaohjelman. Kurssin alussa ja lopussa suoritetaan kuntotesti. Testin tarkoitus on ohjata kunnon itsenäiseen tarkkailuun.

Kohderyhmä: Oppilaat, jotka ovat kiinnostuneet liikunnasta ja oman kunnon tarkkailusta ja ylläpitämisestä.

Treenikurssi

Tavoitteet: Syventää tietoja fyysisen kunnon kehityksestä

Sisältö ja työskentely: Sisä- ja ulkopalloilulajeja, jääkiekkoa, kaukalopalloa ja kuntosalitoimintaa. Kurssin aikana pidetään liikuntapäiväkirjaa, joka auttaa analysoimaan kurssin tavoitteiden toteutusta.

Kohderyhmä: Oppilaat, jotka ovat kiinnostuneet eri liikuntalajien vaikutuksesta fyysisen kunnon kehitykseen.

Apuopettajana erityisopetuksen ryhmässä

Tavoitteet: Tutustua erityisluokan toimintaan ja erilaisten oppijoiden ohjaamiseen.

Sisältö ja työskentely: Toimit erityisopetuksen luokassa apuopettajana auttaen, ohjaten ja tukien oppilaita.

Kohderyhmä: Oppilaat, jotka ovat kiinnostuneita kasvatus- ja opetustyöstä.

OfficeXP ja Paint Shop Pro tutuiksi

Tavoitteet: Tietokoneen tärkeimpien ohjelmien käytön hallinta.

Sisältö ja työskentely: Suositut toimisto-ohjelmat (Word, Excel, Powerpoint, Access) ja kuvankäsittelyohjelma (Paint Shop Pro 8) tutuiksi harjoitusten avulla siten, että voit käyttää niitä tehokkaasti yhdessä näyttävienkin dokumenttien ja esitysten tekoon. Tekstinkäsittelyä, taulukkolaskentaa ja kaavioiden luomista, digitaalista kuvankäsittelyä, tietokannan tekoa ja hyödyntämistä. Kurssi antaa mm. sellaisia tietoja ja taitoja, joita tietokoneen A-ajokortin suorittamiseksi tarvitaan.

Internet ja WWW-sivun tekeminen

Tavoitteet: Oppia Internetin hyötykäyttöä, oppia WWW-sivun tekeminen

Sisältö ja työskentely: Kurssilla tuotetaan WWW-sivuja (esim. kotisivuja) Frontpage 2002- ja Netscape Composer -ohjelmilla. Samalla tutustutaan internetiin, sen palvelutarjontaan ja ongelmiin. Myös sähköpostin erilaisia käyttömahdollisuuksia ja tehokkaampaa käyttöä hyödynnetään kurssin harjoituksissa.

Graafinen suunnittelu

Tavoitteet: Tietojen ja taitojen syventäminen kuvankäsittelyssä ja julkaisujen laadintatöissä

Sisältö ja työskentely: Opetellaan kuvan, värien ja tekstin käsittelyyn liittyviä asioita piirto- ja kuvankäsittelyohjelmien, taitto-ohjelman ja esitysgraafikkaohjelman avulla (Paint Shop Pro, Publisher, Powerpoint). Kurssilla saa hyvät valmiudet tuottaa itse erilaisia kuvia, mainoksia, esitteitä, lehtisiä, kortteja, animaatioita tai Powerpoint-esityksiä.

Kohderyhmä: Oppilaat, jotka osaavat tietokonelaitteiston käytön perusteet.

Muuta: Kurssi hyväksytään Helsingin luonnontiedelukion kurssisuorituksiksi. Kurssi korvaa lukion AT3V-kurssin. Kurssista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä erillisenä tiedotteena.

Teemakurssit, 9. luokka**Matematiikkaa lukioon aikoville**

Tavoitteet: Lukio-opintojen kannalta tarpeellisia laskurutiineja kehittäminen

Sisältö ja työskentely: Polynomi- ja potenssilaskennan syventämistä, neliöjuurilausekkeita, murtolausekeyhtälöitä, yksinkertaisia toisen asteen yhtälöitä.

Kohderyhmä: Matematiikasta kiinnostuneet, perustiedot jo hallitsevat 9.-luokkalaiset.

Ruotsin niveltävä kurssi

Tavoitteet: Syventää ja vahvistaa ruotsin kielen rakenteita ja sanastoa jatko-opintoja varten.

Sisältö ja työskentely: Kurssi helpottaa peruskoulussa eripituisia ruotsin oppimääriä lukeneiden oppilaiden sopeutumista lukio-opiskeluun. Kerrataan peruskoulun ruotsin kielen kurssi aktivoiden peruskoulussa opittua sanastoa ja kerraten kielioppirakenteet.

Kohderyhmä: 9- luokkalaiset

Muuta: Kurssi hyväksytään Helsingin luonnontiedelukion kurssisuorituksiksi. Kurssi korvaa lukion RB8V-kurssin. Kurssista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä erillisenä tiedotteena.

9.3 TOIMINTA-ALUEITTAIN JÄRJESTETTÄVÄN OPETUKSEN TAVOITTEET JA OPPISISÄLLÖT

Toiminta-alueittain järjestetyn opetuksen tehtävänä on oppilaan omien edellytysten mukainen kehityksen tukeminen luomalla tavoitteet ja oppimisympäristö sellaisiksi, että oppilas voi saada onnistumisen ja oppimisen kokemuksia. Yleisenä tavoitteena on, että oppilas voi toimia kykyjensä mukaan mahdollisimman itsenäisesti, vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä osallistua yhteisön ja yhteiskunnan asioihin.

Oppilaan yksilölliset oppimisvalmiudet, edellytykset ja henkilökohtaiset tarpeet ovat tavoitteiden ja opetuksessa käytettävien menetelmien valinnan lähtökohtina. Toiminta-alueiden tavoitteet valitaan siten, että ne edistävät mahdollisimman hyvin oppilaan kokonaiskehitystä. Varhaisen kehityksen taitoja harjaannutetaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon oppilaan omat kiinnostuksen kohteet sekä hänen tapansa oppia. Tavoitteet määritellään HOJKS:ssa.

Oppiminen suunnitellaan elinikäisen oppimisen periaatteella. Uuden oppiminen pohjaa aiempiin kokemuksiin ja opittuihin asioihin. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan opetukseen kuuluu erilaisia menetelmiä motoristen, sosiaalisten, päivittäisten ja kognitiivisten taitojen sekä kielen ja kommunikation osa-alueilta. Menetelmät määritellään HOJKS:ssa.

Toiminta-alueet

Vuorovaikutus (sisältää tavoitteet kielen ja kommunikaation sekä sosiaalisten taitojen alueilta)

Varhaisen vuorovaikutuksen taitoja vahvistamalla lisätään oppilaan tietoisuutta omasta itsestä ja vaikutusmahdollisuuksista lähiyhteisöön. Vuorovaikutustaitojen harjoittelu luo pohjaa kommunikaation kehitykselle. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan sekä yksilöopetuksessa että ryhmässä. Kun vuorovaikutuksen kehitystä tuetaan ja kommunikaatiotaitoja harjaannutetaan oppilaan edellytysten mukaisesti kaikissa sosiaalisissa tilanteissa, korostuu koulun, kodin ja muiden lähitahojen yhteistyön merkitys.

Sisällöt:

1. Sosiaalinen vuorovaikutus (tunteiden tunnistaminen ja itsehallintataidot)
2. Ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen
3. Kommunikaation keinot

Päivittäiset toiminnot

Päivittäisten toimintojen taitojen harjoittamisella tuetaan oppilaan itsenäistä suoriutumista ja aktiivista osallistumista arkipäivän erilaisissa tilanteissa niin koulussa, kotona kuin lähiyhteisöissäkin. Taitoja harjoitellaan luonnollisena osana oppilaan jokapäiväistä elämää.

Sisällöt:

1. Itsenäinen osaaminen
2. Yhteisöön osallistuminen
3. Liikkuminen
4. Asuminen ja vapaa-aika
5. Terveys ja turvallisuus

Tiedolliset valmiudet (sisältää tavoitteet motoristen ja kognitiivisten taitojen alueilta)

Tiedolliset valmiudet kehittyvät oppilaan aktivoituessa aistimusten avulla tutustumaan omaan kehoonsa suhteessa ympäristöön. Ymmärrys kehittyy kokemusten kautta ja motoristen taitojen harjaantuminen luo pohjaa kognitiivisten taitojen kehitykselle. Aistimuksellisia ja liikkeen tuomia kokemuksia vertaamalla, yhdistelemällä ja järjestämällä asiat saavat merkityksiä. Kun oppilasta tuetaan saamaan monipuolisia kokemuksia varhaisen kehityksen vaiheessa, jolloin merkityksellisiä ovat vain lähietäisyys ja tapahtumat tässä ja nyt, hän aktivoituu tutustumaan ympäröivään maailmaansa yhä monipuolisemmin.

Sisällöt:

1. Tilan ymmärryksen kehittyminen aistien ja liikkeiden avulla
2. Ajan ymmärryksen kehittyminen tapahtumien järjestyksiä vertaamalla
3. Syyn ymmärryksen kehittyminen oman toiminnan vaikutuksista
4. Laadun ymmärryksen kehittyminen asioita luokittelemalla
5. Määrän ymmärryksen kehittyminen asioita vertaamalla